

JENŐ KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATÁNAK POLGÁRMESTERE
8146 JENŐ, BATTHYÁNY UTCA 53.

Tel: +36-22/590-004; E-mail: onkormanyzat@jeno.hu

ELŐTERJESZTÉS

Jenő Község Önkormányzat Képviselő-testületének
2025. augusztus 14. napján 8:00 órakor tartandó nyílt alakuló ülésére

Tárgy: A Hétmérföldes Óvoda pedagógiai programjának jóváhagyása
Előterjesztő: Budai Ferenc polgármester
Előkészítő: dr. Pahola Tünde jegyző
Meghívott: Römmer Jolán igazgató

Tisztelt Képviselő-testület!

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (továbbiakban: Köznev. tv.) 5. § (29) bekezdése értelmében az óvodai nevelés alapelveit az Óvodai nevelés országos alapprogramja határozza meg. Az óvodák az Óvodai nevelés alapprogramja alapján készítik el a helyi pedagógiai programjukat.

A Köznev. tv. 26. § (1) bekezdése szerint:

„26. § (1) A nevelő és oktató munka az óvodában, az iskolában, a kollégiumban pedagógiai program szerint folyik. A pedagógiai programot az igazgató a nevelőtestület bevonásával készíti el és a fenntartó hagyja jóvá. A pedagógiai programot nyilvánosságra kell hozni.

A Köznev. tv. 83. § (2) bekezdés g) pontja szerint:

„(2) A fenntartó

....

g) jóváhagyja a köznevelési intézmény SZMSZ-ét, pedagógiai programját, éves munkatervét, pedagógus-továbbképzési intézményi programját, tantárgyfelosztását,
...”

A nevelési –oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet (továbbiakban: EMMI rendelet) 6. § (2) bekezdése meghatározza az óvoda pedagógiai programjában szabályozandó kérdéseket.

Eszerint:

„(2) Az óvoda pedagógiai programja meghatározza

a) az óvoda helyi nevelési alapelveit, értékeit, célkitűzéseit,

b) azokat a nevelési feladatokat, tevékenységeket, amelyek biztosítják a gyermek személyiségének fejlődését, közösségi életre történő felkészítését, a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztését, fejlődésének segítségét, melyek által minden gyermek eljut az iskolakezdéshez szükséges értelmi, lelki, szociális és testi fejlettséghez,

c) a szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységet,

d) a gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységet,

e) a szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formáit,

f) nemzetiségi óvodai nevelésben részt vevő óvoda esetén a nemzetiség kultúrájának és nyelvének ápolásával járó feladatokat,

g) az egészségnevelési és környezeti nevelési elveket, programokat, tevékenységeket,

h) a gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedéseket,

JENŐ KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATÁNAK POLGÁRMESTERE
8146 JENŐ, BATTHYÁNY UTCA 53.

Tel: +36-22/590-004; E-mail: onkormanyzat@jeno.hu

i) a nevelőtestület által szükségesnek tartott további elveket.

A Hétmérőföldes Óvoda pedagógusainak személyében 2025. június 16. napjától változás állt be. Az intézmény korábbi igazgatója és óvodapedagógusai tekintetében áthelyezésre került sor, így az intézménynek 2025. június 16. napjával új igazgatója van, és új óvodapedagógus került alkalmazásra.

Részben ez, részben pedig az intézmény pedagógiai programjának megalkotása óta bekövetkezett jogszabályi változások indokolták a pedagógiai program felülvizsgálatát, melynek eredményeként elkészült annak módosítása.

A módosított pedagógiai program az előterjesztés mellékletét képezi, melyben a sárgával festett részek jelzik a változásokat.

Tisztelt Képviselő-testület!

Kérem a Tisztelt Képviselő-testületet, hogy az óvoda pedagógiai programjának elfogadása tárgyában hozza meg döntését.

Jenő, 2025. augusztus 8.

Tisztelettel:

Budai Ferenc s.k.
polgármester

JENŐ KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATÁNAK POLGÁRMESTERE
8146 JENŐ, BATTHYÁNY UTCA 53.

Tel: +36-22/590-004; E-mail: onkormanyzat@jeno.hu

HATÁROZATI JAVASLAT:

Jenő Község Önkormányzat képviselő-testületének
...../2025. (VIII. 14.) határozata

a Hétmérföldes Óvoda pedagógiai programjának jóváhagyása

1. döntési alternatíva:

Jenő község Önkormányzat Képviselő-testülete a Hétmérföldes Óvoda pedagógiai programját megismerte az abban foglaltakkal egyetért, azt jóváhagyja.

A képviselő-testület felkéri a Hétmérföldes Óvoda igazgatóját, hogy a pedagógiai program nyilvánosságra hozatala érdekében szükséges intézkedéseket tegye.

Határidő: azonnal

Felelős: Budai Ferenc polgármester

HÉTMÉRFÖLDES ÓVODA

Pedagógiai Program

OM azonosító: 029956

Jenő, 2025

LEGITIMÁCIÓS ELŐLAP

Intézmény OM - azonosítója: 029956	Készítette: Römmer Jolán <i>óvodaigazgató a nevelőtestület bevonásával</i>
Legitimációs eljárás	
Véleménynyilvánító: Lauber-Farkas Anita <i>nevelőtestület nevében</i>	
..... határozatszámom jóváhagyta: Polgármester <i>fenntartó nevében</i>	
Ph	
A dokumentum jellege: Nyilvános Megtalálható:	Érvényes: A kihirdetés napjától, 2025. 09. 01. naptól visszavonásig
Verziószám: 1/2025.	Készült: I/ 1 eredeti példány

Tartalomjegyzék

LEGITIMÁCIÓS ELŐLAP	2
JOGSZABÁLYI HÁTTÉR	5
1. BEVEZETŐ	6
1.1. Az óvoda múltja és jelene	6
1.2. Az óvoda adatai	7
2. ÓVODÁNK KÜLDETÉSNYILATKOZATA	7
3. JÖVŐKÉPÜNK	9
4. GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP	9
5. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI	12
5.1. Nevelésünk alapelvei	13
5.2. Az óvodai nevelés általános feladatai	13
5.2.1. Az egészséges életmód alakítása	14
5.2.2. A környezettudatos magatartás és szemlélet formálása	24
5.2.3. AZ ÉRZELMI, AZ ERKÖLCSI ÉS AZ ÉRTKORIENTÁLT KÖZÖSSÉGI NEVELÉS	27
5.2.4. AZ ANYANYELVI, AZ ÉRTELMI FEJLESZTÉS ÉS NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA	31
6. A TERVEZÉS, MÉRÉS, ÉRTÉKELÉS ÉS JUTALMAZÁS	35
7. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVELI	36
7.1. Személyi feltételek	36
7.2. Tárgyi feltételek	40
7.3. Az óvodai élet megszervezése	41
7.4. Az óvoda kapcsolatai	47
7.5. Család	48
7.5.1. Óvoda – iskola kapcsolat	50
7.5.2. Egyéb kapcsolataink	51
8. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI	54
8.1. Játék	54
8.2. A tevékenységekben megvalósuló tanulás	57
8.3. Munka jellegű tevékenységek	60
8.4. Mindennapos mozgás	62
8.5. A külső világ tevékeny megismerése	64
8.6. Verselés, mesélés	67
8.7. Ének, zene, népi játék, tánc	70
8.8. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	72
8.9. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére	75
9. A GYERMEKEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT BIZTOSÍTÓ INTÉZKEDÉSEK	76
9.1. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelése	76
9.1.1. Hátrányos helyzetű (HH) és halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) gyermek integrált nevelése	77
9.1.2. Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése	78
9.1.3. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek óvodai nevelése	81
9.1.4. Kiemelten tehetséges gyermekek óvodai nevelése	82

9.2.	Tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek nevelése.....	83
9.3.	A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek interkulturális neveléséből adódó óvónői feladatok.....	84
9.4.	A három év alatti gyermekek gondozása-nevelése.....	85
10.	SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGEK	87
	Gyermekvédelmi tevékenységünk	87
11.	ÓVODÁNK ALAPDOKUMENTUMAI.....	91
12.	AZ ÓVODÁNK HAGYOMÁNYOS ÜNNEPEI.....	96
12.1.	Néphagyomány ápolás, népszokások	96
12.2.	Óvodánk jeles napjai, ünnepei, rendezvényei, megemlékezések.....	98
13.	ONLINE OKTATÁS KÜLÖNLEGES JOGREND IDEJÉN, INTÉZMÉNYI INTÉZKEDÉS RENDKÍVÜLI SZÜNETRE	99
14.	ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK.....	101

JOGSZABÁLYI HÁTTÉR

- 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
- 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról
- 401/2023. (VIII.30.) Kormányrendelet a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény végrehajtásáról
- 77/2025. (IV. 15.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet, valamint egyes köznevelési tárgyú kormányrendeletek módosításáról

1. BEVEZETŐ

„A gyermek fejlődésére nézve legkisebb korától fogva döntő fontosságú, hogy érezze, nemcsak hogy szeretik, hanem olyannak szeretik, amilyen.” (Hermann Alice)

1.1. Az óvoda múltja és jelene

Jenő községben, a jelenlegi épületben 1974 óta folyik óvodai nevelés. A gyermekek ezt megelőzően Ősibe jártak óvodába. Az óvoda kezdetben a Nádasladányi Óvoda tagintézményeként működött, majd 1994-től a Jenő Község Önkormányzat által fenntartott önálló intézménnyé vált.

Az óvodából kikerülő gyermekek az általános iskola alsó tagozatát a település iskolájában végezhetik el, felső tagozatra a környező településekre járnak.

Óvodánk a település központjában, jól megközelíthető helyen helyezkedik el. A falu szinte legmagasabb pontjáról gyönyörű kilátás nyílik a környező dombokra. A település ideális fekvése, a szép környezet adta elődeinknek az ötletet, hogy az addig név nélküli óvodának nevet adjanak. Összekapcsolva a természeti környezet adta lehetőségeket és a mesevilágot született meg a Hétmérföldes Óvoda elnevezés. Bejáratunkat Csizmás Kandúr szobra őrzi, mely Bálint József faszobrász alkotása.

Két csoporttal, 45 férőhellyel működünk, a gyermekekkel két óvodapedagógus foglalkozik, munkánkat két pedagógiai asszisztens és két szakképzett dajka segíti. A csoportszobák tágasak, világosak, korszerűen berendezettek, jól felszereltek. Mindkét csoportszobához külön mosdó és öltöző tartozik. Minden tárgyi feltétel adott, hogy gyermekeink tiszta, egészséges, ingergazdag környezetben töltsék mindennapjaikat.

Óvodánkban 3 fős személyzettel főzőkonyha üzemel. Az általános iskola napközis gyermekeit és a szociális étkeztetést is mi látjuk el

Az épülethez tartozó udvar nagy, füves, fákkal beültetett. Babaházak, homokozók csúszda, mászóka, libikóka biztosítja óvodásaink mozgásigényének kielégítését. Udvari játékaink minősítettek, EU szabványnak megfelelőek.

1.2. Az óvoda adatai

Név:	Hétfőmőldes Óvoda
Cím:	8146 Jenő, Andrassy u. 3.
Telefonszám:	+36-22/444-504
E-mail cím:	ovoda@jeno.hu
Fenntartó:	Jenő Község Önkormányzata
OM - azonosító	029956
Óvodaigazgató:	Römmer Jolán
Jogállása:	Részben önálló gazdálkodási intézmény
Gazdálkodó szerv:	Jenő Község Önkormányzata
Csoportok száma:	2
Férőhelyek száma:	45 fő

2. ÓVODÁNK KÜLDETÉSNYILATKOZATA

2025 szeptember hónaptól be kívánjuk vezetni a **kompetenciai alapú óvodai programot**, mely egy olyan nevelési program, amely nem csupán az ismeretátadásra, hanem a gyermekek alapvető kompetenciáinak – készségeinek, képességeinek, attitűdjeinek- fejlesztésére fókuszál. A program célja a gyermekek testi, lelki, értelmi fejlődésének megalapozása, az iskolai életre való felkészítés a kompetenciák fejlesztésén keresztül és az egyéni utak támogatása. További cél, hogy a gyermekek a saját ütemükben, tapasztalati úton, játékos módon fejlődjenek, és megalapozódjon az élethosszig tartó tanulás, építve a gyermekek alapvető megnyilvánulási módjára és fő tevékenységi formáira, a mozgásra, a játékra, a kommunikációra, továbbá a tapasztalati tanulásra, a felfedezésre és az élményszerű tanulásra. A nevelő munka a gyermek aktív részvételén, érdeklődésén alapul. Főbb kompetenciaterületek: anyanyelvi kommunikáció (beszédértés, kifejezőkészség, szókincs bővítés, mesehallgatás és mondás), matematikai-logikai gondolkodás (mennyiségi viszonyok, alakzatok, ritmusok, logikai kapcsolatok felismerése), szociális kompetenciák (együttműködés, empátia, konfliktuskezelés, szabálytudat), énkép és önismeret (önállóság, önértékelés, identitásfejlődés), környezeti nevelés (környezetvédelem, fenntarthatóság alapjai), digitális kompetencia (eszközhasználat megismerése, a digitális világ első tapasztalatai). Ezzel a tevékenységközpontú pedagógiai munkával továbbra is a képességek és készségek komplex fejlesztését kívánjuk megvalósítani, mely során az alkalmazható tudás kerül előtérbe; a gyermekek érdekeit, fejlődését segítik a személyi szabadságuk és egyéni képességeik tiszteletben tartása mellett. A korszerű

óvodapedagógiánk a fejlődő szomatikus és pszichés funkciók kibontakoztatásához nyújt egyenlő esélyt, szociális és tárgyi környezetet. A korszerű módszerek, szervezeti formák, kooperatív technikák, a differenciált nevelés segítséget nyújtanak a gyermekek minél átfogóbb megismerésében, az egyéni szükségletek alaposabb feltárásában, melyek elengedhetetlenek céljaink és feladataink megvalósításában.

Alapelvünk, hogy a gyermeket, mit fejlődő személyiséget, szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg. Intézményünkben hátrányos megkülönböztetés nem érheti a gyermeket, nem adunk helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

Tiszteletben tartjuk, hogy a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, és ebben óvodánk kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet tölt be.

Nevelésünk a gyermeki személyiség teljes kibontakozásának elősegítésére irányul, a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával, oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesüljön színvonalas nevelésben. Az óvodás gyermek a tevékenységein keresztül fejezi ki a tapasztalatait, érzelmeit és vágyait, ezért a gyermeki tevékenységet a teljes nevelési időben érvényesítjük.

Nevelésünk során kiemelt helyet foglal el a játék, a játékba ágyazott ismeretszerzés, az egészséges életmódra nevelés és a környezettudatos nevelés.

A kiemelt bánásmódot igénylő gyermekek esélyegyenlőségére nagy hangsúlyt fektetünk, az ő speciális fejlesztésükben segítségünkre van a logopédus.

Óvodapedagógusaink számára a szabad játék biztosítása mellett, a közösség formálásán keresztül, - a tapasztalással történő képesség- és készségfejlesztésen át - a hagyományörzés és a nemzeti identitás mélyítése is kiemelten fontos feladat.

A sikeres nevelőmunkához és a kiegyensúlyozott légkörhöz a teljes alkalmazotti közösség jól összehangolt munkájára van szükség.

Pedagógiai programunk megfelel az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjában foglaltaknak.

Az Alapprogram mellett figyelembe vettük a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvét, a nemzeti, etnikai kisebbség irányelveit, gondolkodásmódjukat, erkölcsi rendszerüket, ízlésvilágukat. Óvodánkban évek óta integrált nevelés folyik, érvényesül az inkluzív pedagógia. Együtt neveljük a hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű, az etnikai kisebbséghez tartozó - roma származású - és a sajátos nevelési igényű gyermekeket. Az utóbbi években csökkent, jelenleg pedig nincs hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma.

Célunk minden gyermek számára megteremteni az esélyegyenlőséget a sikeres iskolakezdéshez.

3. JÖVŐKÉPÜNK

2025. június 16. napján egy teljesen új nevelőtestület kezdte meg szakmai munkáját az intézményben. Sok új kihívással nézünk szembe, de igyekszünk elérni, hogy a belső és a külső partnereinkkel egy együttműködő, harmonikus viszonyt alakítsunk ki. Célunk - a gyermekek mindenekfelett álló érdekeit szem előtt tartva - a közösségfejlesztés, az elfogadó, empatikus, segítő, bizalmas közeg kialakítása, hiszen csak egy ilyen közösségben végezhető eredményes szakmai munka.

Mi óvodapedagógusok a családi nevelés kiegészítőjeként, szakmailag tovább fejlődve és megújulva foglalkozunk a gyermekekkel. Ehhez az itt dolgozók hivatásszeretete, a gyermekek és szülők tisztelete, egymás értékeinek megbecsülése párosul.

Óvodánk esztétikus, melegséget sugárzó, biztonságos (óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő) környezetével, szeretetteljes, minden gyermeket maximálisan elfogadó, családias, bizalmat árasztó légkörével, elsősorban az életkornak és fejlettségnek megfelelő tevékenységek - különös tekintettel, a mással nem helyettesíthető játékkal - szabad játék és mozgás sajátos eszközeivel készíti fel a gyermekeket a következő életszakaszra (a kisiskolás korra).

Célunk: A gyermek az óvodáskor végére belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában az óvodásból iskolássá szocializálódik.

4. GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP

Gyermekekép

A gyermek mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre.

A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások – beleértve a spontán és tudatos nevelő hatásokat is – együttesen határozzák meg. E tényezők hatásainak következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. A gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezetnek meghatározó szerepe van a személyiség szabad kibontakoztatásában. Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatásáért törekszünk. Biztosítjuk minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, önmagához képest fejlődjön, és meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem adunk helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

Óvodakép

Az óvodás gyermek nevelésének elsődleges színtere a család. Az óvoda szakmai tekintetben önálló nevelési intézmény, a családi nevelés kiegészítője. Az óvodai nevelés a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig tart.

Az óvodai nevelés célja, hogy elősegítse a gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődését, a

személyiségük kibontakoztatását, a hátrányok csökkentését, az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is).

Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszer, **személyi** és tárgyi, **valamint pedagógiai** környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az óvodában, miközben az teljesíti a funkcióit (óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő), a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

Fontos az olyan személyiség vonások fejlesztése, amely a tanulási képességek megalapozásával segíti az iskolai közösségben történő beilleszkedést. Óvodánkban a gyermekek egészséges, természetes környezetben, folyamatos cselekedtetés során szereznek tapasztalatokat az élet minden területéről, kialakítva a környezettudatos magatartást. Óvodánk sokszínű pedagógiai tevékenységrendszer és tárgyi környezete segíti a gyermekek környezettudatos magatartásának kialakulását.

Alapelvünk, hogy a gyermekek személyiségét elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezze.

Nevelésünk lehetővé teszi és segíti a gyermekek személyiségfejlődését, a gyermekek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását. Az óvodai nevelésünkben alkalmazott pedagógiai hatások igazodnak a gyermekek személyiségéhez.

Az óvodai nevelésünk az alapelveink megvalósítása érdekében gondoskodik

- a gyermeki szükségletek kielégítéséről,
- az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről,
- a testi, a szociális és értelmi képességek egyéni és életkorspecifikus alakításáról,
- a gyermeki közösségben végezhető sokszínű – az életkornak és fejlettségnek megfelelő – tevékenységekről, különös tekintettel, a mással nem helyettesíthető játékról, e tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltség tartalmakról, emberi értékek közvetítéséről,
- a gyermek egészséges fejlődéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről.

A felekezeti, illetve egyházi óvodai nevelésben az az intézményünk teljes szellemisége biztosítja a hit megélésének lehetőségét a nevelési és tanulási folyamatokban.

A nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, a nemzeti identitás erősítését, a nemzetiségi hagyományok átörökítését, a nemzetiségi gyermekek nyelvi nevelését és multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

Az óvoda funkciói

- óvó-védő funkció
- szociális funkció
- nevelő- személyiségfejlesztő funkció

Óvó-védő funkció

- A korai prevenció megvalósítása az egészséges életmód, az érzelmi-szocializáció, értelmi nevelés, fejlesztés területén, együttműködve a családi és társadalmi környezettel a hátrányok leküzdése érdekében.
- Valamennyi 2,5-3 évet betöltött halmozottan hátrányos helyzetű, hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermek felkutatása, rendszeres óvodába járatása, a védőnővel és a gyermekjóléti szolgálattal együttműködve.
- A gyermeket megillető jogok, alapvető szabadságok tiszteletben tartása az egyenlő hozzáférés biztosításával.
- A gyermekvédelmi törvény alkalmazása a veszélyeztetettség felismerésében, megszüntetésében.

Szociális funkció

A családok és a gyermekek szükségleteinek megfelelően pénzbeli, természetbeni személyes gondoskodást nyújtó alap és szakellátási formák kezdeményezése a gyermek fejlődésének érdekében a gyermekjóléti szolgálat bevonásával.

Nevelő - személyiségfejlesztő funkció

A személyiség fejlesztésében kiemelt szerepet kap az egyenlő hozzáférés biztosítása, a másság, a tolerancia, identitástudat alapjainak lerakása az érési folyamatok, az egyéni és életkori sajátosságok függvényében. Fontos feladatunk a gyermekek beilleszkedésének elősegítése és a nevelő hatások összehangolása. A játék kiemelt fontosságú az óvodai nevelésünkben. Nevelő munkánkban az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlesztésére, a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására törekszünk. Ennek megvalósításában nagy szerepet tulajdonítunk az egészséges életmódra nevelésnek, ezen belül kiemelten a mozgás megszerettetésének, a rendszeres mozgás iránti igény felkeltésének, a mozgás fejlesztésének, valamint a természet és környezet szeretetére és védelmére nevelésnek.

5. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

Az óvodai nevelésünk célja, a (2,5) 3-7 (8) éves gyermekek életkori és egyéni sajátosságainak eltérő fejlődési ütemének, érési jellemzőinek szem előtt tartásával:

- Az óvodás gyermekek harmonikus, sokoldalú fejlődésének elősegítése, személyiségük kibontakoztatása, testi- szociális- és értelmi készségeik, képességeik differenciált fejlesztése a mással nem helyettesíthető játék elsődlegességének érvényesítésével.
- Szeretetteljes, családias, nyugodt, élményekben gazdag, befogadó környezetben az életkori és egyéni sajátosságok és eltérő fejlődési ütem figyelembevételével az iskolai beilleszkedés közvetett segítése.

Speciális céljaink

- Az etnikai kisebbség kultúrájából és családi életviteléből adódó másságra tekintettel sokoldalú harmonikus differenciált fejlesztésük, fejlődésük, beilleszkedésük segítése.
- Az integráció során az eltérő családi háttérrel rendelkező különböző képességű gyerekek együttnevelése és fejlesztése egyéni különbségekre figyelő pedagógiai módszerek és eszközök használatával.
- A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.
- A másság elfogadására nevelés, melynek hatására a sajátos nevelési igényű gyermekek felnőtt korban könnyebben illeszkednek be a társadalomba.
- 2,5 - 3 éves kortól kiváló minőségű óvodai nevelés biztosítása a HH/HHH gyermekek részére.
- Az óvodán belül a szegregációmentesség és az egyenlő bánásmód elvének érvényesítése.
- Gyermekközpontú, családoorientált szemlélet kialakítása.

Speciális feladatunk

- A HH/HHH gyermekek településen belüli teljes körű beóvodázásával biztosítani az esélyegyenlőséget.
- A gyermekcsoportokban a HH/HHH gyermekek egyenlő elosztásával biztosítjuk óvodai-, és csoport szinten a szegregációmentességet.
- Egyéni, differenciált készség- és képességfejlesztés, egyénre tervezetten, a gyermek fejlődésének folyamatos nyomon követésével.
- Hatékony együttműködés kialakítása a szülőkkel, valamint az óvodán kívüli társadalmi és civil szervezetekkel.
- Teljes körű óvodás korú gyermekek felkutatása, különös tekintettel a 3-7 éves korúhalmozottan hátrányos helyzetű gyermekek felkutatására.
- A gyermekek óvodai csoportokban történő arányos elosztása érdekében tájékozódás a

védőnőknél.

- Az igazolatlan hiányzások minimalizálása, rendszeres óvodába járás elérése.
- A társadalmi-szakmai környezettel való együttműködés a HH/HHH óvodás gyermekek eredményes nevelése érdekében.
- A közlekedéskultúra, közlekedéshez szükséges képességek fejlesztése (2021-től Biztonságos Óvoda címmel rendelkezünk).

5.1. Nevelésünk alapelvei

Nevelési elveink azonosak. A nevelőtestülettel közösen fogalmaztuk meg az ebből adódó feladatainkat.

A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet töltenek be.

- Fontosnak tartjuk az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtését.
- Törekszünk arra, hogy előítélet nélküli óvodai légkört alakítsunk ki.
- Igyekszünk a gyermekekben kialakítani a másság elfogadásának képességét.
- Hangsúlyozzuk a gyermekek differenciált fejlesztését, az egyéni fejlődési ütem figyelembevételével.
- Olyan élményeket és lehetőségeket szeretnénk biztosítani, amelyek hatására jó kapcsolatteremtő, kiegyensúlyozott szociális, értelmi és testi tulajdonságokkal rendelkező gyermekek nevelődnének óvodánkban.

5.2. Az óvodai nevelés általános feladatai

Óvodánk nevelési feladatai átszövik az óvodai nevelés teljes rendszerét.

A rendszer elemei:

- a nevelés célja, alapelvei és feladatai
- az óvodai élettevékenységi formái
- a kapcsolatok rendszere

Az óvodai nevelés feladata az óvodás korú gyermekek testi, lelki és értelmi fejlesztése.

Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés
- az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

5.2.1. Az egészséges életmód alakítása

„Élj egészségesen, a jövő Te vagy!”

(Jim Rohn)

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermekek testi fejlődésének elősegítése az óvodás korban kiemelt jelentőségű.

Célunk: A teljes körű egészségfejlesztés, az egészséges életre nevelés, az egészség megtartására való felkészítés.

Teljes körű akkor, ha áthatja az óvodai élet egészét,

- ha minden gyermek részt vesz benne,
- a teljes nevelőtestület aktív, összehangolt munkájának eredménye,
- megvalósul a felvilágosító tevékenység,
- betartják és betartatják a munka- és balesetvédelmi előírásokat, feltárják és elhárítják a veszélyhelyzeteket,
- az óvodán belül, közösségen kívül bevonják a szülőket és az óvoda közelében működő, erre alkalmas civil szervezeteket, valamint az óvoda társadalmi környezetét is.

Az óvodai nevelés feladatai

- A gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése,
- A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése,
- A gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése,
- Az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítettségi-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása,
- Életvezetési készségek fejlesztése, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodóképességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, a hatékony kommunikációhoz. Az életvezetési készségeken alapuló nevelés hozzásegíti a gyermekeket azon ismeretek, készségek, képességek megszerzéséhez, amelyek szükségesek az egészséges életmód kialakításához,
- A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása,
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, környezettudatos magatartás megalapozása,
- Megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki és értelmi nevelési feladatok ellátása.

Kiemelt figyelmet fordítunk - a gyermek egészséghez, biztonságához való jogai alapján - a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokra.

Az egészségfejlesztés területei

- az egészséges táplálkozás,
- mindennapos **mozgás**, testmozgás,
- **személyi higiéné**
- testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése,
- a bántalmazás és iskolai erőszak megelőzése,
- baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás.

Az egészséges táplálkozás

Az óvodás gyermekek egészséges táplálkozási szokásainak megerősítését és az óvodai étkeztetés otthoni kiegészítésének (komplettálásának) szorgalmazását szolgálja.

Az óvodás gyermek az ébrenlétének háromnegyed részét az óvodában tölti, ahol az óvodapedagógusok a gyermek testi-szellemi fejlődésének feltételeit igyekeznek biztosítani. A fejlődés alapfeltételei között kiemelt jelentőségű **a gyermek egészséges táplálása**. Az óvodai étkeztetés napjainkban - minden igyekezet ellenére - sem tudja az egészséges táplálkozás minden követelményét teljesíteni. A teljesítés a szemléleten (étrend-összeállításon), az óvodapedagógusi leleményességen (egészségpedagógiai kulturáltságon) és a szülők segítő együttműködésén (a kiegészítő táplálkozáson) is múlik.

Az óvodapedagógus feladata:

- Kulturált körülmények között a fogásokat folyamatosan felszolgáljuk (várakozási időt kerüljük).
- Az étkezés végén az asztalok rendjének helyreállítását irányítjuk.
- Megkedveltetjük az ízeket, intenzív rágásra ösztönzünk, folyamatosan folyadékot biztosítunk.
- Életkoruknak, fejlettségüknek megfelelően kanál, villa és kés helyes használatával ismertetjük meg a gyermekeket.
- Fokozottan ügyel a táplálék érzékeny gyermekek diétájára (szolgáltató vagy a család biztosítja).
- Gyümölcs- vagy zöldség-napot szervezünk.
- Különböző fórumokon tanácsot adunk, hogy az óvodai étrendet otthon milyen ételféleségekkel egészítsék ki: például kerüljék a családi étkezés során a haszontalan ételek és italok étrendbe állítását, így a cukros, sós, zsíros ételeket és italokat.
- Óvodai napirend keretében megismertetjük a gyermekeket az új ízekkel, addig ismeretlen étel- és italféleségekkel.

- Az étkezést örömtelivé tesszük, jó hangulatot teremtünk az ételek elfogyasztásához.

Az egészséges táplálkozásra nevelés érdekében megjelennek alternatív egészségfejlesztő programok, (pl.: projektek), játékos alkalmakkal a gyermekek maguk is részesei lehetnek egyszerűbb ételek elkészítésének (pl. salátakészítés, tízórai összeállítás) és lebonyolításra kerül az egészséges táplálkozást népszerűsítő program.

Az egészséges táplálkozás egészségre gyakorolt hatásai adnak alapot a tevékenységeknek. Így a gyerekek a különböző évszakokban zöldséges üzletet, kerteket látogatnak meg. Ismerkednek gyümölcsökkel, zöldségfélékkel. Minden érzékszervet megmozgatnak a tapasztalatszerzés során, mindezeket versekkel, mondókákkal, mesékkel, körjátékokkal kísérve.

A gyermekek étrendjének minőségi és mennyiségi összeállítását megbeszéljük az élelmezés vezetővel. Preferáljuk a vitaminban gazdag zöldségeket, gyümölcsöket, nemcsak főtt formában, hanem nyersen is. A szülőket minden héten tájékoztatjuk a heti menüről, igyekszünk számukra segítséget nyújtani a korszerűbb táplálkozás kialakításához.

Intézményünk egy 120 adagos főzőkonyhát üzemeltet.

Minden nap fogyasztunk friss zöldséget és gyümölcsöt, melyet a szülők biztosítanak számunkra.

Az igénybe vevők köre kiterjed

- ellátottak: óvodás és iskolás gyerekek
- szociális étkezők
- alkalmazottak
- vendégétkezők

A főzőkonyha - mint közétkeztető - feladata az ellátottak élettani energia- és tápanyagigényeinek megfelelő összetételű és jellegű táplálék biztosítása. A naponta előállított ételek elkészítése, az étrend összeállítása a 37/2014. (IV.30.) EMMI rendelet alapján történik, melyet 2015. szeptember 1-jétől kötelező alkalmazni. A rendelet részletesen szabályozza a bölcsődékben, óvodákban, iskolákban, kórházakban adható ételek összetételét és elkészítésének szabályait.

Az emberi erőforrások minisztere 38/2021. (IX. 1.) EMMI rendelete a közétkeztetésre vonatkozó táplálkozás-egészségügyi előírásokról szóló 37/2014. (IV. 30.) EMMI rendelet módosítása lehetőséget ad arra, hogy a diétás étrendet a szülő is biztosítsa, bevihesse vagy rendelhessen a gyermeke számára ilyen ételt. (4sz. melléklet.)

Amennyiben közétkeztetés keretében nem biztosítható a gyermek diétás étkezése, a szülő, más törvényes képviselő írásbeli nyilatkozata alapján, a gyermek által bevitt, vagy a szülő, más törvényes képviselő által az intézménybe rendelt étel az intézményben történő elfogyasztásának lehetővé tételével biztosítható. Ennek érdekében az óvoda **igazgatója** köteles biztosítani a hűtés, a melegítés, és fogyasztás megfelelő feltételeit a hatályos jogszabályok és szakmai előírások betartásával.

Mindennapos mozgás

A rendszeres mozgás biztosításával (mindennapos mozgás, játék) megalapozzuk a gyerekek mozgáskultúráját, fejlesztjük motoros képességeiket. Óvodánkban Bozsik Program működik, heti 1 edzés formájában valósul meg szakképzett edző irányításával.

A mozgásokhoz kapcsolódó gondozási feladatok elősegítik a helyes higiénés szokások kialakítását.

Az óvodapedagógus feladata

- a feltételek megteremtése a gyermekek egészséges fejlődéséhez,
- változatos napi és heti rendben a gyermek mozgásigényének folyamatos kielégítésének biztosítása,
- minden napi mozgástevékenységek szervezése (csoportszobában vagy udvaron),
- heti 1 kötelező mozgás tevékenység szervezése,
- edzési lehetőséget biztosítása a mozgás, környezet, levegő, nap kihasználásával,
- a hely, idő, és a közegekben való mozgás megtervezése fokozatos terheléssel, figyelembe véve a korosztályok életkori sajátosságait,
- időjárástól függően (köd, -10 fok, eső, viharos szél, hőség esetén nem) napi 1-3 órát levegő- és napfény-edzés biztosítása a fokozatosság betartásával.
- A nyári napirendnek az egész napos levegőn való tartózkodásra építése.

Az egészséges életmódra nevelés hatékonysága maradéktalanul akkor érvényesül, ha a fejlődéséhez szükséges optimális környezet lehetőség szerint biztosított. Ehhez rendelkezésünkre áll egy játszó udvar, füves játéktérrel, több funkciós esztétikus, a biztonsági szabványoknak megfelelő játékokkal, sportszerekkel. Minden gyerek számára elengedhetetlen, a napnak fontos eleme az udvari szabad játék. Évszakonként közeli kirándulásokat, sétákat szervezünk változatos helyszínnel, megismertetjük a természetjárás szépségét a gyermekekkel. A rendszeres, örömmel végzett mozgással a gyermekeket az egészséges életvitel kialakítására szoktatjuk, és mintát adunk a szülőknek is.

A mozgásfejlesztés lehetőségei

- spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység közben,
- irányított, mindennapos mozgásfejlesztés közben,
- szervezett mozgásos tevékenység közben.

Személyi higiéné

Az óvodai nevelésben a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését,

együttműködve a gondozást végző munkatársakkal.

A testi, lelki szellemi egészség egyik alapvető feltétele, a gyermek testi komfortérzetének kielégítése. A gondozási feladatok teljesítése bensőséges /gyermek – óvónő, gyermek – dajka, gyermek- pedagógiai asszisztens/ kapcsolatot feltételez.

Az önkiszolgáló feladatok elvégzése a tevékenységek többszöri gyakorlását teszi lehetővé, alakítja a gyermek énképét, segíti önállóvá válásukat. Az óvónő, dajka, a pedagógiai asszisztens bemutatja, megismerteti és figyelemmel kíséri a napi élethez szükséges szokások fejlődését, melyek egy része az óvodáskor végére szükségletté válhat. Mivel minden tevékenységet szóbeli megerősítés kísér, ezért a napi életritmus megtervezésénél erre is elegendő időt kell biztosítani, hogy mindez nyugodt, kiegyensúlyozott, türelmes légkörben valósulhasson meg. Nagy hangsúlyt fektetünk a higiénés szabályok betartására. Lényegesnek tartjuk az anamnézis felvétel közben felderített, ritkán előforduló, az óvodai közösségbe kerülést nem feltétlenül akadályozó betegségek (allergia, lázgörcs, asztmatikus tünetek) regisztrálását.

A gyermek testi épségének védelme és a baleset-megelőzés magába foglalja a személyi és tárgyi feltételek biztosítását, az eszközök használati tárgyak folyamatos és tervszerű ellenőrzését, valamint karbantartását, a hibaforrások megszüntetését. Önmaguk és társuk testi épségének megóvására neveljük a gyermekeket.

Levegő, víz, napfény együttes hatása biztosítja a gyermekek testi edzettségét. Ennek érdekében lehetőség szerint minél több időt töltünk a szabadban az időjárásnak megfelelő ruházatban. Nyáron az erős UV sugárzásakor 11 és 15 óra között a gyermekek nem lehetnek sem a napon, sem az árnyékban.

Az óvodapedagógus feladata

Testápolás, tisztálkodás

A napirend keretei között elegendő időt biztosít a gondozási teendők egyéni tempó szerinti végzésére. Tisztálkodási folyamatot megismerteti: helyes sorrendiséggel és technikával, egészségügyi szokásokkal. A tisztaság alapvető fontosságának, a betegség megelőzés és fertőzések megelőzésének jelentőségét életkor specifikus módszerekkel tudatosítja a gyermekekben. Ezen belül: a test tisztántartásán a bőr, szájüreg, haj, érzékszervek, körmök ápolását, a ruházat higiéniáján a ruházat cseréje, a mosás, tárolás feladatait, illetve a közvetlen környezetünk tisztántartásán a takarítást, rendrakást értjük. Fejlettség szerinti segítséggel fokozatosan kialakítja az önállóságot.

Öltözködés

Elegendő időt és szükséges segítséget biztosít az öltözködésben és a ruházat elhelyezésében a saját polcán. A megfelelő viselet kiválasztásában összefüggéseket tár fel a gyermekekkel az időjárás és tevékenységek között. Fokozatosan kialakítja az önállóságot. A szülőkkel való kapcsolattartás során a megfelelő mennyiségű és minőségű ruházat és cipő biztosítására javaslatot tesz. Például: műszalas anyagok kerülése, váltóruhák, lábboltozatot és lábfejet védő cipők biztosítása, lógó alkatrészek eltávolítása.

Pihenés

Ebéd után a csoport szükségleteinek megfelelően nyugodt pihenés feltételeit biztosítja, ellenőrzi a terem szellőztetését, az ágyak megfelelő elhelyezését (a lehető legnagyobb távolságban). A gyermekek elalvását segíti biztonságot adó szokásrendszerrel, pl. mesével, énekkel, zenehallgatással, testi közelséggel, otthonról hozott alvókával. A pihenés időtartamát a csoport szükségleteihez igazítja. Legalább kéthetenként, valamint a gyermek minden megbetegedése alkalmával az ágynemű cseréjéről gondoskodik.

Egészséges, tiszta, biztonságos környezet megteremtése higiéniai szabályok kialakítása

A fejlődés korai szakaszában az egészséges életmódra történő felkészítés meghatározó, hiszen ebben az életszakaszban megszerzett ismeretek, készségek és szokások a későbbi életvitelt jelentősen befolyásolják. A gyermekek már bizonyos ismeretekkel, tapasztalatokkal érkeznek az óvodába. Ezeket az ismereteket tovább fejlesztve a nap folyamán folyamatosan ismeretek, élmények átadása a tanulási eredményesség biztosítása érdekében

Valljuk, hogy az egészséges környezet és az egészséges életmód kölcsönhatásban van, egymásra épül, és egymást kiegészíti. Ezért létfontosságúnak tartjuk a környezettudatos szemlélet- és magatartás megalapozását, a fenntarthatóságra nevelést, melynek során kiemelten kezeljük a szülők szemléletformálását.

Az óvodás gyermek saját testi gondozásának megtanítása és mozgásigényének kielégítése csak egészséges környezetben történhet. Ennek érdekében a dajkák munkájához tartozik a mindennapos portalanítás, felmosás, fertőtlenítés, szellőztetés.

Az óvodapedagógus a higiéniai szabályokat megismerteti, és betartatja a gyermekkel. A balesetveszély elkerülése érdekében a gyermekek által használt eszközöket fokozott odafigyeléssel kezeli, szükség esetén kezdeményezi javítását, cseréjét. A kezdeményezésekhez, tevékenységekhez csak a biztonsági előírásoknak megfelelő eszközöket használ. Különösen az udvari játékoknál, sétán, kirándulásokon felhívja a gyermekek figyelmét a helyes eszközhasználatra, a biztonságos közlekedés szabályaira. Kirándulásra szülői segítséget kérhet. A gyermekek szükséglete szerint (szülők bevonásával) speciális szakemberek bevonásáról gondoskodik, az óvoda orvosa, fogorvosa, védőnője, szakszolgálatok segítségével. A logopédussal folyamatosan konzultál. A nevelési év elején a logopédus felméri a beszédhibás gyermekeket, s az órarendjében a fejlesztő foglalkozásokat megtervezi. A Szakértői Bizottság szakemberével kapcsolatot tart, a javaslatokat beépíti az egyéni fejlesztő munkába.

Testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése

A gyermek testi-lelki egészségének fejlesztése és megóvása minden dolgozó kiemelt feladata.

A dohányzás és egyéb egészségkárosító szerek fogyasztásának megelőzésében és visszaszorításában jelentős szerep jut az óvodapedagógusoknak és az óvoda minden alkalmazotjának. Az óvoda felnőtt dolgozói modellt, mintát jelentenek a gyermekek számára. Az óvodában a gyermek előtt dohányzó felnőtt nagyobb hatást gyakorol a gyermekekre, mint egyéb szocializációs helyzet, ezért az óvoda dolgozói nagyobb felelősséggel tartoznak személyes példamutatásukért. Az óvoda feladata minden olyan helyzet elkerülése, amely a gyermeknek kedvezőtlen mintaként szolgálhat.

A dohányzás ártalmainak elemzésére szolgáló szabad beszélgetések kezdeményezésére számos alkalom és lehetőség adódik (kirándulások, élmények, vélemények, tapasztalatok, ismeretek felidézése). A dohányzást megelőző magatartásra nevelésnek egyik eszköze a mese. Olyan mese, amely az állatvilághoz, a növények életéhez kapcsolja a nem-dohányzó magatartás szépségeit, amelyben a helyes magatartás "pozitív" élményei jelennek meg.

A hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nevelése az egészséges életmód alakítása terén

A társadalmi beilleszkedés és az eredményes személyiségfejlesztés szempontjából meghatározó jelentőségű a mélyszegénységben élő, rossz családi körülmények között nevelkedő gyermekek óvodai integrált nevelése. A hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai egészségneveléséhez szükség van az óvodapedagógiai gyakorlatban a szülők társadalmi integrációjának segítésére, és erre többféle módszert és alkalmat alakítottunk ki. Ezek közül ismertebbek: munkadélutánok, kirándulások, orvosi, védőnői tanácsadás, csoport szülői értekezletek, VK pályázatok.

Sajátos nevelési igényű, kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelése az egészséges életmód alakítása terén

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében a folyamatos óvodai nevelés és fejlesztés mellett a megfelelő szakemberek segítségével - a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve - történik a nevelési feladatok ellátása.

A bántalmazás, erőszak megelőzése

A WHO definíciója:

„A gyermek bántalmazása és elhanyagolása (rossz bánásmód) magában foglalja a fizikai és/vagy érzelmi rossz bánásmód, a szexuális visszaélés, az elhanyagolás vagy hanyag bánásmód, a kereskedelmi vagy egyéb kizsákmányolás minden formáját, mely a gyermek egészségének, túlélésének, fejlődésének vagy méltóságának tényleges vagy potenciális sérelmét eredményezi egy olyan kapcsolat keretében, amely a felelősségen, bizalmon vagy hatalmon alapul.”

Elhanyagolást jelent, ha a szülő vagy a gondviselő rendszeresen elmulasztja a gyermek alapvető szükségleteinek kielégítését, védelmét, felügyeletét, amely súlyos ártalmat okoz, vagy ennek veszélyével fenyeget bármelyik területen: egészség, oktatás, érzelmi fejlődés, táplálkozás, lakhatás és biztonságos körülmények, amely veszélyt jelent, vagy nagy valószínűséggel jelenthet a gyermek egészségi állapotára, mentális, lelki és spirituális, erkölcsi és szociális fejlődésére. Figyelembe kell venni ennek megítélésekor, hogy milyen mértékben adottak a feltételek a család rendelkezésére álló erőforrásai tekintetében. Minden olyan mulasztás vagy baj okozása, amely jelentősen árt a gyermek egészségének vagy lassítja, akadályozza szomatikus, mentális és érzelmi fejlődését.

Érzelmi elhanyagolást jelent az érzelmi biztonság, az állandóság, a szeretetkapcsolat hiánya, a gyermek érzelmi kötődésének durva mellőzése, elutasítása, a gyermek jelenlétében történő erőszakos, durva, támadó magatartás más családtaggal szemben.

Fizikai elhanyagolást jelent az alapvető fizikai szükségletek, higiénés feltételek hiánya, a felügyelet hiánya, a gyermek védelmének elmulasztása olyan esetekben, amikor veszélynek van kitéve. Ide sorolható az orvosi ellátás késleltetése, az orvosi utasítások be nem tartása, a védőoltások beadatásának indokolatlan elmulasztása, késleltetése.

A **gyermekbántalmazás**, ha valaki sérülést, fájdalmat okoz egy gyermeknek, vagy ha a gyermek sérelmére elkövetett cselekményt - bár tud róla, vagy szemtanúja – nem akadályozza meg, illetve nem jelenti. Az érzelmi bántalmazás azt a rendszeres, hosszú időn át tartó érzelmi rossz bánásmódot jelenti, amely súlyos, és tartósan káros hatással van a gyermek érzelmi fejlődésére. Ide tartozik a gyermekekben állandó félelemérzet vagy szorongás keltése, megszegényítés, állandó kritizálás, az érzelmi zsarolás, a gyermek kihasználása. Az érzelmi bántalmazás súlyos formája az olyan élethelyzet, amelyben a gyermek szem és fültanúja más bántalmazásának. Az érzelmi bántalmazás mindezen komponenseket magában foglalhatja, de egymagában is jelentkezhet.

Szexuális bántalmazás a gyermek bevonását jelenti olyan szexuális aktivitásba, amelyet a gyermek nem képes megérteni, felfogni, amelyhez nem tudhatja az érdemi beleegyezését adni, vagy amelyre a gyermek koránál, fejlettségi állapotánál fogva nem érett.

Különleges ellátást és kezelést igényel, ha **gyermek bántalmaz gyermeket**. Ezekben az esetekben egy gyermeket egy másik gyermek, vagy gyermekek csoportja a konfliktusok szokásos kezelésén túl - ismételten – bántalmaz, vagy molesztál. A probléma kezelésénél igen fontos, hogy az áldozat és az elkövető egyaránt kapjon megfelelő segítséget. Speciális terület a testvérbántalmazás, annak érzelmi vonatkozásai, indulati tartalma miatt.

Feladataink a bántalmazás megelőzése érdekében

Az óvodapedagógus alapvető feladata a rábízott gyermekek, tanulók nevelése, tanítása. Ezzel összefüggésben kötelessége különösen, hogy közreműködjön a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.

Az óvoda ellátja a tehetségkutatással és tehetséggondozással, a korai tanulási, beilleszkedési nehézségek korrekciójával, a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatásával, valamint a gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatokat, felderíti a gyermekek fejlődését veszélyeztető okokat, és pedagógiai eszközökkel törekszik a káros hatások megelőzésére, illetőleg ellensúlyozására. Szükség esetén a gyermek érdekében intézkedést kezdeményez.

A nevelési intézmény közreműködik a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során együttműködik a gyermekjóléti szolgálattal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal. Ha a nevelési intézmény a gyermekeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni, segítséget kér a gyermekjóléti szolgálattól.

Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás

Fontos, hogy rájöjjenek a gyermekek, hogy egy kis odafigyeléssel és óvatossággal rengeteg baleset és a vele járó fájdalom elkerülhető. A gyermekek megismerkednek a vészhelyzetek vagy balesetek során elvégzendő azon legfontosabb teendőkkel, amit ők is el tudnak végezni. Ide tartozik a segítségkérés (felnőtt értesítése vagy esetleg mentőhívás), a beteggel való kapcsolatteremtés (mi történt, mi fáj?). A gyermekek megtanulják, hogy egy-egy hétköznapi tárgy (pl.: bicikli, mászóka, autó, gyógyszer) milyen veszélyforrásokat hordoz magában, illetve mire érdemes odafigyelniük a balesetek megelőzése érdekében. Módszere a szerepjáték, mesélés, bábozás, könyv és képolvasás, társasjátékok és beszélgetés.

Az óvoda berendezése, eszközei csak a baleset megelőzés szempontjai alapján történt vizsgálat után kerülnek használatba, állapotuk folyamatosan ellenőrzésre kerül, ez az udvari eszközök esetében szakértői felülvizsgálattal egészül ki.

Az elsősegély játékos gyakoroltatásakor ügyelni kell arra, hogy a korcsoportnak megfelelő szintű információt szakmailag helyes protokoll szerint alkalmazzuk. Megalapozott elméleti és gyakorlati képzés híján célszerű orvos, védőnő, egészségügyi dolgozó, mentő, képzett vöröskeresztes munkatárs, vagy önkéntes segítségét kérni.

A gyermekek életkori sajátosságainak megfelelően megismerik az egészségügyi és más szervek (mentők, orvosok, rendőrök, tűzoltók) munkáját, és nagyobb bizalommal fordulnak azok képviselőihez. Fejlődik a gyerekek empátiakészsége, humanitárius világszemlélete, valamint a konkrét segíteni akarás igénye.

Feladataink a baleset-megelőzés érdekében

Az óvodai nevelési év kezdetén, valamint szükség szerint, a **tevékenység**, az udvari játék, séta, kirándulás előtt – a gyermekek életkorának és fejlettségi szintjének megfelelően - ismertetni kell a gyermekekkel a védő-óvó előírásokat (az egészségük és testi épségük védelmére vonatkozó előírás, a **tevékenységekkel** együtt járó veszélyforrások, a tilos és az elvárható magatartásformák). Az ismertetés

tényét és tartalmát a csoportnaplóban dokumentálni kell.

Az óvoda Házi rendje tartalmazza azokat a védő - óvó előírásokat, amelyeket a gyermekeknek az óvodában való tartózkodás során be kell tartaniuk.

A gyermekbalesetek megelőzése érdekében illetve bekövetkezésekor ellátandó feladatok az SZMSZ-ben kerültek rögzítésre.

Elsősegély doboz az elsősegélyhelyen található. Az elsősegélynyújtás az elsősegélynyújtó személy iránymutatásával történik.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- A tisztálkodási eszközökre vigyáz, tisztán tartja, használat után a helyére teszi
- Önállóan használja a WC-t
- WC használatát követően használja a WC papírt
- WC használat és egyéb szennyező tevékenység végzése után kezet mos, a kezét szárazra törlik
- Önállóan és helyesen mos kezet, száját öblít
- Szükség szerint használja a papírzsebkendőt
- Felismeri az időjárás és az öltözködés összefüggéseit, helyesen, megfelelő sorrendben, önállóan öltözik, vetkőzik, ha kell, segítséget kér
- Cipőjét befűzi, bekötésével próbálkozik
- Ruháját igyekszik összehajtván a helyére tenni
- Képes önállóan eldönteni, miből mennyit tud elfogyasztani
- Kulturáltan étkezik
- Használja az illemszavakat és az udvariassági formákat
- Helyesen használja az evőeszközöket
- Különbséget tud tenni a szervezet számára szükséges egészséges és az egészségtelen ételek, italok között
- Vigyáz környezetének rendjére, tisztaságára, óvja, védi környezetét
- Ismeri a szelektív hulladékgyűjtés okát és mikéntjét
- Igényévé válik a rendezettség, tisztaság, ápoltság
- Szeret és tud közösen dolgozni, együttműködni
- Önállóan, igényesen végez a közösségért munkát.
- Társas kapcsolatait a jókedv, az odafigyelés jellemzi
- Képes kapcsolatot teremteni
- Ismeri a viselkedés alapvető szabályait
- Társas kapcsolatait a jókedv, az odafigyelés jellemzi.
- Képes kapcsolatot teremteni.
- Ismeri a viselkedés alapvető szabályait.

- Szívesen mozog a szabadban, évszaktól függetlenül
- Jó állóképességű
- Életkorának megfelelően edzet.
- Ismeri és betartja a balesetvédelmi magatartásformákat
- Teste arányosan fejlett, teherbíró.
- Mozgása összerendezett, harmonikus.
- Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika.
- Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

5.2.2. A környezettudatos magatartás és szemlélet formálása

Az életünk minőségét, valamint egészségünket alapvetően befolyásolja és meghatározza a bennünket körülölelő természeti és társadalmi környezet minősége, állapota. A 21. sz. társadalmi és globális problémái ismertek, az ember lakóhelye, környezete nem előnyére változott. A környezetben visszafordíthatatlan, legtöbb esetben kedvezőtlen változások indultak el (klímaváltozás, élőhelyek eltűnése, fajok kihalása).

Az életminőség javításában és az egészség megőrzésében fontos szerepet játszik a közösségi identitás, kohézió. Közösség és egyén, szoros kötődésben élnek. Az egyéni értékek, beállítódások, normák módosítása és az ehhez szükséges aktivitások a közösség támogatása nélkül nem képzelhetők el.

Célunk a környezettudatos életmód szokásainak elmélyítése, a környezettudatos magatartásforma megalapozása és a már kialakult szokások fenntartása. Törekszünk a felelős viselkedés, magatartás folyamatos alakítására, amely a természetük védelme, óvása érdekében a gyermekek hasznára válik.

Feladatunk, hogy a környezet védelméhez és megóvásához szükséges szokásokat és a környezettudatos magatartást alakítsuk; hogy a gyermekek ismerjék meg szűkebb és tágabb környezetüket, hogy formáljuk és megerősítsük a szülőföldhöz fűződő pozitív érzelmeiket.

Fontosnak tartjuk, hogy gyermekeink minél mélyebben ismerkedjenek a „Zöld szemlélet” fogalmával, bővítsék ismereteiket, tapasztalataikat a környezettudatos életmóddal és a környezetmegóvással kapcsolatban. Az óvodai élet egészét áthatják az effajta tevékenységek. Témahetek alkalmával számos olyan ismeretszerző tevékenységet kínálunk gyermekeinknek, mely során formálódik környezettudatos magatartásuk, a környezetvédelem iránti érzékenységük. A szelektív hulladékgyűjtést már kiscsoporttól kívánjuk alkalmazni, és számos tevékenységbe beépítjük, hogy minél jobban rögzüljön, szokássá váljon. Az újrahasznosítást is be szeretnénk vezetni a mindennapjainkban, melyek elsősorban a vizuális tevékenységekben tükröződnek majd. A növényeket az udvaron a munka jellegű tevékenységek során folyamatosan gondozzuk, ápoljuk, az udvaron fellelhető állatok védelmére is felhívjuk gyermekeink figyelmét, továbbá az udvarrendezésbe is rendszeresen bevonjuk őket. Példamutató magatartásunkkal, pozitív megerősítéssel, dicsérattal, magyarázattal ösztönözzük őket önmaguk, társaik és természeti környezetük megóvására. Törekszünk

a szülők támogatását is megnyerni, folyamatosan tájékoztatni kívánjuk őket a programokról, eseményekről.

A fenntarthatóság pedagógiájának fontos értékei

- az élet tisztelete
- a hagyomány őrzése
- átmentése a jövőbe

Mindezeket a családok hatékony és folyamatos bevonásával, élethosszig tartó folyamattal és holisztikus szemlélettel tudjuk a leghatásosabban elérni.

A környezettudatos szemlélet formálásának fő színtere az óvodában

A külső világ tevékeny megismerése, mint tevékenység forma, olyan nevelési folyamatot jelent, mely valamennyi nevelési területre kiterjed, azokkal kölcsönhatásban van. Komplex tapasztalatszerzés, mely egységben mutatja, érzékelteti azt, ami a valóságban is egységesen érzékelhető. A környezet megismerése nem korlátozódik csak a környezeti tartalmú tevékenységekre és a tervszerű, tudatos kezdeményezésekre, hanem átfogja az egész óvodai életet. Benne van a spontán játékban, az önkiszolgáló tevékenységben, az udvari élet pillanataiban, a beszélgetésekben, megfigyelő sétákban és kirándulásokban. Támaszkodunk a gyermekek családból hozott ismereteire, a családi kirándulások, nyaralások élményeire is. Ha szükséges, a hátrányokat kompenzáljuk.

A természeti és társadalmi környezet témaköreivel valamennyi korcsoport megismerkedik, életkortól függően. A fokozatosság elvét követjük a megismertetés során; a közvetlen környezetben való megfigyeléstől a képi ábrázoláson való megfigyeltetés felé haladunk. A nevelés folyamatában érvényesítjük a differenciálás pedagógiai koncepcióját. Sokszínű, érdekes, figyelemfelkeltő tevékenységrendszer biztosítunk. Az érzelmek kifejezésének fejlesztésére nagy hangsúlyt fektetünk (szeretet, törődés).

A környezettudatos magatartás és szemlélet megvalósításának folyamatához kapcsolódó tartalmak

A természetvédelem a környezetalakítással, a környezetvédelemmel szorosan összefüggő feladatokat tartalmaz. Feladatunk, hogy gyermekeink védjék az élő környezetet, gondozzák azokat, gondoskodjanak életfeltételeiknek biztosításáról. Így alapozhatjuk meg a szűkebb, tágabb környezetünk, a haza szeretetét. Fontos tudatosítanunk, hogy a saját életterük védelme, gondozása egészségesebbé teszi fejlődésüket.

A kompetencia alapú óvodai nevelés a természeti környezet megismerésére alapvető lehetőséget kínál. Az időjárás, a természet jellemzői, változásai, a színek, a fények, a formák szépségei, a növény és állatvilág alapvető tapasztalatszerzésre kínálnak lehetőséget.

A környezettudatos nevelés akkor éri el igazán a célját, ha a mese, népmese, népdal, népművészet, stb., minden ugyanarról a természetről, a társadalomról, az emberről és a kapcsolatokról

szól. Mind a társadalmi, mind a természeti környezet ismereteinek tartalma akkor megalapozott, ha az a kisgyermek környezetének adekvát, érzelmileg telített, élményhatású az egyes gyermek számára konkrét tapasztalatokon alapul. A természet szépségeire rá kell csodálkoztatni a gyermekeket.

A JELES NAPOK megvalósításával olyan értékeket kívánunk közvetíteni, mely által a gyermekek kellő információkat gyűjthetnek a környezetükről, a körülöttük lévő élővilágról, azok szépségéről és védelméről. A környezettudatos szemlélet, életmód alapjait tapasztalati úton sajátíthatják el.

- Állatok világnapja
- Víz világnapja
- Föld napja
- Madarak - fák napja
- Környezetvédelemi világnap
- Egészségvédelem, egészséghét

A fentiekben vázolt tevékenységeken kívül a szellemiséget megtartva és folytatva, hagyományainkra építve, a folyamatosságot biztosítva a következőkkel kívánjuk bővíteni nevelő munkánkat:

- Szelektív hulladékgyűjtés
- Komposztálás
- Újrahasznosítható anyagok használata
- Energiaörök, vízörök

Az óvodapedagógus feladata

Ahhoz, hogy gyermekeinkben kialakuljon a környezettudatos szemlélet és magatartás, olyan pedagógusokra és dajkákra van szükség, akik azon fáradoznak, hogy megismerjék a természeti és társadalmi értékeinket, hogy a környezet és egészség harmonikus egységben érvényesüljön.

Szeretnénk megalapozni, hogy a jövő nemzedékei a természettel együtt élni tudó környezettudatos emberekké váljanak.

Az óvodapedagógus és a dajka együttműködve - a fenntartható fejlődés érdekében - tegye hangsúlyosabbá a környezettudatos magatartás formálását, alapozását alakítását.

- Segíti a gyermeket abban, hogy megismerje, megtapasztalja szűkebb és tágabb környezetét, és felhívja a figyelmet annak értékeire, szépségeire.
- A szülőföld, az itt élő emberek, a hazai táj, a népi kultúra, népszokások, megismertetése, átadása.
- A családi és tárgyi kultúra értékeinek, és a néphagyományok szem előtt tartása.
- A komplexitás érvényesítése a tevékenységformák között.

- A környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítása.
- Jenő történeti, természeti jellemzőinek, értékeinek megszerettetése.
- Nyitott szemléletű tervezéssel válogatás a gazdag lehetőségekből, néphagyományokból, ügyelve a komplexitásra, a nevelési területek kapcsolódására.
- A gyermekek népi kismesterségekkel való megismertetése a természetes anyagok, az eszközök biztosítása (textil, gyapjú, agyag, fa) és az alkotás segítése. Helyi alkotók bevonása.
- Lehetőséget teremteni arra, hogy a gyermekek a tapasztalatokra épülő ismereteiket gyakorolhassák szabad játéktevékenységekben, aktív közreműködéssel a környezet-átalakításban.
- Pozitív példaadás, amellyel védik, óvják az élő környezetet, gondoskodnak az életfeltételek biztosításáról (pl.: téli madáretetés, élősarok kialakítása, az udvar és a kiskertek gondozása).
- Állandó szakmai megújulás, a pedagógiai munkát segítő szakirodalom folyamatos tanulmányozása, alkalmazása a mindennapokban.

5.2.3. AZ ÉRZELMI, AZ ERKÖLCSI ÉS AZ ÉRTKORIENTÁLT KÖZÖSSÉGI NEVELÉS

*„Igy csüggök rajtad, így szeretlek én,
Magyar hazám, kedves magyar hazám!
Büszkén vallom be, hogy fiad vagyok,
S áldom a sorsot, hogy te vagy anyám!”*
(Szendrey Júlia)

Az óvodánk családias, bizalmat közvetítő, szeretetteljes légköre ösztönöz és hatással van a gyermekek érzelmi kötődésének alakulására.

Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága, hogy magatartása érzelmi vezérelt. Éppen ezért elengedhetetlennek tartjuk, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott szeretetteljes légkör vegye körül. Mindezt szükséges, hogy

- a gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék,
- az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze,
- az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, én tudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező törekvéseinek,
- az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.

A közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása meghatározó a szocializáció szempontjából, ezért nagy hangsúlyt fektetünk a gyermekek erkölcsi tulajdonságainak (mint pl.: az

együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának) szokás- és normarendszerének alakítására.

Az óvodai munkánk során a gyermek nyitottságára építünk, és segítjük őket, hogy megismerjék szűkebb és tágabb környezetüket, amely alapja a nemzeti identitástudatnak, a kulturális értékeknek, a hazaszeretetnek, a szülőföldhöz és családhöz való kötődésnek, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

Az óvodapedagógusok és az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modellértékű szerepet tölt be a gyermeki magatartás alakulása szempontjából.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

Beszoktatás, befogadás

A gyermekeket óvodába lépésekor érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes, családias, gondoskodó légkör fogadja. A beszoktatásra különös gondot fordítunk, ahol az anya együtt a gyermekével ismerheti meg a közösségbe történő beilleszkedést. Igény esetén lehetőséget biztosítunk arra, hogy fokozatos időcsökkentéssel vegyenek részt a szülők ebben a folyamatban. Betekinthetnek az óvoda szokásrendjébe, belső életébe, ezzel könnyebbé tesszük a gyermekek számára az új környezet elfogadását. Magukkal hozhatják kedves tárgyaikat, játékaikat.

Az óvodapedagógus feladata

- A gyerekek számára megkönnyíteni a szülőtől való elválást.
- Olyan módszereket alkalmaz, amelyek megkönnyítik a gyerekek alkalmazkodását a megváltozott körülményekhez, biztonságot, és nyugalmat adnak, megkönnyítik a szülőktől való elválást.
- Az első szülői értekezlet keretében az óvoda napi életéről tájékoztatást ad a szülőknek, bemutatja az óvodai nevelés törekvéseit.
- Megbeszéli az óvodakezdés ütemezését, ismerteti, hogy kit, mely napokon hoznak be először az óvodába.
- Megbeszéli az átadás, búcsúzás körülményeit.
- Készül az új gyermekek fogadására: csoportszobák berendezése, díszítése, játékok előkészítése, óvodai jelek elkészítése, a környezeti feltételek biztosítása.
- Kiemelt figyelmet fordít arra, hogy az újonnan érkezőket pozitív érzelmi hatások ériék már az előzetes óvodalátogatás során is.

- Szeretetteljes óvodapedagógusi magatartással, fokozott törődéssel, kooperatív magatartással a gyermekek beilleszkedő-, és alkalmazkodó készségét erősíti, meghitt kapcsolatok kiépítésére törekszik.

Az óvodapedagógus feladata az óvodai élet minden szakaszában:

- Formálja az együttéléshez szükséges készségeket, jártasságokat, melyek által megalapozódnak a szükséges erkölcsi, akarati tulajdonságok, a gyermekkel megéreztetni, később elfogadtatja mit, miért tart helyesnek, illetve utasít el.
- A közös élményekkel, a tevékenységek ismétlődésével a gyermek biztonságérzetét erősíti, segíti a szokás- és normarendszer megalapozását a társas együttélés szokásait, szabályait fokozatosan megismerteti, betartja és betartatja.
- Arra törekszik, hogy gyermekkel igazságosan és differenciáltan, egyéni sajátosságaihoz igazodva bányon, találja meg a gyermekben azt az egyedi képességet, mely a fejleszthetőség alapját képezi.
- Kialakítja a társaikkal való együttjátszás, egymáshoz való alkalmazkodás normáit.
- A gyermekeket egymás tiszteletére, és annak elfogadására neveli, hogy az emberek különbözőek.
- Az együttjátszó barátok és kisebb csoportok között segíti az együttműködést.
- A gyermek önmagához való viszonyát, énképét, önismeretét, önértékelését, önirányító képességét fejleszti.
- A gyermekek erkölcsi tulajdonságát fejleszti a nevelési helyzetek tudatos kihasználásával, az óvodai élet helyes szervezésével, mint pl. udvariasság, önzetlenség.
- A gyermekek akaratát fejleszti a pozitív erkölcsi érzelmek kialakításával, a szabálytudat erősítésével, a játéktevékenység a foglalkozás során, a különböző feladathelyzetekben, a munka jellegű tevékenységekben.
- Változatos, érdekes és játékos feladatok végzése közben önállóságot, önfegyelmet, önbizalmat, önbecsülést fejleszt, a kitartást, pontosságot, feladattudatot, szabálytudatot, önértékelést alakítja.
- A gyermek nyitottságára építve elősegíti, hogy a gyermek megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet és a szülőföldhöz való kötődés alapja, tudjon rácsodálkozni a jóra, és szépre, ami körülveszi.
- A kiemelt figyelmet igénylő, sajátos nevelési igényű, beilleszkedési és magatartási nehézséggel küzdő, kiemelten tehetséges, hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esetében szükség szerint együttműködik speciális ismeretekkel, felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

A közös tapasztalatok, a közös élmények összetartják a csoportot, a gyermekek olyan szokásokat tudnak elsajátítani, amelyek a jól működő társas kapcsolatokban elengedhetetlenek.

A hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek az érzelmi és értékorientált közösségi nevelés terén

Az eltérő környezetből bekerülő gyermekeknél nagy hangsúlyt fektetünk a tartós, stabil szeretetteljes kapcsolat kiépítésére, az új felnőtt-gyermek, gyermek-gyermek kapcsolat szorongásának, beilleszkedési nehézségének, néha agressziójának feloldására, a gyakori csúnya szóhasználat korrigálására, illetve beszédértésük és szókincsük fejlesztésére. Egyértelművé tesszük a gyermek számára, hogy mit és miért tartunk helyesnek, mit miért utasítunk el, mi áll távol tőlünk. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekkel szemben támasztott követelmények, igények azonos elvek szerint valósuljanak meg. Éreztetjük, hogy a csoport minden tagja egyénként fontos. Szituációs játékkal, és egyéb gyermeki tevékenységgel fejlesztjük a gyermekek egymáshoz való alkalmazkodási képességét, társas- és párkapcsolataikat. A hiányos, szegényes beszédkultúra miatt fontosnak tartjuk az **udvariassági formák**, a köszönés, a kérés, a megköszönés megismertetését, gyakorlását.

Sajátos nevelési igényű, kiemelt figyelmet igénylő gyermekek az érzelmi és az értékorientált közösség nevelés terén

Az érzelmi nevelés és a szocializáció során empátiás képességünkre alapozva a gyermek pillanatnyi lelki állapotának, igényének megfelelő harmonikus alaphangulat biztosítására törekszünk. A befogadó közösségben olyan érzelmi légkört alakítunk ki, amelyben természetes érték az ember, függetlenül teljesítményének színvonalától. Személyes példamutatással ösztönözzük a gyermekeket a „másság” elfogadása, a különbözőség tolerálása.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében a folyamatos óvodai nevelés és fejlesztés mellett a megfelelő szakemberek (pszichológus, logopédus, gyógypedagógus) segítségével - a szülővel és az óvodapedagógussal együttműködve - történik a nevelési feladatok ellátása.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Jól érzi magát az óvodában csoporttársaival, a csoportban dolgozó felnőttekkel.
- Elfogadja és tiszteli a gyermekek különbözőségeit.
- A csoport kialakult szokásrendszerét betartja
- Önbizalma megfelelő
- Feladat és szabálytudata, önfegyelme kialakult
- Konfliktushelyzetben társaival egyezkedik
- Az udvariassági formák betartásával kommunikál
- Rá tud csodálkozni szülőföldje szépségére, megbecsüli környezetét
- A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására.
- Képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.

5.2.4. AZ ANYANYELVI, AZ ÉRTELMI FEJLESZTÉS ÉS NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA

„A nyelv olyan, mint az ég a maga egymásba futó színeinek gyönyörű játékaival.”

(Kazinczy Ferenc)

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységei forma keretében megvalósítandó feladat.

Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabálykövetéssel – az óvodai nevelésünk egészében jelen van.

Figyelmet fordítunk az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermekek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére.

A gyermekek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára – mint életkori sajátosságra -, valamint a meglévő tapasztalataikra, élményeikre és ismereteikre építve változatos tevékenységeket biztosítunk, melyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhetnek az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetükről.

Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, alkotóképesség) fejlesztése, valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

Értelmi nevelésünk céljai

- Tevékenység, élményszerzés közben fejlődjenek értelmi képességeik.
- Természetes kíváncsiságukat, megismerési vágyukat többféle helyzetben, szituációban élhessék ki, ismerjék meg a felfedezés, próbálkozás, kísérletezés örömét.
- Változatos tevékenységek közül választva, egyéni érdeklődésüknek megfelelően szerezzenek tapasztalatokat.
- Fejlődjön önállóságuk, figyelmük, kitartásuk, pontos feladatvégzésük, feladattudatuk.
- Megalapozzuk önálló gondolkodásukat.
- Döntéseikben tanuljanak meg konkrét tapasztalatokat felhasználni, és elemi szinten következtetni.
- Legyenek vállalkozó kedvűek, nyitottak, toleránsak, tudni vágyók, optimisták.
- Legyenek készek az új élmények befogadására.
- Legyen önértékelésük, pozitív „énképük”.
- Szerezzenek tapasztalatokat konfliktushelyzeteik kezeléséről.
- Véleményüket próbálják meg kifejezni.
- Tevékenység és élményszerzés közben tegyenek szert tapasztalatokra, és elemi szinten

sajátítsák el az információkeresés célszerű formáit.

Az óvodapedagógus feladata

- A gyermekek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása.
- Az értelmi képességek, mint az érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás és a kreativitás fejlesztése; elősegítő, ösztönző környezet biztosítása.
- Tevékenységeken keresztül az életkornak megfelelő műveltség tartalmakat közvetít.
- Aktív cselekedtetéssel, az érzelmi hatások felerősítésével eljuttatja a gyermekeket problémamegoldó gondolkodásig.
- Élmény gazdag környezetet teremt, anyanyelvi játékokat szervez.
- Nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretetteljes csoportlégtér kialakításával eléri, hogy a gyermekek szívesen és bátran beszélnek, kérdeznek a felnőttektől és társaiktól egyaránt.
- A kommunikációs képességeiben lassan fejlődő gyermekeket szükség esetén logopédushoz, vagy más szakemberhez irányítja.
- A gyermekek érdeklődére, kíváncsiságára építve biztosítja tevékenységeket, tapasztalatszerzési lehetőségeket a gyermekeket körülvevő természeti és társadalmi környezetből egyaránt.
- Rendszerezi a gyermekek spontán szerzett, illetve általunk célirányosan bővített tapasztalatait és ismereteit.
- A gyermekek a kreativitásának fejlesztésére nagy hangsúlyt fektet.
- Környezettudatossággal kapcsolatos fogalmakkal megismerteti a gyermekeket, ezen a területen fokozottan bővíti ismereteiket.
- Modell szerepéből adódóan beszédére odafigyel.
- Nyugodt, kiegyensúlyozott légkört, beszélgetésekre alkalmas helyzeteket teremt (beszélgető kör, élménybeszámolók, közös tevékenységek, gondozás közbeni beszélgetések).
- Megerősítő, támogató magatartásával, érdekes szituációk megteremtésével ébren tartja a gyermekek kíváncsiságát, megismerési vágyát.
- Érdeklődéssel figyeli a gyermekek megnyilatkozásait.
- A gátlásos gyermekekkel is felveszi a kapcsolatot.
- A gyermekeket arra neveli, hogy figyeljenek egymás beszédére, türelmesen hallgassák végig egymást.
- Verseket, meséket, mondókákat igényesen választ, bővíti a gyermekek szókincsét.
- Dramatikus játékok, dramatizálás, bábjáték, anyanyelvi játékok segítségével gazdagítja a gyermekek kommunikációját, metakommunikációját.
- Szituációs játékok segítségével gyakorolhatják a társalgási szokásokat – szabályokat, az

udvariassági nyelvi formákat.

- Felhívja a szülők figyelmét az anyanyelvi nevelés fontosságára. Tájékoztatja őket arról, hogy az óvodában mit teszünk ennek érdekében. Megkéri őket, hogy a logopédus által adott feladatokat otthon gyakorolják.
- Figyelembe veszi a szociokulturális háttérrel a differenciált készség és képesség fejlesztés megvalósításában.
- Beszédhibák és pszichomotoros rendellenességek esetén szorosan együttműködik a logopédussal, gyógypedagógussal, pszichológussal és a szülőkkel.

A hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek anyanyelvi és értelmi fejlesztése és nevelési feladatai

Figyelembe vesszük a család nyelvi kultúráját, az egyes gyermekek fejlődési ütemét. Figyelünk arra, hogy egyetlen gyermeket se gátoljon nyelvi lemaradás a megismerő tevékenységben, a társas kapcsolat alakulásában. Külön figyelmet fordítunk a nyelvileg gátolt gyermekekre, felderítjük a probléma okait, megkeressük a fejlődés lehetőségeit. Szülői megbeszélések alkalmával felhívjuk a szülők figyelmét arra, hogy igen nagy szerepe van a gyermek értelmi, érzelmi fejlődésében a gyermek-szülő kapcsolat erősítésében a közös beszélgetésnek, a beszélgetést kísérő közös tevékenységnek. Szerep és szituációs játékokkal gyakoroltatjuk a különböző helyzetekhez illeszkedő beszédmódot, nyelvi eszközök használatát. Segítjük a gyermekeket abban, hogy együttesen végzett tevékenységek közben sajátítsák el, gyakorolják az együttműködést segítő kifejezéseket, az érintkezés udvarias formáit. Bekapcsolódva a gyermekek játékába, természetes módon kínálunk mintát arra, hogyan lehet egymáshoz viselkedésben, beszédben is alkalmazkodni. Nagy hangsúlyt fektetünk a gyermek egyéni fejlődési ütemének figyelembevételére, a különbözőségek elfogadására, és elfogadtatására. Szem előtt tartjuk, hogy a gyermek a kérdéseire életkorának, érettségének megfelelő, kielégítő választ kapjon. A család szociokulturális helyzetét figyelembe véve - az értelmi fejlesztés során a gyermek fejlettségi szintjét és ütemét szem előtt tartva - olyan célzott módszereket, tevékenységeket, és eszközöket alkalmazunk, amelyek segítségével szerzett ingerek, tapasztalatok fejlesztő módon épülnek be a személyiségbe és alkotnak alapot a további fejlődéshez.

Sajátos nevelési igényű, kiemelt figyelmet igénylő gyermekek anyanyelvi és értelmi fejlesztése és nevelési feladatai

A gyermekek anyanyelvi nevelése a korai fejlesztésre épül. Kellő időt, alkalmat biztosítunk:

- az alapmozgások kialakítására, fejlesztésére,
- a minimális kontaktus, kooperációs készség, a nonverbális és verbális kommunikáció fejlesztésére,
- a beszédindításra, a beszédmegértés fejlesztésére,
- az aktív szókincs bővítésére,
- az alapvető önkiszolgálási szokások kialakítására,

- az adekvát játékhasználat elsajátítására, a kognitív funkciók fejlesztésére.

Ezek kialakításánál kiemelt szerepe van a rendszerességnek, az utánzásnak, a gesztussal kísért, egyszerű verbális utasításnak, a zenének, a ritmusnak, a sok ismétlésnek.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Érthetően, folyamatosan örömmel beszélnek, kommunikálnak.
- Gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni.
- Minden szófajt használ, különböző mondszerkezeteket, mondatfajtákat alkot.
- Tisztán ejt magán- és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek).
- Végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.
- Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről, tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat.
- Ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait.
- Ismeri szűkebb lakóhelyét, környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét.
- Felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit.
- Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek
- Elemi mennyiségi ismeretei vannak.
- Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.
- A közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés.
- Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme.
- Problémamegoldó képességük az önálló problémamegoldás felé halad.
- A cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi, fogalmi gondolkodásuk kialakulóban van.
- Beszédészlelésük és megértésük koruknak megfelelően fejlett.
- Társalgásukban megjelenítenek udvariassági, illemmel kapcsolatos nyelvi formákat, kifejezéseket.
- Nyugodtan, figyelmesen képesek végighallgatni és megérteni a felnőttek és társaik beszédét.
- Szívesen kapcsolódnak be nyelvi játékokba, maguk is kezdeményezik azokat.

- Beszédüket személyiségüknek és az aktuális helyzet által kiváltott érzelmeknek megfelelő metakommunikatív eszközökkel kísérik.
- Nyelvi kifejezőképességükkel párhuzamosan fejlődnek értelmi képességeik.

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában az óvodásból iskolássá szocializálódik. Az iskolakezdéshez testi, lelki és szociális kritériumai vannak, melyek közül egyik sem hanyagolható el, mindegyik egyformán szükséges az eredményes iskolai munkához.

6. A TERVEZÉS, MÉRÉS, ÉRTÉKELÉS ÉS JUTALMAZÁS

Az óvodapedagógus feladata

- Az óvodai nevelés tervezésének, valamint a gyermekek fejlődésének nyomon követéséhez használandó kötelező dokumentumokat elkészíti, használja, vezeti: oviKRÉTA - csoportnapló, műveltségterületek éves terve, tematikus terve, egyéni fejlődési napló, szükség szerint egyéni fejlesztési terv. Belső és külső ellenőrzéskor tevékenységvázlatot készít. Dokumentációs munkáját a reflektív gondolkodás jellemzi.
- Elsődleges mérőeszközként a célzott megfigyelés módszerét alkalmazza.
- Szakmai döntése alapján használhat teszteket, végezhet méréseket, feltérképezhet diagnosztikus fejlődésvizsgáló rendszerrel.
- Az 5 évesek körében kiemelten kezeli a testi képességek, készségek fejlettségének mérését.
- Az értékelést fontos személyiség- és közösségalkotó tényezőként kezeli, a pozitív értékelés az elsődleges.
- Pozitív megerősítéssel, biztatással alakítja a gyermek helyes megnyilvánulásait.
- A gyermekek szöveges, átfogó értékelését az óvodapedagógusok elvégzik évente minimum két alkalommal a gyermekenként vezetett személyiség lapon, az oviKRÉTA rendszerben méréseik, megfigyeléseik alapján.
- Az óvodában alkalmazott jutalmazás a verbális és nonverbális kifejezések és kommunikációs eszközök, érzelmek kifejezése, kiemelt-megtisztelő feladatadás, kedves tevékenység biztosítása. A jutalmazás mindig konkrét, a gyermek számára érthető, a társak számára is motiváló hatású. Tárgyi jutalmazást nem alkalmazunk.

7. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVELI

7.1. Személyi feltételek

Az óvodai nevelési program alapján **feladatunk** a gyermeki személyiség kibontakoztatása, közvetetten az iskolai beilleszkedéshez szükséges személyiségvonások fejlődésének elősegítése az óvoda teljes nyitvatartási idejében oly módon, hogy a gyermekekkel történő **tevékenységek** mindegyikét óvodapedagógus irányítja.

- **Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermekek számára.**
- Szakmailag jól felkészült, innovatív egyéniség.
- Képes jó, együttműködő, partneri kapcsolatot kialakítani az óvoda partnereivel és dolgozóival.
- Munkája során törekszik arra, hogy kommunikációja minden helyzetben, a beszélő partnerhez (gyermek, szülő stb.) viszonyítottan, pedagógiai céljainak elérése érdekében világos és érthető legyen.
- Törekszik a feltételek gazdagítására, az élménygazdag és bizalommal teli óvodai légkör megteremtésére, a gyermeki személyiség harmonikus fejlesztésére.
- Jellemző rá, hogy az értekezletek alkalmával aktívan részt vesz a vitákban, az adott témában kifejti saját nézetét, álláspontjáról meggyőzi óvodapedagógus társait, de képes elfogadni mások véleményét, javaslatát, alárendeli akaratát másoknak.
- Képezi magát, azon fáradozik, hogy minél több ismeretet szerezzen a pedagógiai program megvalósításához, az inkluzív pedagógia alkalmazásához, az integrációs nevelés erősítéséhez.
- Kiemelten érvényesíti az egyéni bánásmódot, az egyéni- és életkori sajátosságok figyelembevételének didaktikai elvét. Korszerű módszereket alkalmaz nevelő-oktató munkája során.
- Minden kommunikációs helyzetben az adott témához igazítva előre felkészül, törekszik kommunikációja fejlesztésére.
- Az érvényben lévő munkaköri leírásának megfelelően, az abban leírt feladatait önállóan ellátja.
- A tevékenység során felmerülő problémákat a helyzethez igazítva kezeli, intézi.
- Munkája során törekszik arra, hogy szakmai fejlődése érdekében nyitott legyen, a munkáját érintő visszajelzéseket fogadja el, az építő jellegű kritikáktól ne zárkozzon el, azokat építse be mindennapi tevékenységei fejlesztésébe. Azonban mindenkor tartsa szem előtt, hogy a szülőkkel szemben az óvodapedagógiai szaktudást ő képviseli.
- Pedagógiai munkája során alkalmazza a digitális technológiai eszközöket.
- Munkájából adódóan szükség szerint használja az online felületet a szakmai együttműködések eredménye érdekében.
- A kapcsolatteremtés, együttműködés hagyományos és megújuló formáit követi.

- Törekszik a saját és az intézményi innovációra, figyelemmel kíséri a lehetséges pályázati felületeket, a pályázat elkészítésében, megvalósításában aktívan részt vállal.
- Munkája során a felmerülő problémákat (tanulási, magatartási zavarok) felismeri, igyekszik a probléma hátterét megismerni, ezt követően szakmai segítséget igényel, (gyermekjóléti szolgálat, családgondozó, nevelési tanácsadó, szakszolgálat) és szakemberrel konzultációt folytat.
- Munkája során az egyéni bánásmódot igénylő gyermekek, helyzetek megoldásában törekszik pedagógiai módszereinek helyes megválasztására. A problémát követően értékeli a megoldás hatékonyságát.
- Munkája során a különböző szerepelvárásoknak igyekszik megfelelni, tisztában van szakmai felkészültségével.

A helyi önkormányzat biztosítja a kihelyezett logopédiai, pszichológusi ellátást a Pedagógiai Szakszolgálaton belül az ingyenesen igénybe vehető szolgáltatások körében. A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése speciális szakember közreműködését igényli. Óvodánkban biztosítjuk a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztéséhez a speciálisan képzett szakember közreműködését.

Az óvodában, a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll. Az óvodai nevelés kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermekek számára. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő alkalmazottak összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez. A nevelőmunkát közvetlenül segítők munkájukat a gyerekek napirendjéhez igazítva, az óvodapedagógusok irányítása mellett végzik. Az alkalmazotti közösség minden tagjától elvárjuk, hogy munkájával, magatartásával, személyes példájával segítse megvalósítani nevelési feladatainkat. Feladatvégzését, szerepvállalását jellemezze a gyermekek tisztelete, szeretete, a tapintat, a jóhiszeműség, az elfogadó, befogadó attitűd, a felelősségtudat.

A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése speciálisan képzett szakember közreműködését igényli.

A helyi innovációk megvalósításának egyik alapkritériuma a folyamatos szakmai megújulás. A nevelőtestület innovatív, jól felkészült közösség. Olyan korszerű módszereket alkalmazunk, melyek hatékonyan segítik az óvodás korú gyermekek fejlődését. Differenciált tanulásszervezés szakmai munkánkat heti rendszerességgel logopédus segíti.

Az intézményben folyó pedagógiai munka biztosítja a különböző hátrányos helyzetűek többséggel való eredményes nevelését – oktatását a sikeres szociális hátrányaik kompenzálásában, esélyegyenlőségük előmozdításában.

Óvodánk nevelőtestülete a múlt tiszteletéből táplálkozva igyekszik megfelelni a jövő elvárásainak. Ezért nevelési és tevékenység rendszerünkben jelen van a népi-, nemzeti kultúra, a hagyományok ápolása, a környezettel, embertársaink iránti pozitív viszonyulás kialakítása, az inkluzív nevelés, a beintegrálható sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése. Olyan értékeket igyekszünk közvetíteni,

amely a társadalom és az egyén későbbi életvitele céljából hasznosak.

A **nemzetiséghez** tartozó gyermekeket is nevelő óvodában dolgozóknak feladatuk, hogy megvalósítsák a nemzetiségi óvodai nevelés célkitűzéseit.

A **hazájukat elhagyni kényszerülő** családok gyermekit is nevelő óvodában dolgozóknak feladatuk lehetőséget teremteni ahhoz, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.

Óvodánk két csoportjában 3 óvodapedagógus álláshely van. Jelenleg 2 óvodapedagógus dolgozik, ebből 1 fő az óvodaigazgató. Nevelő-oktató munkájukat 2 szakképzett dajka és 2 pedagógiai asszisztens segíti. A gyermekek nevelésével, fejlesztésével kapcsolatos szakfeladatokat gyermekcsoportonként 1 óvodapedagógus látja el.

Óvodapedagógusok száma: 2 fő

Óvodapedagógusok iskolai végzettsége, szakképzettségük:

Sorszám	Pedagógus létszám	Végzettsége	Szakképzettsége
1.	1 fő	Főiskola	Szakovizsgázott óvodapedagógus Fejlesztő pedagógus Közoktatás vezetői szakvizsga
2.	1 fő	Főiskola	Óvodapedagógus

Pedagógiai munkát segítők száma: 4 fő

Pedagógiai munkát segítők iskolai végzettsége, szakképzettségük:

Sorszám	Létszám	Szakképzettség	Végzettség
1.	2 fő	Szakmunkás bizonyítvány	Dajka
2.	2 fő	Érettségi Pedagógiai asszisztens	Pedagógiai asszisztens

Egyéb segítők:

Élelmezésvezető	1 fő
Szakácsnő	1 fő
Konyhai kisegítő	1 fő

Nevelőmunkát segítő külső szakemberek:

- Logopédus
- Gyógypedagógus

Minden 3. életévét betöltött gyermek egy logopédiai szűrővizsgálaton vesz részt. Ez a vizsgálat kiterjed az artikuláció, a beszédészlelés- és megértés, a figyelem és a diszlexia-veszélyeztetettség vizsgálatára. A részletes logopédiai diagnosztikai vizsgálat és logopédiai vizsgálati vélemény alapján kell a gyermek további logopédiai ellátását megszervezni, ha az alapvizsgálat, szűrés eredményei alapján ez szükséges.

Logopédus feladata: elsősorban a gyermekek beszédének szűrése a beszédfejlődés akadályoztatása szempontjából, ezek kezelése, nagycsoport elején dyslexia-prevenációs vizsgálat végzése, szükség szerint annak szakszerű terápiája

A sajátos nevelési igényű gyermekek speciális nevelését, fejlesztését a szakvéleményben megjelölt szakemberek végzik.

A gyógypedagógus, a különleges bánásmódot igénylő, sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztését végzi a fogyatékos típusának és a szakértői véleményben foglaltaknak megfelelően.

Gyógypedagógus feladata: a sajátos nevelési igényű gyermek terápiás megsegítése, valamint tanácsadás pedagógusoknak és igény szerint a szülőknek.

Az óvodapedagógusok továbbképzési irányultsága

A nevelőtestület tagjai fontosnak tartják a továbbtanulásban, továbbképzésekben való részvételt, önképzést. Az elkövetkezendő évek továbbképzéseit az alábbi szempontok figyelembevételével határozzuk meg:

- Nevelőtestületünk határozata értelmében olyan továbbképzéseket részesítünk előnyben, melyek szervesen illeszkednek óvodai nevelőmunkánkhoz.
- Igyekszünk olyan továbbképzéseken részt venni, amelyek szinkronban vannak a Pedagógiai Programunk célkitűzéseivel, követelmény- és feladatrendszerével, melynek megvalósításáért az **óvodaigazgató** felel.

Fontos, hogy az óvodapedagógus

- segítse az intézményben folyó sajátos nevelési feladatok végzését, az SNI gyermekek nevelését,
- szerezzen olyan korszerű ismereteket, amelyek hatékonyabbá teszik a hátrányos helyzetű gyerekekkel való fejlesztő foglalkozásokat,
- a tehetséggondozás sikeressége érdekében új módszereket ismerjen meg,
- továbbképzéseken vegyenek részt,
- a továbbképzéseken szerzett ismereteket adja át nevelőtestület tagjainak (szakmai megbeszélések, hospitálások),
- fejlessze a dajkák szakmai kompetenciáit,
- intézménye érdekeit minden lehetséges fórumon képviselje.

Az óvodapedagógusok feladata

- Pályázatok összeállítása, pályázatokon való részvétel.
- Bekapcsolódás az eredményes pályázatok megvalósításába.
- Új ötletekkel az óvodai tevékenységek **színesítése**, az ötletek kivitelezése, megvalósítása (innováció).
- A tevékenységekhez kapcsolódó szemléltető eszközök tervezése, kivitelezése.
- Az óvoda épületének, helyiségeinek díszítése.

7.2. Tárgyi feltételek

Az óvodának rendelkeznie kell a helyi nevelési program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel. Az óvoda épületét, udvarát, kertjét, berendezését oly módon kell kialakítani, hogy szolgálja a gyermekek biztonságát, kényelmét, megfeleljen **változó** testméreteiknek, biztosítsa egészségük megőrzését, fejlődését. **A gyermekek óvodai életének színterei legyenek otthonosak, barátságosak, játékra motiválóak, amelyek alakításában a gyermekek adott szükségletük, tevékenységük szerint vesznek részt.** Tegye lehetővé mozgás- és játékigényük kielégítését, és a gyermekeket harmóniát árasztó színekkel, formákkal, **lehetőleg természetes** anyagokkal vegye körül. A gyermekek által használt **játékokat és eszközöket** számukra hozzáférhető módon és a biztonságukra figyelemmel kell elhelyezni. Az óvoda egyidejűleg biztosítson megfelelő munkakörnyezetet az óvodai munkatársaknak, teremtsen lehetőséget a szülők fogadására (nyílt nap, fogadó órák, játszó délutánok, közös sport napok stb.).

A nevelő munkánk során az óvoda épületében 2 csoportszoba áll a rendelkezésünkre. Ehhez kapcsolódik 2 öltöző, mosdó helyiség és egy folyosórész, fejlesztő szoba, felnőtt mosdó és öltöző. Az óvodai épületben helyezkedik el a konyha is.

A szükséges szakmai felszerelésünk és az óvoda berendezési tárgyai megfelelőnek mondható. A nevelési program speciális eszközöket, plusz erőforrásokat nem igényel, csak a meglévő, a kötelező

eszközjegyzékben szereplő eszközök tudatos, célszerű felhasználását, karbantartását, szükség szerinti cseréjét. A csoportszobák esztétikussá tétele az új nevelőtestület feladata.

Biztosított a kiemelt figyelmet igénylő sajátos nevelési igényű, beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő, kiemelten tehetséges gyermek nevelése. A szociális hátrányok enyhítésével a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek esélyegyenlőségére is nagy hangsúlyt fektetünk.

Rendelkezzünk a legújabb szakirodalmi kiadványokkal, ismeretterjesztő könyvekkel, mesekönyvekkel, a szükséges audiovizuális és IKT eszközökkel (CD lejátszó, diavetítő, laptop, projektor), melyeket folyamatosan fejlesztünk.

Az óvoda udvara szép, tágas, udvari játékokkal felszerelt, amely szolgálja a gyermekek biztonságát, kényelmét, megfelel testméreteiknek, biztosítja egészségük megőrzését, fejlődését. Lehetőség van mozgás és játéki igényük kielégítésére. A gyermekek által használt eszközök, felszereléseket számukra hozzáférhető módon helyezzük el a biztonsági előírásoknak megfelelően.

7.3. Az óvodai élet megszervezése

A kompetencia alapú óvodai nevelés során a képességfejlesztés az elsődleges.

Az integráló nevelési terület – megegyezően az ONOAP-pal – a külső világ tevékeny megismerése, ezen belül a környezeti és a matematikai tartalmú tapasztalatok.

A komplex fejlesztési tervek felosztása az ősmagyarok és a magyar kultúra jelképrendszerét követi:

Levegő: július, augusztus, szeptember

Tűz: október, november, december

Víz: január, február, március

Föld: április, május, június

A négy komplex fejlesztési terv három fejlesztési tématerv köré csoportosul: család, élő és élettelen világ, közösségi nevelés.

Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében. Annak okán, hogy intézményünkben csak 2 szakképzett óvodapedagógus tevékenykedik, az óvodai nyitva tartás délelőtti időszakában a gyermekekkel történő tevékenységek mindegyikét óvodapedagógus irányítja, a délutáni tevékenységeket pedagógiai asszisztens segíti az óvodapedagógusok kéréseinek, utasításainak megfelelően.

Az óvodába felvett gyermekek csoportban való beosztásáról az óvodavezető dönt, a szülők és az óvodapedagógusok véleményének, valamint a köznevelési törvényben meghatározott létszámhatárok, a számított létszámmal vonatkozó előírást is figyelembe véve.

A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, melyek megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő,

növekvő időtartamú (5–35 perces) csoportos **tevékenységek** tervezésével, szervezésével valósulnak meg. A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez, és a gyermekek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel vannak a helyi szokásokra és igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermekeknek. A jó napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi, amely igazodik a gyermekek motiváltságához, aktivitásához és a változó környezethez. Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, a játék kitüntetett szerepe. A napi- és a hetirendet a csoport óvodapedagógusai alakítják ki. A gondozásnak is kiemelt szerepe van az óvodai élet szervezésében. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában nevel, építi a kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást, nevelést segítő munkatársakkal. Az óvodai élet megszervezése során törekedni kell a személyes interakcióra, élősztavas mese és közösségi játékélmény biztosításával.

A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perc időkeretben a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó - amennyiben az infrastrukturális adottságok lehetővé teszik, külön térben szervezett – iskolai előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt. Intézményünkben nem megvalósítható a külön térben való tevékenységek végzése.

A tanköteles korú, de az óvodában nevelkedő gyermekeket a fent leírtak alkalmazása során tanköteles korukat megelőző nevelési évben járónak kell tekinteni.

Csoportszervezés

A helyi adottságok és az óvodapedagógus attitűdje alapján kizárólag vegyes életkorú csoport szervezhető. A program hatékonyságát nem a csoport szervezeti kerete határozza meg, hanem az óvodapedagógus felkészültsége, rugalmassága, kreativitása, empátiája, helyzetfelismerése, azaz egész egyénisége. A gyermekcsoportokat jól ismert állatnevekkel (**süni és maci**) jelöljük.

Az óvodapedagógusok módszertani szabadságukkal élve tervezhetik és szervezhetik a **tevékenységeket** a szabad játék és az egyéb párhuzamosan végezhető tevékenységek mellett.

Az óvodapedagógusok nevelési, tevékenységi terveikben, szóbeli és írásbeli megnyilvánulásaikban alkalmazzák a korszerű nevelési-oktatási módszereket, eljárásokat, technikákat az pl.: szenzitív játékokat, tapasztalatokat biztosító környezet élményszerű megismerésére, drámajáték, népi játszóház.

A korszerű nevelési-oktatási módszerek, eljárások, technikák megismerése érdekében biztosítjuk:

- a továbbképzéseken való részvételt,
- egymástól való tanulást (óvodák együttműködése, hospitálások,)
- külső szakember bevonása: szaktanácsadó,
- világháló felhasználása, internetes szolgáltatások,
- szervezetfejlesztés,
- önfejlesztés.

A napirend, hetirend kialakítása a helyi adottságok, igények, lehetőségek, hagyományok figyelembevételével, a helyzethez rugalmasan alkalmazkodva történik.

A program pedagógiai szemléletéből adódóan elsődlegesnek tartjuk a gyermek játékát, ezért a napirendünkben a legtöbbet erre a tevékenységre fordítjuk. A szeptember 1-től augusztus 31-ig terjedő időszak napirendjét a gyermek biológiai (életkor, alvás - mozgásigény, ebéd rendszeres időpontja) társas szükségleteit szem előtt tartva alakítjuk. A napirend konkrét időbeosztása az **oviKRÉTA-ban**/ csoportnaplókban szerepel. Az óvodai nevelés délelőtti és délutáni programjai egy-egy blokkban fogalmazódnak meg. Ez lehetőséget ad a párhuzamosan végezhető tevékenységre és az egyhuzamban biztosított hosszabb játékidőre.

Hetirend

A hetirend a folyamatosságot, rendszerességet segíti elő a csoportokban, vagyis a gyermekek életének észrevétlen szabályozója. Fontos a tevékenysége közötti belső arányok kialakítása.

A hetirendbe azokat a tevékenységeket rögzítjük, melyek időhöz kötöttek és rendszeresen visszatérő jellegűek. A tevékenységek közbeni tapasztalatszerzést kötetlen szervezési **keretben (kivéve a mozgást és az ének, zene, népi játék és táncot)**, melyek kötött szervezeti keretben valósulnak meg) alkalmazzuk, melyekben érvényesül az óvodapedagógus szakmai önállósága, módszertani szabadsága. Kiemelt szerepet kapnak a párhuzamosan végzett tevékenységek, melyek az egy időben, egymás mellett játszó, tevékenykedő gyermekek tanulását, tapasztalatszerzését jelentik. Az óvodapedagógus fejlesztő és fejlődést segítő munkájában épít a gyermekek egyéni érdeklődésére, egyéni tapasztalataira, képességeire és készségeire.

A szervezésnél figyelembe vesszük

- az egyes nevelési területek feladatait
- a gyermekek egyéni élményeit, ismereteit
- a gyermekek egyéni és életkori sajátosságait
- a gyógypedagógus, **logopédus** kötött óráit
- az óvodán kívüli foglalkozások helyszíneit
- az időjárást
- a továbbképzés feladatait

HETIREND

Szeptember 1-től – augusztus 31-ig

Eltérő műveltségterületeken keresztül komplex tapasztalatszerzés, tevékeny megismerés, élményfeldolgozás folyik az eltérő tanulásszervezési munkaformákban.

Korosztály	Tervezett kötetlen tevékenység	Tervezett kötött tevékenység
3-4 évesek	Külső világ tevékeny megismerése Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka Verselés, mesélés Ének, zene, népi játék, tánc	Mindennapos mozgás Ének, zene, népi játék, tánc
4-5 évesek	Külső világ tevékeny megismerése Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka Verselés, mesélés	Mindennapos mozgás Ének, zene, népi játék, tánc
5-7 évesek	Külső világ tevékeny megismerése Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka Verselés, mesélés Ének, zene, népi játék, tánc	Mindennapos mozgás Ének, zene, népi játék, tánc

A gyermekek egészséges fejlődését, fejlesztését az óvoda napirendje biztosítja azzal, hogy megfelelő időkeretet jelöl meg minden tevékenységhez. A rendszeresen visszatérő ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermekekben. Segíti a gyermekek napi életritmusának közösségi keretek közötti kialakítását. Fontos, hogy a nap során a stabilitás, a folyamatosság és rugalmasság érvényesüljön. A napirendben az időkeretek rugalmasan alakíthatók. A játékidő megfelelő biztosítása kiemelten fontos.

A fejlődés, fejlesztés színterei egyrészt a megfelelő időtartamú párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek, másrészt a növekvő időtartamú (5-35) perces csoportos tevékenységek.

Napirend

Általános időkeretek:

Napi nyitva tartás: 10,5 óra.

A tevékenységek		A tevékenységek megnevezése
Kezdet	Vége	
6.00	7.30	Gyermekek érkezése, szabad játék és egyéb szabadon választható tevékenységek az összevont csoportban.
7.30	11.30	Szabad játék, és egyéb szabadon választható tevékenységek a csoportban, „beszélgetőkör”, mindennapos mozgás, étkezés előkészítése, naposi tevékenységek, tízórai, kezdeményezések (kötött és kötetlen tevékenységek), nagycsoportosok iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységei, testápolási teendők végzése, öltözködés, udvari játék, levegőzés, tapasztalatszerzés.
11.30	15.30	Öltözködés, testápolási teendők végzése, étkezés előkészítése, naposi munkák végzése, ebéd, testápolási teendők végzése, pihenés előkészítése, pihenés, testápolási teendők végzése, étkezés előkészítése, uzsonna.
15.30	16.30	Szabad játék és egyéb szabadon választható tevékenységek az ügyeletes csoportban vagy az udvaron.

Nyári napirend

A nyári tevékenységeink nagy részét – az időjárás függvényében - az óvoda udvarára szervezzük.

Az év közben már kialakított, szabályok, szokások megtartásával a nyári élet megtervezésénél lehetőséget adunk a gyermekeknek arra, hogy az évszak örömeit szabadon élvezhessék, miközben lehetőséget biztosítunk a változatos tevékenységekre, közvetve kompetenciáik fejlesztésére.

A tevékenységek		A tevékenységek megnevezése
Kezdet	Vége	
6.00	8.30	Gyermekek érkezése, szabad játék és egyéb szabadon választható tevékenységek az udvaron, mindennapos mozgás.
8.30	9.30	Öltözködés, testápolási teendők végzése, étkezés előkészítése, tízórai, testápolási teendők végzése, öltözködés.
9.30	11.30	Szabad játék és egyéb szabadon választható tevékenységek az udvaron.
11.30	15.30	Öltözködés, testápolási teendők végzése, étkezés előkészítése, ebéd, testápolási teendők végzése, pihenés előkészítése, pihenés, testápolási teendők végzése, étkezés előkészítése, uzsonna.
15.30	16.30	Szabad játék és egyéb szabadon választható tevékenységek az udvaron.

7.4. Az óvoda kapcsolatai

Az óvoda belső kapcsolatai

Az óvodánkon belüli belső kapcsolatoknak nagy jelentőséget tulajdonítunk, hiszen a közösségben a gyermekek elemi szinten megtapasztalják a különféle viszonyokat, kapcsolatrendszeret. Ebben az óvodapedagógusnak meghatározó szerepe van, mivel személyiségével közvetlenebbül hat a gyermekcsoportra, illetve serkentője a gyermekek egyéni fejlődésének, miközben maga is a közösség tagjai. Általa lesz a gyermek a csoportnak egyéni színekkel, tulajdonságokkal rendelkező tagja. Ennek érdekében törekszünk arra is, hogy óvodánk összes dolgozója azonos pedagógiai nézeteket valljon, hogy a gyermekek iránt támasztott elvárások, a velük való bánásmód azonos elvek szerint valósuljon meg. Hiszünk abban, hogy ha nevelőtestületünk és az óvoda valamennyi dolgozója egységes szemléletű pedagógiai munkát végez, akkor a felnőttek egyéni, sajátos személyiségén keresztül a közösségi érzések széles skáláját tapasztalhatják meg gyermekeink.

Kapcsolattartási formák gyermekcsoportok között, gyermekcsoportokon belül

- közös kirándulások – változatos természetes környezetek felkeresése
- színház-, bábszínház-látogatások, életkornak megfelelő műsorok megtekintése
- közös ünnepélyek, megemlékezések
- gyermeknap az udvaron
- a beszoktatási időszakban az idősebb gyermekek segítenek az új óvodásoknak
- nagycsoportosok búcsúztatása

Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt az óvodai élet során (pedagógiai szakszolgálat intézményei, gyermekjóléti szolgálatok, egészségügyi, illetve közművelődési intézmények) és az óvodai élet után (iskolák) meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükséglethez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező.

Kapcsolataink alapelvei

- Kölcsönösen nyitottan, őszintén, bizalommal és segítően fordulunk egymás felé.
- Tiszteljük egymás munkáját.
- Partnereinkkel való kapcsolattartás során figyelembe vesszük a kommunikáció különböző formáit, módjait. Amennyiben erre lehetősége adódik, használjuk a különböző online csatornákat, és egyéb infokommunikációs eszközöket is a gyorsabb információáramlás érdekében.

- Közös felelősséget érzünk a gyermekek optimális fejlődéséért.
- Kommunikációnkat az építő kritika, és a haladást szolgáló magatartás jellemezi, szem előtt tartva a gyermekek **mindenek feletti** érdekeit.

Kiemelt partnereink

- Család – óvodába járó gyermekeink és szüleik révén.
- Iskola

Egyéb kapcsolataink

- Orvos
- Védőnői szolgálat
- Gyermekorvosi, védőnői tanácsadás
- Gyermekjóléti -és családsegítő szolgálat
- Gyermekvédelmi Szakszolgálat
- Kapcsolat a Fenntartóval
- Civil szervezetekkel való együttműködés

Partnereink óvodával kapcsolatos igényét, elégedettségét rendszeresen mérjük, és nevelési elveinkkel összhangban igyekszünk megfelelni az elvárásoknak. A kialakított kapcsolati formákat bővítve, tartalmát mélyítve folyamatosan fejlesztjük együttműködésünket.

7.5. Család

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt szolgálja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való szoros együttműködés. **Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukba foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda, illetve a család teremt meg. Az óvoda által és a családokkal közösen szervezett események, ünnepek, családi hangulat kialakításával – a felnőttek és a gyermekek közös tevékenységével is – kifejezik az örömteli érzelmi állapotot. Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, az együttműködés során érvényesíti a családközpontú intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.**

A szülői igényeket felmérjük, és folyamatosan mérjük az igények kielégítésére vonatkozó elégedettséget, illetve elégedetlenséget. A mérések eredményeit a kapcsolattartási formák kiszélesítésében és mélyítésében felhasználjuk.

A szülő, a gyermek, az óvodapedagógus együttműködésének formái a gyermek mindenek felett álló érdekeit képviselik.

Célunk a családi nevelés erősítése.

Alapelveink

- A gyermek személyiségének fejlesztéséhez kitűzött alapelvek, célok, feladatok egységes értelmezése és megvalósítása.
- A gyermekük iránti felelősségérzet kialakítása, megtartása a szülőkben.
- Kölcsönös bizalom és segítségnyújtás, a gyermekekre gyakorolt hatás erősítése.
- Az óvodai és a családokban folyó nevelési sajátosságok kölcsönös megismerése.
- A szülők és dolgozók egymás iránti bizalmának, tiszteletének erősítése.
- Közös célok megvalósítása az együttműködés szabályainak betartásával.
- Az óvoda kezdeményező és elfogadó, amely az egyenrangú kapcsolat alapja.
- A gyermek nevelése a család joga és kötelessége, s ebben az óvoda kiegészítő szerepet játszik.
- Előítéletektől mentesen, megértően, toleránsan, bizalommal és őszinte segítő szándékkal fordulunk minden szülő felé.
- Korrekt nevelőpartneri viszony kialakítására törekszünk.
- Biztosítjuk az óvoda nyitottságát, a nevelő munkába való betekintés lehetőségét.
- Igényeljük a szülők óvodáról alkotott véleményét. Örömmel fogadjuk a gyermekek **mindenек felett álló** érdekét képviselő javaslataikat.

Feladataink

- Személyes bizalomra épülő kapcsolat kialakítása a szülőkkel.
- Az elsődleges szocializáció prognosztizálása.
- A családok szociális különbségeiből adódó hátrányok kompenzálása.
- A szülők azon elvárásainak teljesítése, amelyek a gyermek fejlődését célozzák meg.
- A szülők szakszerű segítése a gyermeknevelésben.
- A szülő tájékoztatása – fogadó óra keretében - a gyermeke fejlődéséről, haladásáról, az alkalmazott pedagógiai, nevelési módszerek hatásáról
- A mindennapos találkozásaink során a gyermekekkel kapcsolatos tájékoztatás (óvodapedagógus által), amelyek módot adnak rövid, kölcsönös információ cserékre a gyermekek kiegyensúlyozott közérzete, a nevelési folyamat töretlensége érdekében.
- Szülői értekezletek és fórumok alkalmával a közösség céljainak, terveinek, programjainak és általános nevelési kérdéseinek megbeszélése.
- Az inkluzív nevelés értékeinek indirekt közvetítése, továbbá a szemléletformálás direkter módszereinek megismertetése (előadás, cikkek kihelyezése).
- Befogadó környezet megteremtésével a befogadó attitűd, szemlélet formálása az előítéletek meglétének, illetve kialakulásának lebontásával, megelőzésével.

- Figyelemfelhívás az óvoda alapidokumentumaiban megfogalmazott normarendszer elfogadására, mindezek nevelési felfogásba való beépítésére. Az értékek megteremtése és megőrzése érdekében közös gondolkodásra, véleménycserére törekszünk.
- A szülők részére a közvetlen tapasztalatszerzés lehetőségének biztosítása. Programunk részletesen tartalmazza mindazokat a lehetőségeket, amelyek az óvodai hagyományrendszer kapcsán a szülők rendelkezésére állnak az óvodai életbe való betekintés és bekapcsolódás céljából.

A család és az óvoda kapcsolattartási formái

- Családlátogatás - célja, hogy az óvodapedagógus megismerje a gyermeket a közvetlen környezetében. A beszoktatás előtti családlátogatás célja, hogy tájékozódjunk a család, a gyermek szokásairól, otthoni életviteléről.
- Közös programok, ünnepek a szülőkkel, pl.: a kirándulások, sportprogramok, kulturális események.
- Szülői értekezlet, szülői szervezettel szoros együttműködés.
- Fogadó óra
- Napi kapcsolattartás - a szülő folyamatos tájékoztatása.
- Nyílt napok - a napi óvodai életbe való betekintés lehetősége.

7.5.1. Óvoda – iskola kapcsolat

Az iskolával való kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a helyi sajátosságokhoz, szokásokhoz, szükségletekhez és feladatokhoz. A kapcsolatok kialakításában, fenntartásában az nyitottak, kezdeményezők vagyunk.

Kapcsolatunkban arra törekszünk, hogy az iskola ismerje meg azt a szándékunkat, hogy a gyermekeket egyéni képességeiknek megfelelően úgy neveljük és fejlesztjük, hogy a környezetünkben jól eligazodjanak, együttműködjenek, kapcsolatteremtők legyenek és az óvodáskor végére éri el az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. Az óvoda iskola előkészítő munkája akkor eredményes, sikeres, ha a gyermekek örömmel, bizalommal, érdeklődéssel várják az iskolát.

Kapcsolattartás formái

- Közös programok - egymás munkájának megismerésének érdekében a pedagógusok látogatása az óvoda nagycsoportjában illetve az első osztályban.
- Közös szülői és nevelői értekezlet.
- Nagycsoportosok látogatása az első osztályosokhoz.
- Az iskola bemutatkozó (nyílt hetének) propagálása a szülők és gyermekek körében.

- Jeles napokon a másik intézmény gyermekeinek meghívása.
- Közös sportnap, Majális, közös tornaterem az iskolával.

7.5.2. Egyéb kapcsolataink

Kapcsolat a fenntartóval

A fenntartó biztosítja a működéshez szükséges anyagi fedezetet. **Kapcsolatunk bizalmon alapuló, kölcsönös, segítő és együttműködő.** A képviselőtestület előtt meghatározott időszakokban beszámolunk az óvodában folyó nevelőmunkáról, az óvoda életéről.

Kapcsolat a Pedagógiai Szakszolgálattal és a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottsággal

Heti rendszerességgel fejlesztőpedagógus, szükség szerint pszichológus foglalkozik a gyermekekkel. A logopédus évente állapotfelmérést végez. Szükség esetén vizsgálatokat kérünk a szakszolgálatoktól, továbbá **segítséget kérünk, együttműködünk** a gyermekek speciális vizsgálata, egyéni fejlesztése, a beiskolázás segítése, valamint tanácsadás nevelési kérdésekben.

Kapcsolat a Gyermekjóléti Szolgálattal, Gyermekvédelmi Szakszolgálattal

A jelzőrendszer tagjaként rendszeresen részt veszünk értekezleteken, írásban jelezzük a problémákat.

Kapcsolat a szociális segítővel

2018. szeptember 1-től a Gyvt. 40/A. § (2) ag) pontja értelmében a család- és gyermekjóléti központ az általános szolgáltatási feladatain túl a gyermek családban nevelkedésének elősegítése, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében a gyermek igényeinek és szükségleteinek megfelelő önálló egyéni és csoportos speciális szolgáltatásokat, programokat nyújt, amelynek keretében óvodai és iskolai szociális segítő tevékenységet biztosít. Az óvodai és iskolai szociális segítő szolgáltatás a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében a szociális segítő munka eszközeivel támogatást nyújt a köznevelési intézménybe járó gyermeknek, a gyermek családjának és a köznevelési intézmény pedagógusainak. Az óvodai és iskolai szociális segítő csoportos és közösségi munkát végez, valamint gyermek- és ifjúságvédelmi feladatokat lát el. Az óvodai és iskolai szociális segítő ezeket a tevékenységeket saját kompetenciájának - végzettség, szakképesítés - mértékében a köznevelési intézményekben megjelenő szükségletek alapján nyújtja, illetve szakemberek bevonásával biztosítja. A szociális segítő a járasszékhelyen működő család- és gyermekjóléti központjának alkalmazásában áll, így amelyik járásban van a köznevelési intézmény, azon család és gyermekjóléti központ vezetője a munkáltatója.

Kapcsolat az egészségügyi szervezetekkel

- Az óvoda gyermekorvosa, fogorvosa
- Az óvoda védőnője
- Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat
- Munkaalkalmassági vizsgálat
- Kapcsolat az egyházzal
- Szülők kérésére, nevelési időn túl, a hitoktatás lehetőségét biztosítjuk.

Közvetlen partnerek

PARTNEREK	Kapcsolattartó személyek		Kapcsolattartás módja	Elérhetőség: cím, telefonszám
	Partner képviselője	Intézmény képviselője		
GYERMEK	Óvodánkba járó gyermekek szülei	A gyermekek óvoda-pedagógusai	Mindennapos tevékenységek közben	OviKRÉTÁ-ban
SZÜLŐK	SZ SZ elnök	Óvodaigazgató	Szülői értekezleten, SZ SZ ülés, ünnepeken, fogadó órán, nyílt napokon	OviKRÉTÁ-ban Adategyeztető lapon
PEDAGÓGUSOK	Nevelőtestület	Óvodaigazgató	Nevelőtestületi értekezlet, megbeszélések, napi kapcsolat, kirándulások, összejövetelek	Személyi anyagban OviKRÉTÁ-ban
NEVELŐ- OKTATÓ MUNKÁT KÖZVETLEN SEGÍTŐ DOLGOZÓK	Dajkák Pedagógiai asszisztensek	Óvodaigazgató	Munkatársi értekezlet megbeszélések, napi kapcsolattartás, összejövetelek	Személyi anyagban OviKRÉTÁ-ban

FENNTARTÓ	Polgármester Jegyző	Óvodaigazgató	Értekezletek, beszámoltatás	Jenő Község Önkormányzata 8146 Jenő, Batthyány u.53. 0622/590 004
Táncsics Mihály Általános Iskola kihelyezett tagozata Jenő	Igazgató	Óvodaigazgató	Szülői értekezlet, nyílt nap, partneri ülések, értekezlet, ünnepélyek	8146 Jenő, Andrássy u.27. 0622/504 080

Közvetett partnerek

PARTNEREK	Kapcsolattartó személyek		Kapcsolattartás módja	Elérhetőség: cím, telefonszám
	Partner képviselője	Intézmény képviselője		
ALBA BÁSTYA CSALÁD- ÉS GYEREMKJÓLÉTI KÖZPONT	Gyermejjóléti Központ munkatársa	Óvodaigazgató	Tájékoztatások, megbeszélések	8000 Székesfehérvár, Irányi Dániel u. 4. 0622/202 400
EGÉSZSÉGÜGY Gyermeorvos Védőnő Üzemorvos ANTSZ	Gyerme- orvos Védőnő Fogorvos Üzemorvos ANTSZ	Óvodaigazgató	Évente 2 alkalommal vizsgálat Évi 1 alkalommal vizsgálat	8146 Jenő Gyermeorvosi rendelő
FEJÉR MEGYEI PEDAGÓGIAI SZAKSZOLGÁLAT	Pszicho- pedagógus Logopédus	Óvodaigazgató	Megbeszélések, egyeztetések	Székesfehérvár, III. Béla király tér 1. 0622/315 832

8. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

A gyerek játék közben tanul.

És a legfontosabb, hogy megtanul játszva tanulni.

(O. Fred Donaldson)

8.1. Játék

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék – szabad képzettársításokat követő szabad játékfolyamat – a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és zavartalanul ki kell elégülnie. A kisgyermek a külvilágból és a saját belső világából származó benyomásait játékában jeleníti meg. Így válik a játék kiemelt jelentőségű, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.

Az óvodában előtérbe kell helyezni a szabadjáték érvényesülését. A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenységekben is meg kell mutatkoznia.

A gyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt (szülő, óvodapedagógus). Az óvodapedagógus utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítővé, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. Az óvodapedagógus jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolat kialakulását.

A játékhoz megfelelő helyre, esztétikus és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, eszközökre, játékszerekre van szükség. Az óvoda és az óvodapedagógus feladata, hogy megfelelő csoportlégkört, helyet, időt, eszközt és élményszerzési lehetőséget biztosítson a különböző játékformákhoz (gyakorló játék, szerepjáték, konstruáló játék, szabályjáték).

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült, kreatív gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszással, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.

Célunk, hogy a gyermekek minél valóságghűbben megismerjék a környezetüket és azok összefüggéseit, hogy a környezettudatos magatartásuk megalapozását segítsük és a teljes személyiségüket fejlesszük.

Feladatunk a tárgyi feltételek, a rugalmas napirend, a hely, idő, szervezeti keretek biztosítása, a gyermekek pszichikus szükségletinek kielégítése, a pszichikus struktúrák fejlődésének segítése. A játék során is nagy hangsúlyt fektetünk a közösségi élet szokásainak betartására és a társas kapcsolatok fejlesztése. A játék útján ismerkednek a világgal, tárgyakkal, azok tulajdonságaival, miközben fejlődik

kommunikációjuk és kognitív képességeik, formálódnak erkölcsi normáik, megindul a szociális érés folyamata. Igyekszünk olyan nyugodt, derűs, elfogadó, biztonságos és balesetmentes környezetet biztosítani, melyek kedvezően hatnak a játék alakulására, tartalmára. A játékok kiválasztásánál nagy hangsúlyt fektettünk a korosztály jellemzőire. Megismertetjük a gyerekeket az új játékeszközökkel és az ehhez kapcsolódó szokásokkal. A már korábban megismertetett eszközökkel kapcsolatos szokásokat (használat, hely) továbbra is betartatjuk, a játékok kíméletes használatára ösztönözzük őket. Mindemellett tiszteletben tartjuk a gyermekek fantáziáját, elképzelését. A megerősítés, dicséret, biztatás alkalmazásával növeljük együttműködési kedvüket. Lehetőséget biztosítunk, hogy érdeklődésüknek, fejlettségüknek, pillanatnyi pszichés szükségleteiknek megfelelően tevékenykedjenek. Életkoruknak megfelelő időt, helyet, eszközt biztosítunk mind a szabad játék, mind a szervezett tevékenységek alkalmával. A korosztály jellemzője, hogy egyre több társas kapcsolat alakul ki, akik már egymással együttműködve, egymáshoz alkalmazkodva képesek tevékenykedni. Személyes példaadással is segítjük őket a tevékenységek közben. A játék során is alkalmazzuk az egyéni bánásmód elvét, hiszen minden gyermek eltérő háttérrel, más élményekkel, tapasztalatokkal rendelkezik. A gyermekek átfogó megismerése érdekében játékukat folyamatosan figyelemmel kísérjük, fejlődésüket nyomon követjük. A társas kapcsolatok alakulásának feltárása céljából időnként szociometriai felmérést végzünk. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek érezzék jól magukat a társaik között, egymással együttműködve, egymáshoz alkalmazkodva játszanak. Szükség és igény szerint bekapcsolódunk a játékba. Lehetőséget biztosítunk, hogy mozgásigényük is kielégítést nyerjen. Ösztönözzük őket, hogy a játékokat rendeltetésszerűen használják, rakják el a helyükre, ha már nincs rá szükségük. A játékot kérjék el egymástól vagy várják meg, míg társuk átadja nekik. Lehetőséget adunk konfliktusaik önálló rendezésére, szükség esetén segítjük azok megoldását. Konfliktushelyzetekbe csak szükség esetén (pl. balesetveszély) avatkozunk be, ösztönözzük őket a közös, jó megoldás keresésére.

Az óvodapedagógus feladata

- Megteremti a játékhoz szükséges a nyugodt, oldott, vidám, légkört és balesetmentes környezetet.
- Megteremti a játék önálló kezdeményezésére, elmélyítésére való lehetőségeket.
- Megfelelő helyet biztosít a különböző jellegű játékokhoz.
- A játékidőt indokolatlanul nem szakítja meg, a szabad játékre elsődleges szerepét szem előtt tartja.
- A csoportokban a korosztályoknak megfelelő játékszereket, anyagokat, eszközöket biztosít.
- Élményszerzési lehetőségeket, élményeket teremt.
- Tudatos jelenlétével, támogató, serkentő magatartásával elősegíti a játék kibontakozását.

Csoportszobai játéktevékenységek

- gyakorló vagy funkciós játékok
- konstrukciós játékok
- szerepjátékok (szimbolikus játék)
- dramatikus játékok

Szabadban történő játéktevékenységek

- mozgásos játékok
- népi játékok

A szabadban történő mozgásos játékok során a gyermekek természetes mozgásához tágabb teret, különféle, a mozgáshoz szükséges tornaszereket, játékokat biztosítunk (labda, karikák, ugrókötel, tollas, udvari akadálypálya stb.). Az óvoda területén kívül is adódhat hely a játékra, pl.: a sportpályán, játszótéren, kirándulások alkalmával, réten, erdőben stb. Fontos az óvónő helyismerete.

A mozgásos játékok tartalmának gazdagsága, a feladatok változatossága és életszerűsége a mozgások széles skálája, intenzitása és szellemi fejlesztő hatása miatt fontos az óvodai nevelésben. A mozgásos játékok tartalmazzák a gyermek természetes mozgásának minden formáját. A gyermekek általános fizikai fejlődéséhez szükséges mozgásigény biztosítását szolgálják a különféle eszközök. Egyedül vagy társakkal végzett játékok elsősorban a gyermekek mozgásfejlődését, téri tájékozódását, szem- kéz, szem- kéz- láb, koordinációját segíti elő.

Népi játékok

A népi játékok sajátos tartalma, formája, játék anyaga visszatükrözi az adott nép életmódját, gondolatát és érzésvilágát. Jelenjenek meg a népi játékok az óvodai élet különböző tevékenységi formáiban. Jelenjenek meg a népi játékeszközök, amelyek a mai játékeszközöket harmonikusan egészítik ki (rongybaba, csuhébaba). Jelenlétük fontos, mivel természetes anyagból készülnek, kapcsolódnak a természeti környezethez, a környezettudatos neveléshez. Biztosítani kell a gyermekeknek, hogy a népi játékokat eredeti formában, eredeti szöveggel, dallammal, tánclépéssel és szabályokkal játszhasák az óvodában.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Örömmel, önfeledten, önállóan játszik; játékában elmélyült és kitartó.
- Képes egyéni ötlet vagy élmény alapján építeni, konstruálni.
- Építmény lemásolására képes.
- Képes élményei eljátszására.
- Szívesen vállal szerepet.
- Betartja a társas viselkedés elemi szabályait.

- Szívesen épít, konstruál, cselekvéseit összekapcsolják.
- A szabályokhoz alkalmazkodik, egészséges versengés jellemzi.
- Megérti, elfogadja társa ötleteit.
- Képes több napon keresztül egy játéktémában együttesen részt venni.
- Egyszerűbb játékokat önállóan is készít.
- Domináns a szerepjáték. Ismert meséket dramatizál, mesél. Bonyolult építményeket kreál.
- Szabályjáték során betartja a szabályokat, másokat is figyelmeztet a szabályok betartására.
- Problémahelyzetekben kreatív megoldásra törekszik.

A hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekre vonatkozó feladatok

Elsődleges feladatunk „megtanítani” játszani. Szükségesnek tartjuk, hogy a szülőket meggyőzzük arról, mennyire fontos a gyermekükkel való rendszeres játék az érzelmi fejlődésben, a szülő-gyermek jó kapcsolata alakulásában. Fontos tudatosítani a szülőkkel, hogy a nevelési célok elérésének legfontosabb eszközének a játékot tekintjük. Játék útján ismertetjük meg a gyermeket a világgal, tárgyak tulajdonságaival, a valóság jelenségeivel, eseményeivel – ezzel a gyermek értelmi képességeinek fejlődését segítjük elő. Figyelemmel kísérjük és megköveteljük, hogy az alapvető viselkedési, udvariassági szokásokat a játék folyamatában is tartsák be. A fejlődés egyéni sajátosságait tiszteletben tartjuk, a gyermek játékába csak akkor avatkozunk be, ha a gyermek ezt igényli, ha indokoltnak érezzük, mert a konfliktust nem tudják önállóan megoldani.

Sajátos nevelési igényű, kiemelt figyelmet igénylő gyermekekre vonatkozó feladatok

A gyermekeket a meglévő ismereteikre alapozva megismertetjük az óvodában található, számukra ismeretlen játékeszközökkel, azok használatával. A különböző fejlettségű gyermekeknek más a játékeszköz-igénye és a szociálisan érettebb gyermekek segítségével mintát adunk az együttműködésre, a megegyezésre.

8.2. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Pedagógiai programunkban a tanulás nem önálló tevékenységformaként jelenik meg. A gyermek változatos tevékenységének gyakorlása során játékba ágyazottan tanul.

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánpótlásos spontán és szervezett tevékenység, amely nem szűkül le az ismeretszerzésre. Az óvodai „tanulás” elsődleges célja az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése, a felfedezés, a megtapasztalás lehetőségeinek biztosítása, a kreativitás erősítése.

A gyermek tanulási képességeinek kibontakoztatása és fejlesztése a teljes óvodai életet átfogó, folyamatos és alapvető feladat. A gyermek adottságai, a családban és tágabb környezetében szerzett tapasztalatai, valamint az óvodai nevelés során biztosított tanulási formák meghatározzák a gyermek későbbi fejlődési lehetőségeit és alakuló motivációját. Az óvodapedagógus a tanulást biztosító

feltételek megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a személyiség teljes fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, az óvodapedagógus által kezdeményezett párhuzamos tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretben valósul meg.

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése, amely elsősorban játékba integrált tevékenységben, cselekvésben valósul meg.

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, több érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

Szem előtt tartjuk, hogy minden gyermek más és más ütemben fejlődik; hibáikat, tévedéseiket megértő módon kezeljük, tudva, hogy ez a fejlődési folyamat része. A tanulás játékos jellegét megtartva, biztosítjuk, hogy minden gyermek önmaga lehetőségeihez képest fejlődjön.

A tanulás lehetséges formái az óvodában

- Az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása, A spontán játékos tapasztalatszerzés,
- A játékos, cselekvéses tanulás,
- gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés,
- Az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés,
- A gyakorlati problémamegoldás.

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során egyéni, pozitív értékeléssel segíti a gyermekek személyiségének kibontakoztatását. A tevékenységek során az egyéni, mikro csoportos és csoportos munkaformát alkalmazzuk. A tanulásban felhasznált eszközök kiválasztásában törekszünk arra, hogy a gyermekek érdeklődésére, aktivitására, gondolkodási műveletek alkalmazása, a gyakorlati probléma felismerése és megoldására ösztönözzenek. A munkaformákban, eszközökben, feladatokban változatos módon motiválunk; a céloknak megfelelően rugalmasan alkalmazzuk módszerinket. A gyermek egyéni érdeklődésének, előzetes tudásának, képességei és készségei fejlettségének, az adott tevékenység motiváló hatásának figyelembevételével tervezzük meg a képességfejlesztés folyamatát, az egyéni fejlődést segítő differenciált feladatokat. A tanulási folyamatok során tevékenységi terveinkbe - ahol erre lehetőség nyílik - beépítjük az online információszerzés lehetőségét (képek, zenék, hangok, levelek, üzenetek stb.). Intézményünkben is megfigyelhető a média, a digitális eszközök használatának negatív hatása az erkölcsi normák és a kommunikáció területén. Ennek ellensúlyozása érdekében a pedagógusok mintát mutatnak a gyermekek és szülők számára is a digitális eszközök hasznos információforrássá tételében pl.: nyílt napokon, előadás szervezés, szülői értekezlet alkalmával.

Az óvodapedagógus feladata

- A gyermekek tevékenységi, megismerési vágyának kielégítése.
- Változatos, a gyermekek cselekvő aktivitásra épülő, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás lehetőségének biztosítása.
- Szokások alakítása utánzásos minta- és modellkövetéssel magatartással.
- Spontán, játékos helyzetek kihasználása, óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés.
- A gyermeki kérdésekre épülő ismeretátadás lehetőségének kiaknázása.
- Tervezett játékokkal és tevékenységekkel felkészülés a mindennapos feladatokra.
- A játékos, cselekvéses tanulás biztosítása.
- A gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés biztosítása.
- Gyakorlati problémamegoldásra ösztönző helyzetek megteremtése.
- Az egyéni fejlődési, érési ütem figyelembevétele a tevékenység felkínálása során.
- Személyre szabottan, pozitív értékeléssel segíteni a gyermek személyiségének kibontakozását.
- A kiemelkedő képességű, tehetséges gyermekek felismerése és fejlesztése.

A tehetségígéretes gyermekek jellemző megnyilvánulása

- Intellektuális képességekben (szókincse, emlékezete, gondolkodása, kreativitása)
- Speciális képességekben (zenei, ábrázolás, matematikai, pszichomotoros, szociális)
- Viselkedési jegyekben (intenzív érdeklődés, erős akarat, energikusság, érzékenység)

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik.

- Szociálisan érett az iskolakezdésre.
- Tud alkalmazkodni a szabályokhoz, kreatív.
- A gyermekek érdeklődőek, bátran kérdeznek.
- Szívesen vesznek részt a tervezett, szervezett, kezdeményezett, irányított játékokban, tevékenységekben.
- A tanuláshoz szükséges képességek (figyelem, gondolkodás) koruknak megfelelően fejlettek.
- A részképesség- és tanulási zavaros gyermekek időben megfelelő szakemberhez kerülnek.
- A tehetséges gyermekek is megtalálják a kiemelkedő képességüknek megfelelő tevékenységet.

A hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekre vonatkozó feladatok

Az óvodás korban a tanulás és a játék nem különíthetők el egymástól. A gyermek úgy tanul, hogy játszik. A tanuláshoz meg kell keresni az egyéni adottságokat, figyelembe véve az optimális

terhelhetőségi szintet. A tevékenységi formák a gyermek számára olyanok legyenek, hogy az minimális erőfeszítést igényeljen a gyermektől, de játékosan és sikerrel meg tudja oldani.

A játékos tanulás áthatja az óvodai nevelés tevékenységeinek minden területét; a képességek, készségek, a magatartás, a motiváció fejlődését és az ismeretszerzést egyaránt magába foglalja. A tanulási folyamat során nagy szerepet tulajdonítunk az utánpótlásnak. A gyermekek tovább haladási lehetőségeit tekintve szükséges az alapok hiányának pótlása. A tanulás módszereinek alkalmazásakor figyelembe vesszük a gyermek életkori sajátosságait.

Sajátos nevelési igényű, kiemelt figyelmet igénylő gyermekekre vonatkozó feladatok

A meglévő ismereteikre alapozva - az esetleges lemaradást vagy tartós stagnálást figyelembe véve - visszatérünk a gyermeknek arra a szintjére, amelyben még biztonságosan mozog és fokozatosan terhelve, a feladatok nehezítésével juttatjuk el a következő szintre. Speciális szakemberekkel végzett pedagógiai munka mellett érhetik el csak a fentiekben leírt fejlettségi szintet a gyermekek.

8.3. Munka jellegű tevékenységek

„Hacsak lehet, játszik a gyermek.

Mert végül a játék komolyodik munkává.

Boldog ember, ki a munkájában megtalálja

a valamikori játék hangulatát.”

(Sütő András)

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosítást mutató munka és munka jellegű játékos tevékenység:

- az önkiszolgálás,
- a segítség az óvodapedagógusoknak és más felnőtteknek,
- a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése,
- az elvállalt napi vagy egyéb munka,
- a környezet-, növény- és állatgondozás.

A gyermek, munka jellegű tevékenységének sajátosságai

- Örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység,
- A tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok (kitartás, önállóság, felelősség, céltudatosság) alakításának fontos lehetősége,
- A közösségi kapcsolatok (kötelesség és felelősségvállalás) alakításának eszközei, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

A gyermeki munka az óvodapedagógus tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való

együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis a gyermek saját magához mérten fejlesztő pozitív értékelést igényel.

Az életre való felkészítést nem nélkülözheti a munkatevékenységek lehetőségeinek kiaknázása. A gyermekek **munka jellegű tevékenysége** a közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája. A munka **jellegű tevékenységek** az óvodáskor végéig játékos jellegűek maradnak, így szívesen vállalják, azonosulnak a tevékenység céljával, természetesnek tartják szükségességét, élvezik az elért eredményt. A **munka jellegű tevékenységek végzése** közben a gyermekek megfigyeléseket végeznek, tapasztalatokat, ismereteket szereznek természeti, társadalmi környezetükről. Arra törekszünk, hogy megtanítsuk a gyermekeket a célirányos **munka jellegű tevékenységek** végzésére, megismertessük velük az adott **tevékenység** eszközeit, azok használatát, annak fogásait és sorrendjét. Törekszünk arra, hogy minden olyan **munka jellegű tevékenységet** elvégezzenek a gyermekek, melyekhez kedvük van és testi épségüket nem veszélyezteti. Fontosnak tartjuk, hogy a tevékenységek örömmel, aktívan és szívesen végzett, és sohasem kényszerű feladat legyen. Minden lehetőséget kihasználunk **a munka jellegű tevékenységek** fokozatos bevezetésére, a folyamatosság, a gyermekek egyéni sajátosságait figyelembe véve.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- A naposok örömmel, óvónői irányítással végzik a feladataikat.
- Játék után figyelemmel kísérik, hogy minden játék a helyére kerüljön.
- Segítenek a termet átrendezni, a **tevékenységekhez** az eszközöket kiosztani és összeszedni.
- Vigyáznak a különböző helyiségek rendjére, meglocsolják a szobanövényeket.
- Önállóan vesznek részt az udvar, a virágos kert gondozásában.
- Be tudnak kapcsolódni a saját és a többiek munkájába.
- Felismerik az egyes anyagok egyedi sajátosságait. (fa, üveg, víz, papír, homok)
- Megjelenik munkájukban a felelősségérzet, a kötelességérzet.
- Szívesen segítenek társaiknak.
- Pontosan megértik, mit várunk el tőlük, és azt önállóan teljesítik.
- Bonyolultabb feladatot is örömmel végeznek el, és annak szervezésében is önállóak.
- Időnként olyan megbízatásoknak is eleget tesznek, amelyek otthoni előkészületet igényelnek.
- A közösségért végzett munkák vállalásánál megjelenik a helyes önértékelésük, önbizalmuk.
- Felelősi munkákat szíves vállalnak (például mosdó, élősarok, **vízör, energiaör**), és önállóan teljesítik.
- A környezet rendjének megőrzésére ügyelnek, segítenek annak tisztán tartásában (csoportszoba, udvar, óvoda környezete).
- Vigyáznak játékaikra, és rendben tartják azokat.
- A szemetet az adott gyűjtőkben helyezik el.
- A **növényeket óvják**, hagyják az eredeti helyükön, eredeti szépségükben.

- Szívesen ápolják a növényeket csoportszobában, udvaron egyaránt.
- Télen gondoskodnak a madarak táplálékáról.
- Önállóan, kedvvel kapcsolódnak be az önkiszolgáló munkába.
- Képesek a társaik érdekében végrehajtott **munka jellegű tevékenységek** végzésére.
- Képességeik és vágyaik alapján végzik a rájuk bízott feladatokat.
- Kialakul a reális önértékelésük.

A hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekre vonatkozó feladatok

Lehetővé tesszük a gyermekek számára, hogy megismerkedjen különböző munkaeszközökkel, azok használatával, a munkavégzés célszerűségével. A különböző **munka jellegű tevékenységek** bevezetésénél figyelembe vesszük az egyéni sajátosságokat és a terhelhetőséget. Lehetőséget biztosítunk az önálló munkavégzésre. Erősítjük a munka iránti pozitív érzelmeket a gyermekben. Megtapasztaltatjuk azokat az eltérő vonásokat, amelyek a **munka jellegű tevékenységeket** a játéktól megkülönböztetik. Arra törekszünk, hogy a szülő is értse, mennyire fontos a gyermek munkájának tiszteletben tartása. Figyelembe vesszük a gyermekek eltérő élettani tapasztalatait és családi modellből hiányzó elemeiket. A **tevékenységek** gyakoroltatásánál ügyelünk a fokozatosság és a rendszeresség elvének érvényesülésére.

Sajátos nevelési igényű, kiemelt figyelmet igénylő gyermekekre vonatkozó feladatok

A munka **jellegű tevékenységek** a többi tevékenységi formához hasonlóan játékos jellegűek, az örömteli játék hatja át a feladatát végző gyermeket. A munka **jellegű tevékenységek** során konkrét cél kerül előtérbe, és a gyermek a tevékenységét a felnőtt külső irányítása mellett végzi. A munka során a gyermek megfigyeléseket végez, tapasztalatokat szerez környezetéről. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek is szívesen végeznek egyszerű tevékenységeket, segíthetnek a felnőtteknek vagy társaiknak. Elsődleges a gyermek saját személyével kapcsolatos önkiszolgálási teendők megtanulása.

8.4. Mindennapos mozgás

„A sport nemcsak testnevelés, hanem a léleknek is az egyik legerőteljesebb nevelőeszköze.”
(Szent-Györgyi Albert)

A gyermek legalapvetőbb szükséglete, természetes megnyilvánulási formája a mozgás. A rendszeres, örömmel végzett, közösségben történő testmozgás hozzájárul a gyermek optimális személyiségfejlődéséhez, továbbá az egészséges életvitel kialakulásához. A tevékenység alapvető szervezeti keretei a következők:

- spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység,
- irányított, mindennapos mozgásfejlesztés,
- szervezett mozgásos tevékenység.

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó

mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltóztató és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása. Az óvodai élet minden napján biztosított aktív szabad játék mellett hangsúlyosan jelennek meg az irányított mozgásos tevékenységek, amelyek játékos környezetben és játékba ágyazottan fejlesztik az alapvető mozgáskészségeket és a kapcsolódó fogalmi rendszert.

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.

A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás, tanulási képesség fejlődésére.

Az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

A mindennapos irányított testmozgás részét képezhetik a zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok, (népi) játékok és táncok (kiemelten a néptánc), amelyek jelentős mértékben segítik a mozgáskultúra játékos, táncos úton történő fejlesztését. A mindennapos testmozgás az óvodai tornaszobában, a csoportszobában vagy a játszóudvaron is megszervezhető.

Az óvodai nevelés mindennapján biztosítjuk - az egyéni szükségleteket és képességeket, készségeket figyelembe véve - minden gyermek számára az egészséges életmódot erősítő tevékenységeket.

Törekszünk a sokoldalúan fejlett és fejlődőképes személyiség kialakítására, a gyermekek mozgáskultúrájának fejlesztésére, térbeli tájékozódásuk, helyzetfelismerésük, döntésük segítésére. Rendkívül fontos a szabad levegőn való tartózkodás minél hosszabb idejű biztosítása. Óvodánk rendelkezik tornaszőnyegekkel, tornapadokkal, zsámolyokkal, labdákkal és kézi szerekkel. Udvarunk jó lehetőséget biztosít a játékos, spontán és szervezett keretek közötti mozgásfejlesztésnek. Rendelkezünk beépített fa játékeszközökkel, és felhasználjuk a nagy füves területet. Minden, ami az óvoda udvarán található, felhasználható a mindennapos mozgás feladatainak megvalósításához.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- A gyermekek örülnek a mozgásnak.
- Ismernek és játszanak futó- és fogó játékokat.
- Oszlopból és szétszórt elhelyezkedésből kézfogással alakítanak kört.
- Biztonsággal haladnak végig vízszintes padon, később akadályokkal nehezítve.
- Célba dobnak, labdát fognak, feldobják, elkapják és vezetik a labdát.
- Fejlődik tér és időtájékozódó képességük.
- A szabályok betartásával tudnak egyéni, csoportos sor- és váltóversenyt játszani.
- Kislabdát hajítanak távolba, távolságot ugranak, magasat ugranak, gurulóátfordulást végeznek.
- Önként részt vesznek a közös, mozgásos játékokban.
- Ügyesen használják az eszközöket.

A hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekre vonatkozó feladatok

Figyelembe vesszük, hogy a gyermekek egyéni képességei, készségei és fejlettségi szintjük különbözőek. Alkalmazkodunk a gyermekhez, és hagyjuk, hogy a gyakorlatokat saját képességeik és készségeik szintjén hajtsák végre. A hibák javításában tapintatosan járunk el. A bátortalanabb gyermekeket segítjük, vigyázunk arra, hogy társaik előtt ne kerüljenek kedvezőtlen helyzetbe. A családdal együttműködve arra törekszünk, hogy otthon is legyen lehetőségük a gyermekeknek minél több mozgásra, szabadban való tartózkodásra. Megalapozzuk a gyermekekben azt az igényt, hogy rendszeresen mozogni jó és fontos. A rendszeresen végzett mozgás a gyermekek szokásává válik, ami hatással van a testi, lelki és szociális egészségére is.

Sajátos nevelési igényű, kiemelt figyelmet igénylő gyermekekre vonatkozó feladatok

Az értelmi sérült gyermekek mozgása eltérő fejlődést mutat az ép társaikhoz viszonyítva. Mozgásukra jellemző az ügyetlen, kevésbé harmonikus, bizonytalan mozgás, járás. Nagymozgásaik összerendezetlenek, finommozgásaik fejletlenek, kialakulatlanok. A rendszeres mozgásos tevékenységek fejlesztik a gyermek testi képességeit, ügyességét, állóképességét, fontos szerepet töltenek be az egészség megőzésében.

8.5. A külső világ tevékeny megismerése

A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti, emberi, tárgyi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.

A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek.

megismeri a szülőföld, az ott élő emberek a hazai táj, a helyi hagyományok, néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, az összefogás, a nemzeti, családi és tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét és védelmét.

A gyermek a környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatokat, ismereteket szerez, és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és térbeli viszonyokat, alakul ítéliképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiségi szemlélete.

Az óvodapedagógus feladata

- Tegye lehetővé a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését, hívja fel a figyelmüket annak szépségeire, értékeire és megóvására.
- Biztosítson elegendő időt és tartalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, az ismeretek rendszerezésére, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására,
- Segítse elő a gyermekek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését,
- A kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt a fenntarthatósági szemléletformálásra, a környezettudatos magatartás alakítására,
- Biztosítsa az egyéni, differenciált fejlesztést a kompetencia alapú program felhasználásával,
- Tapasztaltassa meg a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat.
- Alakítsa a környezettudatos magatartást és szemléletet.
- Biztosítsa a lehetőségeket az érzékszervekkel való tapasztalásra.
- Készítse fel a gyermekeket a kudarc átélésére, a környezetkárosító hatásokra.
- Ismertesse fel a személyi felelősség fontosságát.
- Építsen a helyi sajátosságokra.
- Ismertesse meg a gyermekeket a népi kultúrából átvett tevékenységekkel, az időjárás változásaiból adódó népi szólásokkal, népi hiedelmekkel, megfigyelésekkel.

Minden lehetőséget kihasználunk a környező világ megismertetésére, a környezetünk tárgyaival, jelenségeivel, a környezetvédelemmel, a környezet higiénével kapcsolatosan a gyermek tapasztalatainak ismereteinek gyarapítása közben. A **tapasztalatszerző** séták, kirándulások, az óvoda udvarán és kertjében végzett tevékenységek tapasztalási és tanulási lehetőségét kínálnak a gyermekeknek. Lehetőséget adunk a minél több érzékszervvel való tapasztalásra, az élmények többszemponútú felidézésére. A tapasztalatszerzések módja az alkalmi és folyamatos megfigyelések, a gyűjtés, a szimulációs játékok. Településünk bővelkedik a népi kultúra művelőiben (fafaragó, csontfaragó, hagyományörző énekkar stb). Kihhasználjuk a **tevékenységeken** kívüli lehetőségeket, igazodva a gyermekek érdeklődéséhez, kíváncsiságához, alkalmat teremtve a megfigyelésre, a tevékeny részvételre.

Az óvodába kerülő gyermekek meglévő tapasztalatai - családjuk és lakóhelyük eltérő jellegéből adódóan - különbözőek. A környezetismereti **tevékenységek megszervezése során** figyelembe vesszük az adott korcsoport ismereteit, fejlettségi szintjét, a környezet helyi adottságait, az aktualitást, az egyes komplex témák elrendezését. Az óvodába kerülő gyermekek szervezett keretek között és spontán megismerkednek szűkebb, tágabb környezetükkel. Ismereteiket fokozatosan bővítjük, míg eléri azt a szintet, hogy önállóan és biztonságosan tudnak tájékozódni környezetükben.

Az óvodapedagógus az élővilág sokoldalú megfigyeltetésével - az óvó-védő tevékenység eredményeként - a gyermekeket emocionális alapokon eljuttatja annak belátásához, hogy az élőlényeket óvni, védeni kell. Kialakul ítélőképességük, környezettudatos magatartásuk, megtanulják a növények, állatok szeretetét, gondozását, tiszteletét. Eljutnak a környezet megbecsüléséhez, védelméhez.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Ismerik saját nevüket, születési helyüket, idejüket, lakcímüket, családtagjaik nevét, foglalkozását.
- Ismerik Jenő nevezetességeit, intézményeit.
- Ismerik a házi-, vízi-, vadállatokat, madarakat, azok gondozását.
- Meg tudják különböztetni az évszakokat, felismerik a napszakokat.
- Ismerik környezetük növényeit, azok gondozását.
- Az általuk ismert állatokat csoportosítják élőhelyük, külső jegyeik és hasznosságuk alapján.
- Felhasználják a környezet tárgyait, élőlényeit a közvetlen tájékozódásban.
- Betartják a közlekedési szabályokat, a közlekedési eszközöket osztályozzák.
- Ismerik a színeket.
- Felsorolják a testrészeket, tisztában vannak azok működésével.
- Fejlett téri tájékozódással rendelkeznek, amit verbalitással kísérnek, megkülönböztetik a téri irányokat.
- Játékukban megjelennek a matematikai ismeretek.
- Számolnak legalább 10-ig.
- Tudnak sorba rendezni, összehasonlítani, mérni, osztályozni.
- Ismerik a viselkedés alapvető szabályait.
- Kialakulóban vannak azok a szokásaik, magatartási formáik, amelyek a környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.

A hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekre vonatkozó feladatok

Elsődlegesnek tartjuk, hogy a gyermekek élményszerűen tapasztaljanak kirándulások, séták, kísérletek, mérések, összehasonlítások, cselekvő játékok során. A tapasztalatszerzés lehetőségeit

főként természetes környezetben valósítjuk meg. A szokások kialakításába, a környezet megóvásába a szülőket is fokozatosan bevonjuk. A természeti, társadalmi témák sokoldalú megközelítésénél figyelembe vesszük a gyermek képességét, eltérő fejlődési ütemét. Nagy gondot fordítunk a gyermekek már meglévő tapasztalatainak felhasználására, azok rendszerezésére, ezeken keresztül eljuttatva őket a bonyolultabb összefüggések, következtetések felismeréséhez. Lehetőséget biztosítunk, hogy a gyermek korának és fejlettségének megfelelő matematikai ismereteket szerezzen, fejlődjön problémamegoldó gondolkodásuk, mely révén a mindennapokban is könnyebben eligazodnak. A tapasztalat- és ismeretszerzés folyamatában a gyermekek megismerési vágyára, érzelmi beállítottságára, önkéntes figyelmére építünk.

Sajátos nevelési igényű, kiemelt figyelmet igénylő gyermekekre vonatkozó feladatok

Törekszünk - a gyermekek saját személyéből kiindulva - a természetes kíváncsiságuk felkeltésére. A környezetükkel való kapcsolat felvételére és megismerésére felnőtt segítségére van szükségük, általa valósul meg a közvetlen környezetében történő tájékozódás. A környezetet pontosan, valóságszerűen megismerni csak konkrét tárgyakkal, cselekvésbe ágyazottan képesek. A megismerés minden mozzanatát a közvetlen környezetből indítjuk, a gyermekek meglévő ismereteire, tapasztalataira alapozunk. A természeti és társadalmi környezet megismerése során szükséges, hogy a képességeikhez mérten minél több tapasztalatot szerezzenek, amelyhez a különböző érzékszerveket, mozgást, játékot építjük be. Mindezen ismeretek megszerzéséhez kialakítjuk a megértő, befogadó környezetet, biztosítjuk a játékos feldolgozás lehetőségét.

8.6. Verselés, mesélés

*„De míg a mesék igazsága Száll szájról szájra,
Addig van remény, hogy megmarad a magyarnak hazája!”
(Kárpátia)*

A mondókák, dúdoló, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez, ezzel megalapozva a könyvekhez való pozitív érzelmi kapcsolatukat, ami elősegíti az olvasóvá válást. A mondókák, dúdoló, versek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak, eközben fejlődik emlékezetük, képzeletük és szókincsük.

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese – a képi és konkrét formában, a bábozás és dramatizálás eszközeivel is – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat. A meseválasztáskor szükség van tudatosságra, gyermekközpontú, korosztályos válogatásra, a csoport és az egyéni fejlettségi szintek figyelembevételére.

Az előszavas mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének alakítására. Visszaigazolja a gyermek szorongásait, és egyben feloldást és megoldást kínál. A mese tárgyi világot is megelevenítő, átlelkesítő szemléletmódja és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értlemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésre.

A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek biztonságban érzi magát, és a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás során eleven, belső képi világot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája. A mesélés szokásainak, rítusainak kialakítása segíti a gyermeket a ráhangolódásra és a mesék feldolgozására.

A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással, illetve ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a gyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan elem.

Az óvodában a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi -, a klasszikus és kortárs irodalmi műveknek, valamint más népek, nemzetiségek meséinek egyaránt helye van.

Szertárunkban többféle segédeszköz található, pl.: bábok, diafilm, diapozitív, anyanyelvi fejlesztőjáték, saját gyűjtésű illusztrációk, reprodukciók, mesés és verseskönyvek, CD lejátszó, diavetítő, projektor.) A könyvtár irodalmi anyaga sokrétűen összeválogatott, népi- népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi-, klasszikus és kortárs irodalomnak egyaránt helye van benne. Az irodalmi anyag kiválasztásában a tervszerűség, tudatosság és fokozatosság érvényesül.

Minden lehetőséget kihasználunk az anyanyelv megszerettetésére, a beszédkultúra megalapozására, a beszédkedv felkeltésére, a szókincs gyarapítására, a beszédkésség és a kommunikáció fejlesztésére. Az élmények feldolgozására különféle lehetőségeket biztosítunk, támaszkodva a már meglévő eszköztárunkra, amelyeket folyamatosan fejlesztünk az adott anyagokhoz illeszkedve (dramatizálás, bábozás, szituációs játék, szerepjáték, beszélgetés, képolvasás). A verselést, mesélést kötetlen szervezeti formában szervezzük, melyben a gyermekek önként, érdeklődésüknek megfelelően vehetnek részt.

Az óvodapedagógus feladata

- A felhasznált irodalmi anyag - a népi, klasszikus és kortárs irodalmi művek- igényes összeállítása.
- A 3-6-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan az óvodás korban megjelenő jellegzetes tartalmak biztosítása (verselés, mesélés, dramatizálás, bábozás, dramatikus játékok).

- Lehetőség biztosítása a gyermekek számára a saját vers- és mesealkotásra, annak mozgással vagy ábrázolással történő kombinálására, mely az önkifejezés egyik módja.
- Az egyéni, differenciált fejlesztés a kompetencia alapú programcsomag felhasználásával.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- A gyermekek szívesen ismételtetik a verseket, rigmusokat.
- Várják, igénylik a meghallgatást.
- Szívesen mesélnek, báboznak, dramatizálnak, élményeiket lerajzolják.
- Folytatásos mesét is kérnek, a mese szálait össze tudják kötni.
- Tudnak önállóan kitalálni mesét, vagy befejezni azt, mozgással megjeleníteni, kifejezni.
- Vigyáznak a könyvekre, használják a könyvespolcot, a könyvek között eligazodnak.
- Általában megjegyeznek 10-14 mondókát, 6-8 verset, ismernek 15-20 mesét.
- Használják a megismert szavakat, kifejezéseket, szófordulatokat.
- Gondolataikat érthetően, összefüggően ki tudják kifejezni – tudnak rövid meséket elmondani.
- Alkalmazzák a párbeszéd jellegzetes fordulatait, a figyelemfelhívást, a köszönést.
- Figyelmesen és nyugodtan tudják végighallgatni az óvónőt és társaik megnyilatkozásait.
- Helyesen használják a névmásokat, a névutókat és az igemódokat
- Tudják a folytatásos mesék, meseregények szálait összekötni.
- A könyvekbe képek alapján megkeresik a legkedvesebb meséket.
- Van néhány kedvelt mesehősük és a vele megtörtént dolgokat, bele tudják vinni játékukba.

A hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekre vonatkozó feladatok

Szeretnénk elérni, hogy a vers, mese az óvodán kívül a családban is napi élményként legyen biztosítva.

Az irodalmi művek hallgatása örömteli élmény legyen a gyermeknek, és azt kérje is. Meséléssel, verseléssel hagyományokat, értékeket, szokásokat adunk át a gyermeknek. Metakommunikációs jelzéseinkkel törekszünk a mese, vers, mondóka élményszerű bemutatására. Fokozatosan próbáljuk rászoktatni a gyermekeket a mesekönyvek nézegetésére. Nagy hangsúlyt fektetünk a dramatizálásra, gyakran használjuk, mint személyiségfejlesztő eszközt, amely oldja a gátlásokat, aktivizálja a játékbátorságot. Versmondással fejlesztjük a gyermekek verbális emlékezetét és bővítjük szókincsét. A mese során erkölcsi értékek közvetítésével az erkölcsi nevelés, az élmények társakkal való átélésével a közösséghez tartozás élményének erősítjük. A gyermekekkel való bensőséges beszédkapcsolat lehetőséget nyújt a tanulásra, szórakoztatásra, kellemes időtöltésre. Hozzásegítjük őket szorongásaik leküzdéséhez, gátlásaik oldásához, képzeletük erősödéséhez, önbizalmuk „én” képük alakulásához. A mese – képi és konkrét formában – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákat.

Sajátos nevelési igényű, kiemelt figyelmet igénylő gyermekekre vonatkozó feladatok

A gyermekirodalmi alkotások megszerettetésével, a gyermekek erkölcsi érzelmeinek fejlesztése a célunk. Az irodalmi művek, versek, mondókák, dúdoló felhasználásával, mondogatásukkal, ritmusuk által a személyes kapcsolat, mint a fejlesztés érzelmi alapjának kialakítására törekszünk. Mesehallgatással a szabályokhoz, normákhoz való igazodást sajátítják el. Mese által fejlődnek, bensőségesebbé válnak érzelmi kapcsolataik, erősödik én-tudatuk, önbizalmuk.

8.7. Ének, zene, népi játék, tánc

„Aki zenével indul az életbe, bearanyozza minden későbbi tevékenységét, az életnek olyan kincsét kapja ezzel, amely átsegíti sok bajon. A zene tápláló, vigasztaló elixír, és az élet szépségét, s ami benne érték, azt mind meghatványozza.”

(Kodály Zoltán)

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermekeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődésüket, formálják zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat. Az élményt nyújtó közös énekzenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömet. A népdalok éneklése, hallgatása, a néptáncok és népi játékok a hagyományok megismerését, továbbélését segítik. Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.

A népi játékok és az igényesen válogatott magyar kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitás alakításában.

A zenei anyag többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint különböző (állami, egyházi) ünnepekhez fűződik.

A népi játék, gyermekdal, néptánc és zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus figyelembe veszi a nemzetiségi nevelés esetében a gyermekek nemzeti hovatartozását is.

Az ének, a zene, a népi játék, a néptánc, a néphagyományok, az ünnepek meghatározó szerepet töltenek be a nemzeti nevelésben, az élményalapú értékközvetítés eszközeivel, a korosztályi sajátosságokra építve.

Az éneklés, zenélés, népi játékok, néptánc a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik a felnőtt spontán utánpótlásával.

Az óvodai életet sokféle zenei hatás előzi meg a családban, ami függ a szülők zenei műveltségétől, a környezet többi felnőttjétől. A spontán és megtervezett élmények együtt hatnak a gyermekek fejlődésére. A magyar népdalok, mondókák, gyermekdalok világa ma is élő és felhasználható hagyomány. Szinte valamennyi ünnepünkhöz kapcsolódnak vannak olyan dalok, melyet megismertethetünk a gyermekekkel.

Az ének - zene és az ehhez kapcsolódó mozgás ugyanúgy az óvodai mindennapok része, mint a napi nevelés vagy séták és kirándulások. Tehát ez a feladat nem korlátozható csupán a **kötött tevékenységek** időtartamára. Napközben bármikor adódhat lehetőség éneklésre, mondókázásra vagy körjátékok játszására. Az óvodapedagógus a saját zenei műveltsége alapján válogatja össze a zenehallgatás anyagát. A zenehallgatási anyag megválasztásánál figyelembe vesszük a nemzetiségi, etnikai kisebbségi nevelés esetében a gyermekek hovatartozását is.

Az óvodapedagógus feladata

- A készségek fejlesztése a mozgás, hang, szöveg összekapcsolásával, sok zenei élmény biztosításával.
- Igényes, az életkornak és a csoport fejlettségi szintjének megfelelő zenei anyag válogatása (mondóka, dal, dalos játék, népdal, tánc, zenehallgatás).
- A közös éneklés, mondókázás, és népi játék, tánc segítségével az együttes élmény biztosítása.
- Mozdásfejlesztés az ének-zene keretein belül.
- Az egyéni, differenciált fejlesztés a kompetencia alapú programcsomag felhasználásával.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- A gyermekek mondókat, játékdalokat az óvónő segítségével csoportosan egyszerre mondanak, illetve énekelnek.
- Megkülönböztetnek magas és mély hangokat, beszédet ezt kézzel is mutatják.
- Felismerik a halk és a hangos éneklést, zörejeket.
- Megismernek egyszerű ritmushangszereket.
- Szívesen zenélnek, énekelnek a **kötött tevékenységeken** kívül is.
- Ismernek magasabb és a mélyebb hangokat beszédben vagy hangszereken bemutatott dallamokon.
- Visszaénekelnek dallammotívumokat.
- Felismerik a halk-hangos közötti különbségeket, megértik a fogalompár viszonyát.
- Felismernek többféle hangszer hangját.
- Járás és éneklés közben dobbantással, mozgással, tapssal, kiemelik a mondókák, dalok motívumainak hangsorát.
- Felelgetős játékokat folyamatosan tudnak elénekelni.
- Szöveges ritmusmotívumokat tapsolnak vissza, esetleg kétegységnyit is.
- Egyszerű, játékos táncmozgásokat esztétikusan, kedvvel végeznek.
- Ütőhangszereket tudnak használni, lüktetést, ritmust, motívum hangsúlyt emelnek ki.
- Sikeresen összekapcsolják a dallamot, ritmust, mozgást.

A hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekre vonatkozó feladatok

Az éneklésen, mondókázáson, dalos játékokon keresztül növeljük a gyermekek biztonságérzetét, gazdagítjuk érzelmvilágukat, segítjük gátlásaik feloldását, érzelmileg kiegyensúlyozottabbá válását. Dalos játékokkal fejlesztjük a gyermekek csoporthoz tartozását, a szerepekhez való alkalmazkodás képességének alakulását. A személyes játék, az egyéni bánásmód alkalmazásával bővítjük a gyermekek szókincsét, gyakoroltatjuk a helyes hangképzést.

Sajátos nevelési igényű, kiemelt figyelmet igénylő gyermekekre vonatkozó feladatok

A zene, nyugtató hatással van a gyermekekre, továbbá figyelemfelkeltő, motiváló szerepe van. A zenei nevelés fejleszti a gyermekek hallását, ritmusérzékét, emlékezetét, harmonikus mozgását, szoros kapcsolatban áll a beszéddel, a gyermek számára különös erővel bír az érzelmi hatása. A mozgáshoz kötött dalokkal a közös játék örömeit alapozhatjuk meg. Az énekes mondókák napi szinten történő alkalmazásával a helyes beszédritmus, a hanglejtés, a ritmusfejlesztés gyakorlására nyílik lehetőségünk. A gyermekek hanggal irányítva sok mindent megértenek. Ha nem is beszélnek, felkelthető a beszédkedvük, kommunikációra készíthetők. A hangszerek is fontos szerepet töltenek be az óvodai életben, a gyermekek maguk is megszólaltatják. A zene, a ritmus felold, örömet kelt.

8.8. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

"A legnagyobb öröm az alkotásban a felszabadult, vég nélküli játék, új utak nyitása, a harmónia és az örömszerzés a másik számára."

(Galánfi András)

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézimunka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, é népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Az óvodai nevelésben törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására, a tehetségek felismerésére.

Az óvodapedagógus az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán teret, változatos eszközöket biztosít. Fontos maga az igény a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

Az ábrázoló tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képiplasztikai kifejezőképesség, komponáló, térbeli tájékozódó- és rendezőképesség alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését (a gyermek térforma és szín képzeletének gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységüket, szép iránti fogékonyságukat, igényességük alakítását).

Az óvodapedagógus feladata megismertetni a gyermekkel az eszközök használatát, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és

eljárásaival.

Az óvodapedagógus előtérbe helyezi a természetes anyagok, termékek használatát. Feladata az új megoldások keresése, a kreatív, környezettudatos gondolkodásra, fenntarthatóságra nevelés.

A mindennapos rajzolás, mintázás, építés, képalakítás és kézimunka eszközei az óvodába lépéstől az iskolába lépésig a gyermekek rendelkezésére állnak. Megteremtjük a szabadidős, illetve **kötetlen** ábrázolás tárgyi, hangulati feltételeit, a gyermekek fejlődését belülről serkentő motiválását. Törekszünk arra, hogy igényt alakítsunk ki az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására. Megismertetjük a gyermekeket a különböző **természetes** anyagokkal, az ábrázolás és konstruálás egyszerű munkafogásaival, technikai elemeivel. Lehetőséget adunk az eszközök mindennapi használatára, a különböző technikák, készségek elsajátítására. Életkoruknak és aktivitásuknak megfelelően különbözően változatos technikákat alkalmazunk, nyitottak vagyunk az új módszerekre.

Az óvodapedagógus feladata

- A gyermekek látáskultúrájának fejlesztése érdekében megfigyelési, tapasztalatszerzési lehetőségek és élmények biztosítása (műalkotások, népművészeti elemek, nemzeti szimbólumok).
- A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése (megfelelő légkör, hely, idő, eszköz, anyag).
- A gyermekek ismerjék meg a tevékenységükhöz használható eszközök és anyagok tulajdonságait és a velük való bánásmódot.
- A gyermekek ismerkedjenek meg a gyermekek a vizuális technikákkal, a népi kismesterségekkel.
- Tudjanak játékaikhoz kellékeket konstruálni, ajándéktárgyakat készíteni.
- Változatos technikákat alkalmazunk már kiscsoporttól.
- Az óvodapedagógus ízlése, mint modell, követendő példa legyen a gyermekeknek.
- Az óvodapedagógus helyezze előtérbe a természetes anyagok, termékek felhasználását.
- Feladata az új megoldások keresése, a kreatív, környezettudatos gondolkodásra, fenntarthatóságra való nevelés.
- Az egyéni, differenciált fejlesztés a kompetencia alapú programcsomag felhasználásával.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Képalakításban egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket.
- A gyermekek alkotására jellemző a részletező formagazdagság, a színek egyéni alkalmazása.
- Emberábrázolásaikban megjelennek a részformák, próbálkoznak egyszerűbb mozgások jelzésével.
- Örülnek alkotásuknak és a közösen elkészített kompozícióiknak.
- Plasztikai munkáik egyéniek, részletezők.

- Téralkotásban, építésben bátrak, ötletesen együttműködők.
- Tudnak a szépre rácsodálkozni, gyönyörködni.
- Értékképletüket megfogalmazzák, tudnak beszélni alkotásaikról.
- Önállóan és szívesen alkalmazzák az alapvető technikákat és anyagokat.
- Bátran használják, alkalmazzák a színeket.
- Segítséggel képesek egyszerű, kiegészítő kelléket alkotni játékaikhoz, tudnak ajándékot és játéktárgyakat készíteni.
- Fel tudják fedezni környezetükben a rend, a színek, a díszítés szépségét, részt vesznek létrehozásukban.
- Az óvodapedagógus irányításával önállóan díszítenek tárgyakat, be tudják tartani az anyagszerűségre törekvés szabályait betartani.
- Együtt tudnak működni társaikkal, képesek az önálló feladatvégzésre.

A hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekre vonatkozó feladatok

Figyelembe vesszük a gyermekek közötti képességbeli különbségeket. A személyiség fejlődés folyamatát irányító feladatokat megtervezzük, megvalósításukat rugalmasan kezeljük, alkalmazkodunk a spontán gyermeki igényekhez. Elősegítjük, hogy a szülők otthon is adjanak lehetőséget gyermekeik számára a rajzolásra, festésre, mintázásra és kézi munkára. Bevonjuk a szülőket az anyagok, elsősorban a természetes anyagok gyűjtésébe, az óvodában használatos eszközök készítésébe. Biztosítjuk a gyermek fejlődését serkentő belső motiváltságot. Fontosnak tartjuk, hogy a tolerancia és empátia érvényesüljön. A gyermek és a szülő ízlés formálásában megpróbáljuk az óvoda értékrendszerét közvetíteni, elfogadtatni.

Sajátos nevelési igényű, kiemelt figyelmet igénylő gyermekekre vonatkozó feladatok

A gyermekek konkrét, megfogható tárgyak megragadására képesek, ezáltal a tevékenységre, az alkotásra felnőtt irányítására, segítségére van szükségük; fontos gyakorlatban bemutatni az elsajátítandó folyamatot. A mindennapi tapasztalatok segítik a gyermekeket abban, hogy a tárgyak tulajdonságai között észrevegység az egyszerű összefüggéseket. Más-más mozdulatokat igényelnek a különböző minőségű, anyagú, súlyú, nagyságú tárgyak megfogása során; használatuk alkalmával különböző mozdulatokat kell alkalmazniuk. Különböző fejlesztő játékokkal tudjuk ügyesíteni a finommotorikájukat, továbbá gyurmázással, festéssel, rajzolással, tépéssel bontakoztatjuk ki alkotó kedvüket. A különböző anyagokkal történő manipuláció során szükséges eljutnunk őket arra a szintre, hogy képességeikhez mérten örömet leljék saját alkotásaik létrehozásában.

8.9. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában az óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához:

A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának. A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés, megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele, a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az **egészségesen fejlődő gyermek** érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondat szerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat, azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét. Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőtten és gyermektársaival.

A szociálisan érett gyermek: egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését, feladattudata kialakulóban van, és ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – szükség szerint kreatív – elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

A hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi és szociális fejlődésének elősegítése.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettség.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

9. A GYERMEKEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT BIZTOSÍTÓ INTÉZKEDÉSEK

„Egy gyermek élete olyan, mint egy papírlap, melyen minden arra járó nyomot hagy.”

(Kínai közmondás)

9.1. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelése

Különleges bánásmódot igénylő gyermek:

- **Sajátos nevelési igényű (SNI) gyermek,** aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján testi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékkal él, autizmus spektrum zavarral küzd, több fogyatékkal él (halmozottan sérültek) vagy pszichés fejlődési zavarral (tanulási, figyelem, magatartászavar) küzd, és akiknek nevelése, oktatása sajátos pedagógiai módszereket, eszközöket és környezetet igényel.
- **Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő (BTMN) gyermek,** aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alul teljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat. Nem minősül SNI-nek, de a tanulásban vagy a viselkedésében való részvételükhöz egyéni fejlesztés, differenciált oktatás szükséges.
- **Kiemelten tehetséges gyermek,** aki átlagon felüli általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással és erős motivációval rendelkezik egy adott feladat iránt. Számukra speciális figyelmet, tehetséggondozást és differenciált fejlesztést szükséges biztosítani.

9.1.1. Hátrányos helyzetű (HH) és halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) gyermek integrált nevelése

Az 1997. évi XXX. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint **hátrányos helyzetű** az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

- A szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családba fogadó gyámról - önkéntes nyilatkozata alapján - megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,
- A szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családba fogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor az Szt. 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,
- A gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált városfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

Halmozottan hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az 1997. évi XXXI. törvény 67/A. § (1) bekezdés a)-c) pontjaiban meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll,

- a nevelésbe vett gyermek,
- az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.

Az óvodás korú gyermeket az emberhez méltó jogok és a gyermeki élethez méltó körülmények illetik meg. A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nevelésében az óvoda kettős szerepet tölt be. Megvalósítja a gyermekvédelemmel kapcsolatos pedagógiai feladatokat, jelző és kezdeményező funkcióval pedig segíti a speciális gyermekvédelmi rendszer tevékenységét.

A hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekre fokozottabban figyelve, egyéni fejlesztéssel olyan helyzeteket teremtünk, hogy képes legyen bekapcsolódni közösségünk életébe. A fejlesztés színtere elsődlegesen a játék.

Célunk az elfogadó, toleráns légkör megteremtése, a fejlesztő környezetet kialakítása és bánásmódot alkalmazása, amely kizárja annak lehetőségét, hogy bármelyik gyermek származása, színe, vallása, etnikai hovatartozása vagy bármely más oknál fogva hátrányos helyzetbe kerüljön.

Minden gyermek részére biztosítjuk a fejlődéshez szükséges feltételeket és lehetőségeket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy a képességeiket, tehetségüket kibontakoztathassa, szükség esetén leküzdhesse azokat a hátrányokat, amelyek születésénél, családi szociális helyzeténél vagy bármely más oknál fogva fennállnak. Olyan kapcsolatrendszer kiépítésére törekszünk a családdal, a gyermekjóléti és a szakszolgálati intézményekkel, amely lehetővé teszi, hogy szükség esetén a gyermek megkapja mindazt a segítséget, amely személyiségének pozitív fejlődéséhez nélkülözhetetlen.

Az óvodapedagógus feladata

- Az óvodához fűződő pozitív érzelmi viszony megalapozása és fenntartása.
- A lemaradások korai felismerése, a hiányosságok pótlása.
- Közreműködés a gyermekvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.
- A nevelő- fejlesztő munkában figyelembe kell venni a gyermekek egyéni képességeit, tehetségét, fejlődési ütemét, szociokulturális háttérét, lemaradását, segíteni a gyermekek képességeinek optimális kibontakozását, illetve a valamely oknál fogva hátrányos helyzetben lévő gyermekek hátrányának csökkentését, felzárkóztatását.
- Kapcsolattartás a családdal, a védőnővel, a gyermekorvossal, Gyermekvédelmi Szakszolgálat, Gyermekjóléti Szolgálat, indokolt esetben eljárás kezdeményezése a gyámhatóságnál.
- Nyitottan segítő együttműködéssel fordulni a szülő, a család problémája felé.

9.1.2. Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése

Az Óvodai nevelés országos alapprogramjában meghatározott nevelési, fejlesztési tartalmak minden gyermek számára szükségesek. Az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik. A nevelés hatására a sérült kisgyermeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés. A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek, és segédeszközök megléte akkor biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, ha a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges.

Az óvoda Alapító okiratában foglalt, az abban meghatározott fogyatékoság típusának megfelelő sajátos nevelési igényű gyermekek nevelését, fejlesztését vállaljuk fel. A sajátos nevelési igényű gyermekek családi nevelését, a közösségbe való beilleszkedését elősegíti/elősegítheti a többi gyermekkel együtt történő integrált nevelésük. A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált neveléséhez fejlesztéséhez szükséges feltételek közé tartozik az illetékes szakértői bizottság által meghatározottak szerinti foglalkozáshoz szükséges szakirányú végzettségű gyógypedagógus

foglalkoztatása, a foglalkozásokhoz szükséges speciális nevelési terv, valamint a gyermekek részére a szakértői és rehabilitációs bizottság által meghatározott szakmai szolgáltatások biztosítása.

Óvodai pedagógiai programunk elkészítésekor, valamint napi munkánk során figyelembe vesszük a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvében foglaltakat. A gyógypedagógus, a szakemberek iránymutatásait, javaslatait az óvodapedagógus beépíti a pedagógiai folyamatokba, figyelemmel kísérik a gyermek haladását. A munkaterv tartalmazza a szakértői véleményt, figyelembe véve, hogy ki, mikor és hány órában végez fejlesztést.

Az irányelv célja, hogy a pedagógiai programban foglaltak és a sajátos nevelési igény összhangba kerüljenek. **Annak biztosítását szolgálja, hogy az elvárások igazodjanak a gyermekek fejlődésének üteméhez, fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg, a sajátos nevelési igényű gyermekeket a nevelés, a fejlesztés ne terhelje túl, a rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztő foglalkozások programjai váljanak az óvodák nevelési programjainak tartalmi elemeivé.** A fejlesztés szervezeti keretének megválasztását, az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert minden esetben a gyermekek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg. A többségi óvodában történő együttnevelés - az illetékes szakértői véleményének figyelembevételével - minden esetben egyéni döntést igényel a gyermek szükségletei szerint.

Célunk, hogy a harmonikus, nyugodt, biztonságot adó óvodai környezetben természetessé váljon a gyermekek között személyiségük különbözősége. Célunk az esélyegyenlőségük biztosítása, fejlődésük elősegítése, hogy javuljon életminőségük, és a későbbiek folyamán könnyebben tudjanak beilleszkedni a társadalomba.

Alapelvünk:

- A sajátos nevelési igényű gyermeknek joga, hogy különleges gondozás keretében állapotának megfelelő gyógypedagógiai ellátásban részesüljön.
- Gyermekközösségünkbe csakis olyan sajátos nevelési igényű gyermekek integrálhatók, akik a többiekkel együtt nevelhetők.
- A gyermekek mindenek felett álló érdekében a mi felelősségünk, hogy minden rendelkezésünkre álló segítséget megadjunk a gyermekeknek képességeik fejlődéséhez, személyiségük kibontakozásához, ismereteik bővítéséhez.
- Az óvónőknek olyan befogadó csoportlétkört kell kialakítaniuk, melyben a gyermekek magatartása, viselkedése kizárja a hátrányos megkülönböztetést, zaklatást (megfélemlítés, megalázás, az emberi méltóság megsértése).
- A fejlesztés rövid távú céljait minden esetben a fejleszthetőséget tükröző gyógypedagógiai – orvosi – pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira, illetve a szakértői és rehabilitációs bizottság javaslatára kell építeni.

A fejlesztés legfontosabb területei

- A kognitív funkciók fejlesztése.
- Alapmozgások kialakítása, a nagymozgások koordinálásának javítása, az egyensúly érzék fejlesztése.
- Manuális készség, finommotorika fejlesztése.
- Minimális kontaktus, kooperációs készség a nonverbális és verbális kommunikáció fejlesztése, a beszédszervek ügyesítése, beszédindítás, a beszédmegértés fejlesztése, az aktív és passzív szókincs bővítése és a grammatikai rendszer kiépítése.
- Játéktevékenység alakítása, adekvát játék használat elsajátítása.
- Szociális kompetenciák kialakítása fejlesztése.

Az integrált nevelésből adódó feladatok:

Inkluzív szemlélettel a különbözőséget elfogadó viselkedés és magatartás alakítása a gyermekközösségekben, ezen belül különösen a tolerancia, türelem, megértés, figyelmesség, segítőkészség, empátiás készségek alakítása - együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező óvodapedagógus.

Külön gondot fordítunk arra, hogy a gyermek minden segítséget megkapjon hátrányainak leküzdéséhez.

Az óvodapedagógus feladata

- A sajátos nevelési igényű gyermek terhelhetőségénél vegye figyelembe a sérülés jellegét, súlyosságának mértékét, adott fizikai állapotát.
- Ismerje fel és gondozza kiemelten a gyermekben rejlő kiemelkedő teljesítményt.
- Törekedjen arra, hogy a nem, vagy kevésbé sérült funkciók tudatos fejlesztésével bővüljenek a kompenzációs lehetőségek. A napirend során mindig csak annyi segítséget kapjon a kisgyermek, hogy önállóan tudjon cselekedni.
- Értesse meg és tudatosítsa a gyermekcsoportban dolgozó dajkával, pedagógiai asszisztenssel, hogy kommunikációja, bánásmódja, viselkedése ugyanolyan modell értékű, mint az övé.
- Bővítse ismereteit a sajátos nevelési igényű gyermekek optimális nevelésének érdekében.
- Működjön együtt - a hatékonyság, eredményesség, szakszerűség és célszerűség érdekében - a szaksegítőkkel (gyógypedagógus, pszichológus, logopédus).
- Szükség szerint kérjen szakvéleményt, fejlesztési javaslatot a megfelelő szakszolgálatoktól.
- A megismert sérülés, lemaradás, fogyatékoság függvényében - szakmai kompetenciánk határain belül - speciális fejlesztési tervet dolgozzon ki, valósítson meg, negyedévenkénti értékelje azt.
- Az óvodáskor végére, a sérülés arányában a sajátos nevelési igényű gyermeket is juttassa el az

óvodai nevelés általános célkitűzéseiben megfogalmazott minimális szintre (alkalmazkodó készség, akaraterő, önállóságra törekvés, együttműködés).

- Biztosítsa a tárgyi feltételeket, különösen a nagymozgások fejlesztését, lateralitást, téri tájékozódást, beszédészlelés és – megértés fejlesztését és a gondolkodási stratégiák támogatását szolgáló eszközöket.
- Az elfogadás szemléletét alakítsa úgy, hogy tartózkodjon mindazon viselkedésminták adásától, amely a sérült gyermekek különbözőségét hangsúlyozza.
- Munkájával közvetve segítse a társadalom befogadó szemléletének kialakítását.
- Fordítson fokozott figyelmet a sajátos nevelési igényű gyermekek és családjaik esetében az adatvédelemmel és a személyiségjogokkal kapcsolatos szabályok betartására.
- Szükség esetén készítsen egyéni fejlesztési tervet.

Az SNI gyermek fejlődésének nyomon követése és a vele folytatott fejlesztő tevékenységek az alábbiakban kerülnek dokumentálásra: orvosi-szakértői bizottsági, gyógypedagógiai vizsgálatok eredményei, szakvéleményei, javaslatai, fejlődési napló egyénre szóló fejlesztési terve.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- A sajátos nevelési igényű gyermekek is szívesen járnak óvodába.
- A közösségen belül megtalálják helyüket, társaik elfogadják, nem kerülnek peremhelyzetbe.
- Örömmel vesznek részt a speciális foglalkozásokon.
- A bemeneti fejlettséghez képest kimutatható a fejlődés.

9.1.3. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek óvodai nevelése

A tanulási zavar jellegzetes tünete, a figyelem zavarai, ami lehet nehezen rögzíthető figyelem éppúgy, mint letapadó. Előfordul, hogy a figyelem szelektáló funkciója nem működik megfelelően. Zavar keletkezhet az érzékelésben, ill. a motorikum területén, ami szintén tanulási nehézséghez vezet. A tanulási nehézségekből kialakulhatnak viselkedési rendellenességek, amelyek valójában stratégiák a kudarcok kezelésére (bohóckodó, nyafogó, szélsőséges érzelmi reakciót adó), de a gyermek testi tüneteket is produkálhat másodlagosan. A tanulási nehézséget általában több ok együttes hatása okozza. Hozzájárulhatnak társadalmi okok, káros szokások, (túl sok televízió nézés), de lehet genetikai háttere is. Az okok között szerepelhetnek lelki eredetűek is (traumák, önértékelési zavarok, szülő-gyerek kapcsolatban fennálló, ill. más családi problémák, pedagógussal való konfliktus).

Az óvodapedagógus feladata

- **Elfogadó, támogató környezet kialakítása.**
- Egyéni képességfejlesztés, rendszeres, tudatosan szervezett és tervezett **kötött** és kötetlen tanulási helyzet létrehozása.
- **Differenciált fejlesztés, az adott szükséglethez igazodó módszerek megválasztása.**
- A sikeres iskolai beilleszkedéshez szükséges testi, szociális és értelmi érettség terén mutakozó részképességbeli hiányosságok pótlása.
- Beszéd és gondolkodás összhangjának kiépítése.

A gyógypedagógus feladata

- Hospitálás alkalmával megfigyeli a gyermeket különböző tevékenységei során.
- Leírja az érintett személy fejlődéstörténetét.
- A vizsgálati anyagokat gyógypedagógiai szempontból elemzi.
- Megállapítja a fejlesztőterápiás feladatokat, kiválasztja a legmegfelelőbb eljárásokat.
- Megtervezi ezek időtartamát, szakaszait.
- Vezeti a fejlesztőterápiás foglalkozásokat, az eredményeket dokumentálja.
- Konzultál más szakemberekkel, tanácsot ad a szülőknek, pedagógusoknak.
- Részt vesz a gyógypedagógiai gyakorlat fejlesztésében.
- A gyógypedagógiai szakszolgáltatás keretében hozzájárul a problémás gyermekek eredményes neveléséhez.

9.1.4. Kiemelten tehetséges gyermekek óvodai nevelése

„Azért vagyok pedagógus, hogy a természetnek nyers, gyémántját szép vigyázattal csiszoljam kristályba.”

(Németh László)

Az óvodáskorban csak tehetségigéretekről beszélünk, azonosítása és fejlesztése, képességeik és személyiségük megismerése által lehetséges.

Célunk a gyermeki képességek kibontakoztatása és lehetőségeik kibővítése, a tanulás iránti érdeklődés felkeltése, a játékos keretek között történő komplex személyiségfejlesztés.

Eredményességi mutatók

- a közösségen belül megtalálják helyüket, társaik elfogadják, jól érzik magukat az óvodában,
- örömmel vesznek részt a tevékenységekben,
- igénylik képességeiknek fejlesztését, azt örömmel élik meg, belső motivációjuk a fejlődés,
- képesek önálló, kreatív produktumok létrehozására.

- a bemeneti állapothoz viszonyítva kimutatható a fejlődés.

Az óvodapedagógus feladata

- Nyugodt, kiegyensúlyozott óvodai légkör biztosítása.
- Felismerni a gyermekek tehetségében rejlő lehetőségeket.
- Megfelelő helyet, időt, eszközt biztosítani a tehetség kibontakoztatására.
- Hagyja szabadon szárnyalni a gyermekek kreativitását, alkotó fantáziáját.
- A produktumokat a megfelelő helyen mutatja be.
- Differenciált feladatadással egyéni és mikro csoportos foglalkoztatási formában az egyéni képességek fejlesztése.
- Motiváció érdeklődésének megfelelően.
- A gyermekek fejlődését nyomon követő dokumentációban feljegyzések készítése a tehetségígéretek megnyilvánulásairól, fejlődéséről, sikereiről.
- Pozitív értékeléssel (óvodapedagógus, gyermek, szülő) sikerélmény biztosítása.
- Megfelelő módszerek alkalmazása.
- A megszerzett ismeret és tudásanyag gyakorlati munkájába való beépítése.
- Saját elfogadó, befogadó attitűdjének kiépítése.
- Lelki egészségének védelme.

9.2. Tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek nevelése

A cukorbetegség, vagy más néven diabétesz egy anyagcserezavar, amelyben a szénhidrátok hasznosítása szenved zavart. 1-es típusú diabétesz: ebben az esetben a hasnyálmirigy nem termel inzulint, így külsőleg kell bevinni a szervezetbe. Az 1-es típusú diabétesz általában genetikai okokra vezethető vissza. A napi többszöri vércukormérés, inzulin beadás, szénhidrátszegény diéta betartása nehézséget okoz a gyermekek számára. Ezért a környezetet az óvodát is szükséges felkészíteni ennek elfogadására, és a betegséghez kapcsolódó teendőkre.

Tartós gyógykezelés alatt álló gyermek, tanuló: az a gyermek, tanuló, akinek egészségügyi ellátása az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) 89. §-a szerinti általános járóbetegszakellátásban vagy az Eütv. 91. §-a szerinti általános fekvőbeteg-szakellátásban részt vevő szakorvos véleménye alapján az adott nevelési évben, tanévben a harminchat nevelési napot, tanítási napot várhatóan meghaladja, és emiatt az óvodai nevelésben a 8. § (2) bekezdése szerinti formában nem tud részt venni, illetve tankötelezettségét iskolába járással nem tudja teljesíteni, tehát, a szakorvos véleménye alapján várhatóan 36 nevelési napot, 36 tanítási napot egészségügyi (járó -vagy fekvőbetegellátás) ellátásban részesülő tanuló, aki emiatt nem tud óvodába vagy iskolába járni.

Az igazgató feladata

2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről 62. § (1a) pontja szerint: A nevelési-oktatási intézmény vezetője a 14 évnél fiatalabb 1-es típusú diabétesszel élő gyermek részére abban az időtartamban, amikor az óvoda, felügyelete alatt áll, az 1-es típusú diabétesszel élő gyermek, tanuló szülőjének, más törvényes képviselőjének kérelmére, a gyermekkori diabétesz gondozásával foglalkozó egészségügyi intézmények szakmai iránymutatása alapján az (1b) – (1e) bekezdés szerinti speciális ellátást biztosítja.

(1b) Az intézmény vezetője a pedagógus vagy érettségi végzettséggel rendelkező, nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatottja számára az (1a) bekezdés szerinti esetben és módon előírhatja

- a vércukorszint szükség szerinti mérését,
- szükség esetén, orvosi előírás alapján, a szülővel, más törvényes képviselővel, a megadott kapcsolattartási módon egyeztetve, az előírt időközönként a szükséges mennyiségű inzulin beadását.
- (1c) A nevelési-oktatási intézmény vezetője az (1b) bekezdés szerinti feladat ellátását olyan pedagógus vagy legalább érettségi végzettséggel rendelkező, nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatott személy útján biztosítja, aki a hivatal által szervezett, a feladat ellátásához kapcsolódó ismeretekről szóló szakmai továbbképzésén részt vett, és aki a speciális ellátásban való részvételt vállalja, vagy iskolaorvos vagy iskolavédőnő útján biztosítja.

A szülő, más törvényes képviselő az (1a) bekezdés szerinti kérelmét az Eütv. 15. § (5) bekezdésével összhangban megtett formában nyújtja be.

Az intézmény vezetője az e § szerinti esetkörben egy esetleges rosszullét esetén az Eütv.-vel összhangban álló speciális ellátási eljárásrendet alakít ki.

A feladatot ellátó óvodapedagógus feladata: Az ellátás formája vércukormérés az orvosi előírás alapján az előírt időközönként a szükséges mennyiségű inzulin beadása.

9.3. **A hazájukat elhagyni kényszerülő családok** gyermekeinek interkulturális neveléséből adódó óvónői feladatok

Felkészülés a gyermek fogadására

Az óvónő felkészülése a szülőkkel és a gyermekkel való kapcsolatfelvétellel kezdődik. A későbbiekben a gyermek kultúrájával, vallásával, nemzetiségével kapcsolatos információkat is össze kell gyűjtenie, szükség esetén utána kell olvasnia. Ezek az információk hozzásegítik ahhoz, hogy

jobban megérthesse a gyermek viselkedését, meghatározhassa a pedagógiai beavatkozás lehetséges irányait. Tanácsos ezeknek az információknak egy részét a csoportban dolgozó dajkával is megismertetni.

Az érkező gyermek empátiás fogadása

A **hazájukat elhagyni kényszerülő családok** gyermekének kezdeti viselkedését meghatározza aktuális érzelmi beállítódása és előzetes szocializációs tapasztalatai:

- A gyermek, amikor bekerül a számára teljesen idegen környezetbe, egyedül lévőknek, kirekesztettnek érezheti magát.
- Nem érti a körülötte lévő felnőttek és gyerekek beszédét, és őt sem értik a többiek.
- Fél az ismeretlentől, a változástól, a bizonytalanságtól.
- Vallási okból előfordulhat sajátos étkezési szokás, ettől úgy érzi, ő más, mint a többi kisgyerek.
- Általában a család szociálisan is rászorult, ezért a többi gyermekhez viszonyítva hátrányosabbnak érezheti magát.

Az óvodapedagógus feladata

- A kezdeti időszakban a gyermekek érzelmi biztonságának megteremtése.
- Az eltérő nyelv, szokások, viselkedési módok, étrend elfogadtatása, értékként való bemutatása a többségi gyermekek számára.
- A más kultúrákról, a vallásokról, a bőrszínről, az etnikai különbségekről szóló, életkornak megfelelő ismeretek bemutatása apró lépésekben, a gyermekek érdeklődési körét - játék, mese, vers, ének, zene, tánc - figyelembe véve.
- A gyermekek segítése a magyar nyelv elsajátításában, melynek leghatékonyabb eszköze a játék, tere pedig maga a közösség.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Szívesen jár óvodába.
- A gyermekcsoport egyenrangú tagjának érzi magát.
- Szívesen játszik társaival és a csoporttársak is keresik a társaságát.
- Megérti a magyar szavak jelentését, szavakat, tömondatokat képes magyarul kimondani.

9.4. A három év alatti gyermekek gondozása-nevelése

2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről **8. § (1.):** Az óvoda a gyermek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény. Az óvoda felveheti azt a gyermeket is, aki a harmadik életévét a felvételétől számított fél éven belül betölti, feltéve, hogy minden, a településen, fővárosi kerületben, vagy ha a felvételi körzet több településen található, az érintett településeken lakóhellyel,

ennek hiányában tartózkodási hellyel rendelkező hároméves és annál idősebb gyermek óvodai felvételi kérelme teljesíthető.

Településünkön csökkent a gyermekek létszáma, így egyre nagyobb lehetőség van a két és fél éves gyermekek felvételére is.

Az óvodai nevelés-gondozás feladatai három év alatti gyermekeknél

Az óvodai nevelés-gondozás feladata a családban nevelkedő kisgyermekek napközbeni ellátásának és esetlegesen kiegészítő szolgáltatásoknak biztosításával a gyermek testi- és pszichés szükségleteinek kielégítése, az optimális fejlődés elősegítése.

A hátrányos helyzetű gyermekek esetében a hátrányok és következményeik enyhítésére törekvés.

A sajátos nevelési igényű gyermekek rehabilitációjának és rehabilitációjának segítése a gondozás, nevelés, az egyéni és a csoportos foglalkozások keretében, a gyógypedagógus irányítása alapján.

Egészségvédelem, az egészséges életmód megalapozása

- Harmonikus testi és lelki fejlődéshez szükséges egészséges és biztonságos környezet megteremtése, a fejlődés támogatása;
- Egészségvédelem, egészségnevelés, a környezethez való alkalmazkodás és az alapvető higiénés szokások kialakulásának segítése (a testi-lelki harmónia kialakulását és megőrzését segítő napirend – ezen belül: étkezés, mosakodás, öltözködés, alvás, szobatisztaságra nevelés, pihenés, levegőzés, játék, mozgás);
- Szükség esetén speciális szakember bevonásával prevenciós és korrekciós feladatok ellátása.

Az érzelmi fejlődés és a szocializáció segítése

- Derűs légkör biztosítása, az óvodába kerüléssel járó nehézségek lehetőség szerinti megelőzése, ill. csökkentése, a gyermekek segítése az esetlegesen átélt nehézségeik feldolgozásában.
- Felnőtt-gyermek között szeretetteljes, érzelmi biztonságot jelentő kapcsolat kialakulásának segítése. Egyéni szükségletek kielégítése a csoportban élés helyzetében, az éntudat egészséges fejlődésének segítése.
- Bizalmon és elfogadáson alapuló társas kapcsolatok alakulásának, az együttélés szabályai elfogadásának, a másik iránti nyitottság, empátia és tolerancia fejlődésének segítése.
- Lehetőség megteremtése a felnőttekkel és/vagy a társakkal közös élmények szerzésére.
- Kommunikatív képességek fejlődésének segítése a kommunikációs kedv felébresztésével és fenntartásával (meghallgatás, figyelem, kérdések megválaszolása).
- A szocializációs problémával küzdő, lassabban fejlődő, érzékszervi és/vagy mozgássérült, a sajátos nevelési igényű, a hátrányos helyzetű, az elhanyagolt gyermekek nevelése-gondozása speciális többlet- törődéssel, szükség esetén más szakemberek bevonásával.

A megismerési folyamatok fejlődésének segítése:

- Az érdeklődés kialakulásának, fennmaradásának, erősödésének, az érdeklődési kör bővülésének segítése.
- A gyermek életkorának, érdeklődésének megfelelő tevékenységek lehetőségének biztosítása.
- A gyermek igényeihez igazodó közös tevékenység során élmények, viselkedési és helyzetmegoldási minták nyújtása.
- Az önálló aktivitás és a kreativitás támogatása.
- Az önálló véleményalkotásra, a döntésre, a választásra való képessé válás segítése.
- Ismeretnyújtás, a tájékozódás, a tapasztalatok és élmények feldolgozásának segítése.
- A gyermek tevékenységének támogató-bátorító odafigyeléssel kísérése, megerősítése, az önkifejezés lehetőségeinek megteremtése az egyes helyzetekben.

10. SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGEK

Gyermekvédelmi tevékenységünk

Az óvodai gyermekvédelem az óvodai nevelőmunkánk szerves része, minden gyermekre megkülönböztetés nélküli gondoskodást jelent. (A hátrányos megkülönböztetés tilalma 1 §.(7) bekezdés) Gyermekintézmény lévén természetes, hogy a programunkban kiemelt feladatként jelenik meg az egyéni sorsokkal való törődés. Ez a tevékenységünk elsődlegesen pedagógiai jellegű. Figyelmünket elsősorban a megelőzés lehetőségeire kell irányítanunk. A minden gyermekre való fokozott odafigyelésünk teszi lehetővé, hogy kiszűrjük mindazokat a gyermekeket, akiknek körülményei (családi helyzet rendezetlensége, szülők életvitele), egészségi állapota és fejlődési vonala hátrányokat jelentenek a töretlen, harmonikus személyiségfejlődésük megvalósulásában.

Óvodásaink eltérő szociális környezetből kerülnek óvodába. Minden óvodapedagógus kiemelt feladatai közé tartozik a gyermekvédelmi munka. Gyakorlatunkban a gyermek családi körülményeinek figyelemmel kísérése, fejlődésének követésével együttesen történik. A prevenció mellett fontos feladatnak tartjuk, hogy a hozzánk járógyermekek problémáit felismerjük, kezeljük, az érintett gyermekek eseteit feldolgozzuk, a gondokat orvosoljuk, a helyi gyermekvédelemben érintett szervekkel, szakemberekkel. Különös figyelmet és gondot fordítunk a kedvezőtlen szociális és kulturális környezetből érkező gyermekekre. Fontos feladatunk a közösségbe való beilleszkedésük segítése, az egészséges életmód szokásainak (étkezés, tisztálkodás, mosdóhasználat.) és viselkedéskultúrájuk alakítása.

Tevékenységünk alapelvei

- Minden gyermeket védelemben részesítünk annak érdekében, hogy fizikailag, szellemileg, erkölcsileg, lelkiileg és társadalmilag egészségesen és normálisan tudjanak fejlődni.
- Óvodapedagógusokként kötelességünk közreműködni a gyermekek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében és feltárásában.
- A hátrányos, halmozottan hátrányos, sajátos nevelési igényű gyermekeknek biztosítjuk az állapotuk és helyzetük által megkövetelt gondozást és nevelést. Biztosítjuk, hogy a gyermekek képességei egyenlő eséllyel fejlődjenek.
- Különleges gonddal foglalkozunk azokkal a gyermekekkel, akiknek családja létfenntartási gonddal küzd.
- A gyermekek esélyegyenlőségét személyre szóló, differenciált egyéni foglalkozással, fejlesztő programokkal biztosítjuk.

Gyermekevédelmi munkánk céljai

- A veszélyeztetett és/vagy hátrányos helyzet korai felismerése. Minden olyan körülmény feltárása, amelyek a gyermek egészséges személyiség fejlődését hátrányosan befolyásolják, akadályozzák illetve veszélyeztetik.
- Legyen természetes gyermekeink és a felnőtt dolgozók körében a „másság, különbözőség” elfogadása.
- Partneri viszony kialakítása a szülőkkel és a szakszolgálattal.

A gyermekevédelmi munka fő feladatát a prevenció, a segítségnyújtás, a hátrányok enyhítésére törekvés jelenti, amelyre a humánus, a megértés, a támaszkodás, a szeretet pótlás jellemző.

Feladatok megvalósítása fokozott gondoskodásban és törődésben, érzelmi biztonság és élménynyújtásban, szocializáció segítségével, egyéni fejlesztésben és speciális szakemberek által végzett fejlesztésekben realizálódik.

Az óvodapedagógus feladata

- A gyermeki-szülői jogok és kötelességek megismertetése és érvényesítése az óvodában.
- A gyermek egészségében, a család szerkezetében történt változások figyelemmel kísérése.
- Veszélyeztetett gyermekek felkutatása.
- Szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek problémáinak feljegyzése, családlátogatás, egyéni beszélgetések alapján.
- Nyilvántartás vezetése a veszélyeztetett, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekről.
- Biztonságos, egészséges óvodai környezet megteremtése.

- A családot, gyermeket megillető kedvezményekhez való hozzájutás elősegítése - tájékoztatás a segélyezési lehetőségekről, hol és milyen formában tudják kérelmüket benyújtani (rendszeres gyermekvédelmi támogatás, rendkívüli gyermekvédelmi támogatás).
- Óvodán belüli szolgáltatások megszervezése.
- Iskolába távozó veszélyeztetett gyermekekről az információt az iskolában lévő gyermekvédelmi felelőssel közöljük.
- Az óvodapedagógusok évente egy alkalommal értékelik a gyermekvédelmi munkát, az igazgatót tevékenységükről folyamatosan tájékoztatják.
- A szociálisan és egyéb okból hátrányos helyzetben lévő gyermekeknek az állapotuk és helyzetük által megkövetelt differenciált gondozás, fejlesztés biztosítása.
- A gyermekek képességeinek egyenlő eséllyel való fejlődésének biztosítása.
- A szülőkkel való kapcsolattartás egyéni helyzetnek megfelelő formában.

A nyilvántartásba vétel szempontjai

- Erkölcstelen családi környezet, italozó szülők, bűnöző családi helyzet
- Elhanyagoló nevelés, testi-lelki bántalmazás
- Egészségügyi okok: súlyos érzékszervi károsodás, súlyos tartós betegség, fejlődésbeli elmaradás
- Súlyos anyagi nehézségekkel küszködés

A veszélyeztetettség mértékétől függően- az óvoda gyermekvédelmi felelőse révén felvesszük a kapcsolatot a gyermekjóléti szolgálat vezetőjével és segítségét kérjük. Erről a szülőket is tájékoztatjuk.

A pedagógusok a tudomásukra jutott információkat, - amely a gyermekekkel és a családokkal kapcsolatos – bizalmasan kötelesek megőrizni a törvényi előírásoknak megfelelően.

Az óvodánk gyermekvédelmi felelősének feladata

- A gyermekvédelem minden óvodapedagógus munkaköri kötelessége, ezt a munkát a gyermekvédelmi felelős fogja össze.
- Tervet készít a gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatokról.
- Kapcsolatot tart a gyermekjóléti szolgálattal, az egészségüggyel, a hivatalos gyermekvédelmi szerv képviselőjével.
- Munkájáról, tapasztalatáról beszámol.

Az óvoda/iskola szociális segítő feladata

Az óvodai iskolai szociális segítő tevékenység feladatellátásának jogszabályi háttere:

- A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. Törvény (Gyvt.

40/A. §(2) a-g) pontja)

- A személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV.30.) NM rendelet

A szociális segítői tevékenység célja

- A gyermekek, tanulók, szülők, óvodapedagógusok, pedagógusok részére adekvát szakmai segítség nyújtása.
- Az elsődleges prevenció.
- Az észlelő-és jelzőrendszer működésének segítése.
- A veszélyeztetettség megelőzésében és megszüntetésében való segítségnyújtás.
- Szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek helyzetét javító szolgáltatások nyújtása, lehetőségeik kihasználása érdekében

Célcsoport

- Gyermekek
- Szülők
- Pedagógusok
- Szülői Közösség

Feladata: Az óvodai iskolai szociális segítő egyéni, csoportos és közösségi munkát végez, valamint gyermek és ifjúságvédelmi feladatokat lát el. Az óvodai iskolai szociális segítő ezeket a tevékenységeket saját kompetenciájának - végzettség, szakképesítés - mértékében a köznevelési intézményekben megjelenő szükségletek alapján nyújtja, illetve szakemberek bevonásával biztosítja.

A szociális segítő kapcsolatát tart

A szülőkkel

- szülői értekezleten
- fogadó órán

Nevelőtestülettel

- értekezleten

A szociális segítség eszköztárának formái

- csoportban végzett tevékenység
- közösségi tevékenység
- gyermek és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában segítségnyújtás
- egyéni tevékenységek

Együttműködés feltétele

Alapja az Együttműködési megállapodás melynek tartalmát a 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről 8. §(2) bekezdés szabályozza.

Aláírássra jogosultak

- óvodák esetében a köznevelési intézmény fenntartója, valamint igazgatója,
- továbbá a Család- és Gyermekjóléti Központ vezetője írja alá.

A szociális segítő a járásszékhelyen működő család- és gyermekjóléti központjának alkalmazásában áll, így amelyik járásban van a köznevelési intézmény, azon család- és gyermekjóléti központ vezetője a munkáltatója.

11. ÓVODÁNK ALAPDOKUMENTUMAI

- Alapító Okirat
- Házi rend
- Szervezeti és Működési Szabályzat
- Pedagógiai Program

A pedagógiai munka dokumentációi:

- **OviKRÉTA**

A csoportok óvodapedagógusai vezetik pontos, naprakész adatkezeléssel és nyilvántartással.

Pedagógiai dokumentáció:

- Pedagógiai Program
- Éves munkaterv
- **oviKRÉTA** csoportnapló
- A gyermeki fejlődés nyomon követését szolgáló dokumentumok (**oviKRÉTA**, a gyermekek személyi anyaga)

Pedagógiai Program

Tartalmazza óvodaképünket, gyermekképünket, nevelésünk céljait és koncepcionális elemeit, nevelési elveinket, rendszerét, nevelésünk általános feladatait, óvodánk heti- és napirendjét, tevékenységünk módszertani alapelveit, feladatait, a gyermekei fejlődés jellemzőit óvodáskor végére, gyermekvédelmi tevékenységünk és kapcsolataink rendszerét, személyi és tárgyi

feltételeinket valamint dokumentációs rendszerünket.

A felülvizsgálat vagy módosítás részint a törvényi előírásoknak való megfelelést, részint a gyakorlati megvalósítás során felvetődő igények rendezését szolgálja.

A Helyi Óvodai Pedagógiai Program az óvoda kötelezően előírt alapidokumentuma.

Éves munkaterv

A munkaterv szerves részét képezi az intézmény stratégiájának. Megtalálhatóak benne az adott év feladatai és annak ütemezései. A munkaterv javaslatát az **óvodaigazgató** készíti el az évnnyitó nevelési értekezletig, ahol a nevelőtestület megvitatja és dönt a jóváhagyásáról.

OviKRÉTA/ Csoportnapló

Az oviKRÉTA-n belüli **csoportnapló** vezetése rendszeres és folyamatos, a csoportban dolgozó óvodapedagógus feladata. Feladataink meghatározásánál az előző évi értékelést figyelembe vesszük.

Tematikus terv

A tanulási-tanítási egység egyik fajtája. A óvodapedagógus által készített tervezési dokumentum, amely az Óvodai nevelés országos alapprogramjára, az adott műveltségi területhez és tevékenységhez kapcsolódva, az intézmény pedagógiai programjára és a pedagógus által készített éves tervre épül. Célja, hogy áttekintést adjon egy adott csoportban egy konkrét témakörnek a tanulási- tanítási folyamatáról.

Tevékenység terv

A **tevékenységi** tervhez – szakmai ellenőrzés, minősítés, portfólióba történő feltöltés során - a vázlat írás szabályait a mindenkori érvényes munkaterv szabályozza. A csoportnaplóban folyamatosan rögzítjük tapasztalatainkat, a tevékenységek megvalósításáról feljegyzések, havonta reflexiók készülnek melyek a tervek megvalósításának eredményességét hivatott felülvizsgálni, továbbá segítséget nyújt a további tervezésekhez.

Külső vagy belső ellenőrzés, hospitálások, bemutatók alkalmával a látogatott óvodapedagógus köteles tevékenységtervet készíteni, amelyet átad a látogatóknak, **igazgatónak**, és reflektál az napi tevékenységére, majd írásos formában is leadja azt. A látogatást végző óvodapedagógusok közül minden alkalommal egy-egy óvodapedagógus hospitáló naplót, és reflexiót készít. Ezek a dokumentumok bekerülnek az óvodapedagógus ellenőrzéséről készült dossziéjába.

A tervezés szintjei

- alapprogram
- vezetői pályázat
- pedagógiai program
- éves munkaterv
- továbbképzési program
- beiskolázási terv
- ellenőrzési terv

Ezek mellett bizonyos esetekben intézkedési tervet, fejlesztési tervet készítünk. A tanügy-igazgatási dokumentumok naprakész vezetése elengedhetetlen feltétele a nevelőmunkának.

A gyermeki fejlődés nyomon követését szolgáló dokumentumok

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják.

A gyermek fejlődésének nyomon követése a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szüksége készségek, képességek rögzítésével egészül ki a kötelező dokumentumban az iskolai-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység szervezése érdekében. A gyermek fejlődésének vizsgálata céljából a tanköteles kor betöltésekor nevelési évben diagnosztikus mérési rendszer alkalmazható.

Minden gyermek rendelkezik személyi anyaggal (egyéni fejlődési napló), melynek tartalma a következő

- Fedőlap, amely a gyermek azonosítására szolgál
- A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció
- A gyermek anamnézise
- A gyermek értelmi, lelki, szociális és testi fejlettségének mutatóit
- A gyermek fejlődését segítő megállapításokat, intézkedéseket, az elért eredmények
- Amennyiben a gyermeket szakértői bizottság vizsgálta, a vizsgálat megállapításai, a fejlesztést végző pedagógus fejlődést szolgáló intézkedésre tett javaslatai,
- A szakértői bizottság felülvizsgálatának megállapításai,
- A szülő tájékoztatásáról szóló feljegyzések,
- Megfigyelésen alapuló mérés.
- Gyermek munkák

Ezek a dokumentumok a csoportszobában az óvodapedagógusoknál találhatóak. Miután a gyermek óvodai jogviszonya megszűnik, a dokumentáció átkerül az irattárba.

A gyermekek óvodáskor előtti és óvodán kívüli életének történéseiről, eseményeiről a család és az óvoda között fennálló kapcsolat segítségével tájékozódhatunk.

A testi fejlettség adott állapotát minden óvodapedagógus „jó szemmel”, gyakorlati tapasztalatai birtokában képes felmérni. Az esetleg rejtett elváltozásokra, rendellenességekre az gyermekorvos és a védőnő, a logopédus hívja fel a figyelmet. Ezek alapján teszi meg a további lépéseket az óvodapedagógus.

A gyermekek fejlődésének nyomon követése érdekében a következő mérések történnek:

- Bemeneti mérés
- Kimeneti mérés
- Megfigyelésen alapuló mérés évente kétszer

Az intézmény gyermekeire minden nevelési év elején elkészül az egyéni éves fejlesztési terv, melynek segítségével határozzák meg az óvodapedagógusok a kitűzött célokat, melynek figyelembe vételével készül el az év végi összegző értékelés. A gyermekekről az oviKRÉTA-ban félévente és év végén értékelés készül. Az értékelés egyénre szabott, figyelembe veszik az óvodapedagógusok a mérések eredményeit, a gyermekek egyéni fejlődését.

Az SNI gyermekekről a gyógypedagógus a gyermekekkel foglalkozó szakemberek véleményének kikérésével készíti el a féléves és év végi értékelést.

Az iskolaérettségi vizsgálat eredményét a szakszolgálat munkatársa szakértői véleménnyel alátámasztva ismerteti.

Értelmi és szociális képességeik, egyéni fejlődési ütemük megismerésében segít a gyógypedagógus, a megfelelő szakember. A bemeneti mérést október 31-ig kell elvégezni.

Azoknál a gyermekeknél, akik év közben érkeznek óvodánkba, két hónap elteltével kell elkészíteni a bemeneti mérést. A kimeneti mérést május 30-ig készítik el az óvodapedagógusok. A tanköteles korú gyermekek kimeneti mérése január 31-ig készül el, hogy az iskolaérettség megállapítása egyértelmű legyen.

A gyermekekről szerzett ismeretek, a mérések, értékelések eredményei, előrehaladásuk mértékének megfigyelése, írásos dokumentálása minden óvodapedagógus kötelessége, melyet a tevékenységek folyamatában felhasználja, s figyelembevételével készíti el a fejlesztési tervet. Az együtt dolgozó kollégák a csoportjukba járó gyermekek fejlődését, fejlődésének vonulatát folyamatosan figyelemmel kísérik. A gyermekek fejlődésének nyomon követése megfigyelésükön alapszik, mely elsősorban a játékokon, de természetesen egész óvodai életükön keresztül valósul meg.

A gyermekek aktuális fejlettségi állapotáról, fejlődési üteméről, az esetleges problémákról korrekt módon tájékoztatjuk a szülőket. A tájékoztatásról szerzett információkat a szülők aláírásukkal igazolják.

Az átlagtól valamilyen irányban eltérő fejlődést mutató gyermekek esetében célzott odafigyelésre van szükség. Ezen esetekben a szülőkkel egyetértésben, a szakemberek útmutatásait figyelembe véve, mindenkor az adott gyermek fejlődéséhez igazítjuk nevelési eljárásainkat.

Programunkban elsőrendű feladatunknak tekintjük az egész gyermeki személyiség fejlesztését. Ez legteljesebben alapvető tevékenysége, a játék és lételeme, a mozgás keretében valósul meg. E két területen nyílik megfelelő lehetőség olyan problémák feltárására is, melyek később tanulási nehézséget okozhatnak. Ezek megelőzésére óvodai életünket úgy szervezzük, hogy egyéni rásegítéssel, különféle formában változatos módon biztosítsuk a gyermekek cselekvő aktivitását.

Fontos felismerni a **kiemelt** figyelmet igénylő gyermekek problémáját – megfigyelés, és más mérési eljárások segítségével.

- Probléma felismerés esetén konzultálás a védőnővel, háziorvossal.
- Családsegítő, és Gyermekjóléti Szolgálat munkatársaival.
- Pedagógiai Szakszolgálat vizsgálatának kérése.
- Szakértői Bizottság szakvéleménye alapján a harmonikus fejlesztés biztosítása.
- Egyéni igényeiknek megfelelő szakemberek biztosítása – pszichológus, gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus, logopédus.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztése két síkon valósul meg:

Egyénileg a fejlesztőszobában heti két alkalommal a csoportból kiemelve és

- a csoportszobában párhuzamosan egy időben a többi gyermektől
- a csoportszobában a többi gyermekkel, csoportosan, közös tevékenységek alkalmával.

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermek fejlesztésénél figyelembe vesszük a gyermek életkori sajátosságait, egyéni képességeit, a helyi pedagógiai programot. Intézményünkben egy kis fejlesztőszoba van, ahol a méréseket végezzük, és itt van lehetőség az egyéni fejlesztésre. A csoportban történő fejlesztésekre a nap folyamán minden lehetőséget megragadunk, legyen az a gyermek játéka vagy az általunk tudatosan irányított tevékenység. Speciális fejlesztésre jó lehetőség a kisebb csoportokban való fejlesztés, hogy megállapítsuk, hogyan tud társaihoz alkalmazkodni, velük együtt dolgozni. Az egyéni fejlesztések lehetőséget adnak arra, hogy a gyermek részképesség-hiányait megszüntessük. A fejlesztések során változatos tevékenységeket biztosítunk, a könnyebbtől haladunk a nehezebb felé, figyelembe véve a komplexitás és a **differenciálás** elvét.

Úgy gondoljuk, akkor tudunk igazán eredményt elérni, ha a családokkal is jó kapcsolatot ápolunk, megfelelően tudunk együttműködni. Fontos, hogy a szülőkben kialakuljon a felelősségérzet, kötelességtudat sajátgyermekükkel szemben. Fontosnak tartjuk, a partnerekkel, civil szervezetekkel való együttműködést, hiszen segítők a fejlesztőprogram megvalósításában.

A kötelező dokumentumok vezetése naprakészen és folyamatosan történik, melyet az **óvodaigazgató** negyedévente, ellenőriz.

A pedagógiai szakmai munka eredményessége

Az óvodapedagógusok a nevelési év végén készítik el az éves értékelésüket, kiemelve a munkatervben megfogalmazott feladatokat. Az SNI gyermekek év végi értékelését a gyógypedagógus készíti, a gyermekekkel foglalkozó felnőttek egyeztetésével. Az **óvodaigazgató** e dokumentumok alapján és minden év március 15-ig leadott gyermekvédelmi beszámoló, neveltségi szint mérés eredményei alapján készít el az óvoda éves munkatervének értékelését, az adott nevelési év beszámolóját, melyet az alkalmazotti közösség elfogadása és a jóváhagyás előtt megküld a fenntartónak egyetértésre.

12. AZ ÓVODÁNK HAGYOMÁNYOS ÜNNEPEI

*„Kerek Isten fája Szép tizenkét ága
Szép tizenkét ágának ötvenkét virága,
Ötvenkét virágán, három aranyalma,
Aki kitalálja, hull virága arra”*

12.1. Néphagyomány ápolás, népszokások

Célja: személyiséggazdagító, fantázianyitogató, ízlésformáló, szókincsgyarapító.

Az óvodai élet vezérfonalát az évszakhoz kapcsolódó ünnepkörök és jeles napok jelentik. Nevelőmunkánk fontos részei az ünnepek sajátos hangulatai, a hozzá kötődő hagyományok, szokások felelevenítése. Az ünnepek, a szokások keretet adnak a munkánknak. A gyermekek megszokják, hogy a jeles napok ismétlődnek és hogy mindennek meg van a maga ideje. Minden jeles napot, ünnepet egy hosszabb készület előz meg, amelyben folyamatosan biztosítjuk a szükséges eszközöket. A várakozás, a készülődés fokozza az ünnepekhez fűződő érzelmet, belső tartást ad, s ez által teljesedik ki gyermekeink személyisége. A tartalmi megvalósítást kisebb és nagyobb korosztály szerint csoportosítjuk. A hagyományok ápolása közben együtt játszás, együtt munkálkodás, tervezgetés örömtelivé, izgalmassá teszi a várakozás időszakát. Maga az ünnep külsőségeivel együtt sem lehet erőltetett, betanított forma, hanem vidám hangulatú, felszabadult együttlét kell, hogy legyen. A nevelőtestület valamennyi tagja, aktívan részt vesz a programok, rendezvények színvonalas megszervezésében, lebonyolításában.

Feladatunk

- Lakóhelyünk szokásainak, hagyományainak, kulturális értékeinek összegyűjtése, megőrzését és továbbadása a jövő számára.

Az óvodapedagógus feladata

- Az óvodapedagógus teremtsen meg azt a miliőt, amelyben az óvodába lépés első pillanatától a nevelés szerves része a hagyományápolás. Így a modern világgal ötvöződve tovább él a népi kultúra, s a mai gyerekek is megtalálják benne a szépséget, örömet és követendőt.
- Az ünnepeket megelőző érzelmi előkészítés és az egyre fokozódó örömteli várakozás készítse elő az ünnepi együttlétet, minél több lehetőség biztosítása a gyermekek számára a készülődésben.
- Természeti megfigyelések, a környezetben fellelhető hagyományok, mesterségek, néprajzi elemek megismertetésével közel hozni a gyermek számára az élményt és fejleszteni megőrzési akaratukat.
- Az együtt ünneplés, együttlét örömeinek megéreztetése az oldott, családi hangulat és környezet megteremtésével.
- Lehetőség szerint készüljön a munkatársaival közös előadásokkal, bábjátékkal, színesebbé téve a rendezvényeket, jeles napokat.
- Törekedjen arra, hogy az ünnepet a mindennapok sorából az előkészület, a díszítés, az ünnepi ruha – azaz a rendkívüliség emelje ki.
- Az előkészületek során készítse elő és fejlessze a gyermekek időérzetének kialakulását.

A néphagyomány tartalma az egyes tevékenységformákban

- Verselés, mesélés, dramatikus játék
- Népmesék, mondókák, dúdoló, közmondások, találós kérdések
- Ének, népi játékok, zenehallgatások, hangszeres népzene, tánc
- Rajzolás, festés mintázás, kézimunka
- Tárgykészítő népi játékok, szövés, gyöngyfűzés, agyagozás
- A külső világ tevékeny megismerése
- Találós kérdések, népi jóslatok, népszokások
- Mozgás, mozgásos játékok, ügyességi és sport játékok

12.2. Óvodánk jeles napjai, ünnepei, rendezvényei, megemlékezések

A jeles napok által behatárolt időszakok az évkörnek olyan szakaszai, amelyek jelzik az adott időszak tennivalóit, szokásait, a cselekvések érzelmi hátterét.

	Időpont	Rendezvény
1.	Szeptember	Magyar népmese napja
2.	Szeptember	Szeretlek Magyarország
3.	Október	Idősek Napja
4.	Október	Állatok Világnapja
5.	Október	Nemzeti ünnepi megemlékezés
6.	November	Márton napi mulatság
7.	December	Mikulás
8.	December	Advent, Karácsony
9.	Február	Farsang
10.	Március	Víz Világnapja
11.	Március	Március 15-i megemlékezés
12.	Április	Húsvét-tavaszyitogató
13.	Április	Nyílt-napok
14.	Április	Föld Világnapja
15.	Április	Egészség hét
16.	Május	Anyák napja
17.	Május	Gyermeknap
18.	Május	Madarak, fák napja
19.	Május	Pünkösöd
20.	Június	Évzáró- búcsúzó
21.	Június	Környezetvédelmi Világnap

Gyermekközösséggel kapcsolatos hagyományok

- Közös megemlékezés a gyermek név, illetve születésnapjáról,
- Ajándékkészítés szülőknek, kisebb óvodásoknak, általános iskolásoknak, egyéb partnereknek,
- Népi hagyományok ápolása, jeles napokhoz kapcsolódó szokások, időjóslo napok megfigyelése, népi kézműves technikák bemutatása és megtanítása,
- Sportnapok szervezése partnereink jelenlétével.

Egyéb rendezvények

- Nyílt napok, bemutató foglalkozások
- Munkaközösségi foglalkozások
- Közös ünnepek szervezése (nőnap, pedagógusnap, névnap, karácsonyi vacsora).

Együttműködés a családokkal

Szorgalmazzuk, hogy a gyermekek a szülőkkel együtt természetes anyagokat, lehullott terméseket, hagyományainkhoz kapcsolódó eszközöket, stb. gyűjtsenek, ezeket a játékban és egyéb ünnepi készülődésben közösen felhasználják.

Szoros együttműködésre törekszünk a családokkal, felhívjuk a figyelmüket a napi megfigyeltetések végzésére, a társadalmi és természeti környezet, hagyományok megismertetésére, a közös beszélgetések fontosságára. Az együttműködést személyes megbízatásokkal tesszük felelősségteljesebbé az ünnepi előkészületek, tevékenységek során, előnyben részesítve az önálló szándékot.

13. ONLINE OKTATÁS KÜLÖNLEGES JOGREND IDEJÉN, INTÉZMÉNYI INTÉZKEDÉS RENDKÍVÜLI SZÜNETRE

Ha az intézmény fenntartója – valamely okból - rendkívüli szünetet rendel el, és az óvodapedagógusok óvodai csoportban nem folytathatnak nevelői tevékenységet, rendkívüli helyzet lép életbe. Amennyiben az intézményen belül nem lehetséges a munkavégzés, az óvodapedagógusoknak - kihasználva az infokommunikációs eszközöket – intézményen kívül (otthonukban) kell mindennapi munkájukat elvégezni.

Szülőkkel való kapcsolattartás

- Heti terv alapján, valamennyi területre (a külső világ tevékeny megismerése, ének, zene, népi játék, tánc, verselés, mesélés, mozgás, rajzolás, festés, mintázás, kézimunka) kiterjedően online feladatok, tevékenységek, támogató segédanyagok eljuttatása a szülőknek, internetes elérhetőség megadásával.
- Melléklet a munkaközösségek által kidolgozott segédanyag. Segítséget ad, akinek szükséges, és a távmunka finanszírozásához alapot ad.
- Gyermekek személyiségét, érdeklődését és egyéni képességeit figyelembe véve játékos tevékenységformák, élményszerzési lehetőségek ajánlása, melyeket a szülők gyermekükkel együtt megvalósíthatnak. Fontos a differenciált feladatadás (életkor, fejlettségi szint szerint), az SNI, BTMN gyermekek segítése, fejlesztése.
- Ötletek az egészséges életmódra nevelés, munkajellegű tevékenység otthoni megvalósítására.

- Folyamatos online kommunikáció, tapasztalatcsere, segítségnyújtás, nevelési tanácsok adása szülőknek igény esetén.
- Feladatadás legyen egyértelmű. A kommunikáció legyen kétoldalú, az óvodapedagógus kérjen visszajelzést az elvégzett feladatokról (pl. alkotás feltöltése, versmondás, szülői tapasztalatok megosztása stb.).

Egyéni kompetenciák erősítése

- Kutatómunka szakanyagokban / interneten, szakkönyvben, szakfolyóiratban. Pl.: fejlesztendő területek javítása, Önértékelés során meghatározott fejlesztési területek javítása, Önefejlesztési terv megvalósításához szakanyag áttekintése, szakmai érdeklődésnek megfelelő ismeretbővítés, módszertani tudás javítása, bővítése, innovációk megismerése stb. A kutatómunka során megismert szakirodalomról ajánlás, a megszerzett ismeretekről rövid leírás megosztása az intézmény online felületén történik
- Online továbbképzésen való részvétel. Pl.: távoktatásban való tanulás, távoktatás formájában történő eszmecsere, konferencia, ismeretbővítés, digitális tananyag elsajátítása stb. Az elvégzett továbbképzésről tanúsítvány bemutatása, tapasztalatok, ismeretek megosztása az intézmény online felületén.
- Infokommunikációs eszközök kezelésének gyakorlása, ismeretek bővítése / online tapasztalatcsere (segítségkérés, segítségnyújtás). Egymástól való tanulás, segédanyagok megosztása az intézmény online felületén.

Szakmai együttműködés erősítése

- Az **igazgató** heti tervezése (munkaidő, szabadság). A kollégákat infokommunikációs eszközökön értesítik a munkarendről, szabadságról, és az őket érintő információkról.
- Az **igazgatótól** érkező információk infokommunikációs csatornán való fogadása, visszacsatolás.

Szakmai anyag/segédeszköz kidolgozása

- Projekt terv, témahét kidolgozása.
- Anyaggyűjtés (forrásmegjelölés) / éves anyaggyűjtés, feladatlapok, fejlesztő feladatok, játékörtelemek, mozgásos játékok gyűjtése szakkönyvből, vagy online felületről.
- Gyermekek személyi anyagának elkészítése, fejlesztési tervek megírása, visszacsatolás.
- Eszközkészítés / báb, meseillusztráció, játékok, dekoráció, társasjáték, fejlesztő játék.

Módszertani tudás megosztása, tapasztalatcsere

- Szakmai anyagok megosztása.

- Szakmai anyagok ajánlása, megosztása (továbbképzés, szakirodalom, online forrás stb.)
- Ötletgyűjtemény készítése (projektekhez, játékhöz, tevékenységhez, egyéni fejlesztéshez) / saját gyűjtés, online gyűjtemény.

A home office munkavégzés részletes szabályozása **igazgatói** hatáskörben történik meg, melyet a helyi szabályzat, vagy vezetői utasítás tartalmaz. Visszacsatolás az elvégzett munkáról hetente történik az **óvodaigazgató** által meghatározott formában.

Amíg az **óvodaigazgató** korrekt módon megkapja a leadandó anyagokat, és nem tapasztal visszaélést az otthoni munkával kapcsolatban, vagy más utasítás nincs, mint polgármesteri, önkormányzati rendelet, kormányrendelet, addig végezhető ebben a formában home office.

14. ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK

A Pedagógiai Program érvényességi ideje: **2025.** szeptember 1. **napjától** visszavonásig.

A helyi pedagógiai program felülvizsgálatának és módosításának indokai:

Kötelező

- Jogszabályváltozás

Lehetséges

- Sikeres innováció eredményeinek beépítése.
- A helyi pedagógiai program nem kötelező felülvizsgálatát és módosítását – az **igazgatónak** benyújtott írásbeli előterjesztés után, a nevelőtestület 50 + 1%-os támogatásával – kérheti.

A helyi pedagógiai program nyilvánossága

- Minden csoportban megtalálható.
- Egy példány az **óvodaigazgató** irodájában.
- A KIR be megjelentjük
- Az óvoda **igazgatója** vagy az általa kijelölt óvodapedagógus köteles a szülők részére tájékoztatást adni a pedagógiai programról.